23 AUGUST 1944-1986

flacăra

anul XXXV
32 (1625)
VINERI
8 AUGUST
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Sărbători în cartea de muncă a țării

Romantismul revoluționar al tinereții

Răspund „prezent !", în această zi, mii, zeci de mii de tineri, de pe sute de șantiere ale edificării României de azi și de mîine. Răspund „prezent !" tinerețea țării, ardența ei, viitorul ei, forjate la școala marilor șantiere — a marilor caractere, a marii construcții umane, temelie și pisc a tuturor marilor noastre construcții — care la noi, la români, definesc o epocă, sigilînd-o cu aurul unor fapte nepieritoare.

Sînt pretutindeni acești tineri ziditori de țară, sînt pe șantierul Canalului Poarta Albă-Midia-Năvodari (ieri erau pe șantierul monumentului nepereche al socialismului românesc care este Canalul Dunăre-Marea Neagră), sînt pe șantierele cărbunelui, la Rovinari și la Motru, sînt pe șantierele energiei, la Porțile de Fier II și pe Someș, sînt pe șantierele de îmbunătățiri funciare, restaurînd Cîmpia Română, așezînd-o în tiparele vredniciei recoltei, sînt și în mari puncte-cheie ale construcției naționale, fervenți ai muncii și ai bărbăției muncii, adesea trudind eroic, trudind din greu, dar pururi proaspeți în hainele lor de culoarea cerului, înălțînd cerul românesc tot mai sus, pe pilonii unor creații de o unică anvergură. Ziua lor — zi de rodnic bilanț al faptei, zi de nouă întemeiere a legămintelor închinate faptei din care crește perpetuu țara — ni-i aduce în fața ochilor și a inimilor ca pe o robustă făgăduință că viitorul neamului, ca și prezentul lui, se află în ele mai bune mîini.

Instituită din inițiativa secretarului general al partidului — care, relevînd că **„avem un tineret minunat"**, a acordat noilor generații un certificat de noblețe primit cu adîncă recunoștință, cu bucurie și cu mîndrie, și întărit prin noi și ale-

(Continuare în pagina 3)

ILIE PURCARU

Biografii înscrise în diamant

Una din cele mai palpitante întreceri ale minerilor maramureșeni are ca simbol diamantul. Diamantul de Maramureș. În strălucirea lui, ca un soare al adîncului, își înscriu minerii acestor locuri biografiile. Rame alese pentru fiecare destin.

Nu voi scrie despre mină, care are istoria ei îndelungată, cu sute și sute de ani în urmă, cu inscrisuri în cancelariile secolelor, cu întîmplări și legende, cu știma bătilor dacă vreți. Este o istorie lungă, romantică cu o frumoasă Spria, ce avea purtări de femeie-voievod. Dar cert este că această așezare de băieși îi zice din cine știe ce geană de secol Baia Sprie.

Pentru mine multă vreme această mină se confunda cu un nume : Ion Naltu. S-a întîmplat să-l cunosc bine în ultima vreme. Contrar numelui este un om mic de statură. Nu l-am găsit, de cîteva luni s-a „lăsat la vatră", cum îmi zice un ortac și este plecat la Curtea de Argeș. Însemnele muncii lui le-am găsit în cartea de onoare a minei : din 1970 cu tuș negru, pe o hîrtie lucioasă numele lui Ion Naltu este trecut printre primii în fiecare an. A fost și este în conștiința ortacilor o pildă de seriozitate. Un om înalt în mineritul maramureșean !

(Continuare în pag. 16)

GHEORGHE PÂRJA

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu: reconstrucția pămîntului

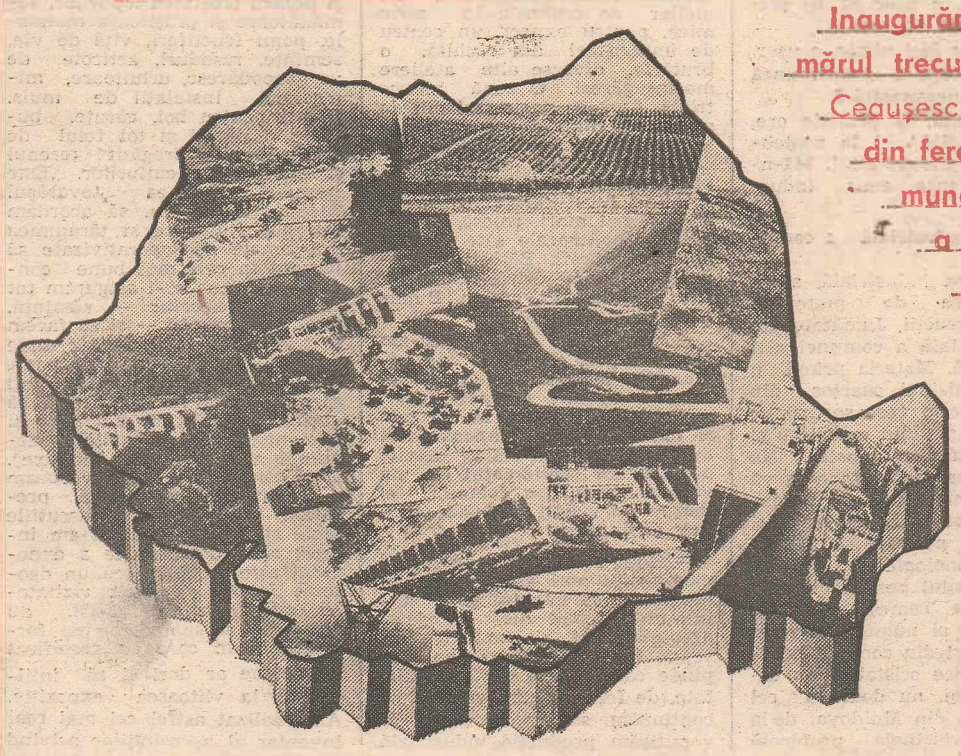

Inaugurăm prima filă a „cărții" noastre de reportaj — anunțată în numărul trecut al revistei — consacrată celui mai grandios proiect al Epocii Ceaușescu : reconstrucția pămîntului românesc. O operă care, privită din fereastra de lumină a acestui August — în care efervescența muncii și a ideii bate din plin, în întîmpinarea glorioasei aniversări a Revoluției — definește în gradul cel mai înalt vocația constructivă a poporului nostru, strălucit fructificată și afirmată în anii socialismului, sub încercata conducere a partidului.

În numărul de azi :

DUNĂREA oglindă în care privim chipul țării

(Grupajul de reportaje din paginile 4—7)

Oameni, locuri și întîmplări din

bogata cronică a noii revoluții agrare

Merele de aur de la Tg. Trotuș

Vine spre noi un tînăr cu chipul tras, subțire, cu pielea cafenie, în contrast cu albul imaculat al cămășii, ca și cum abia s-ar fi întors din nisipul unei plaje marine. Îl întrebăm de inginerul Soos, de Soos Carol, stăpînul acestei livezi-vedetă, a cărei faimă a depășit hotarele satului și ale județului. Da, chiar el este Soos Carol și ne poftește în biroul fermei. E zăduf, sîntem în miez de vară și aerul fierbinte pătrunde fără milă pretutindeni. Gazda ne așază pe masă o fructieră doldora cu mere înrourate, scoase de undeva, de la rece. Rumene, roșii, aurii, neobișnuit de mari, exemplare demne de penelul pictorilor iubitori de fastuoase naturi statice, fierbînd în aromele materiei. Fructele sînt, se vede clar, din recolta toamnei trecute, din care nu mai păstrăm nici măcar amintirile. Cum s-au menținut ?, unde le-a depozitat ?, vin în avalanșă întrebări uimite. În pupilele tînărului inginer licărește scîntei de bucurie ; în nici un loc misterios, fără aer condiționat ori sisteme de reglat umiditățî sau temperaturi ci, pur și simplu, în cea mai banală cămară. Sînt mere de experiență, sînt mere-test pentru verificarea perioadei de rezistență în timp, de la un sezon la altul. Sînt **Idared**, un soi mai nou aclimatizat în țara noastră, un soi în premieră pentru Moldova, un soi-miracol pentru Tg. Trotuș. Soi, care, alături de **Golden**, a cucerit anul trecut în patria de tradiție și vis a mărului românesc — Voinești —, la concursul național, Medalia de aur. Iar cu Starkrimson — Medalia de argint. Ca în marile competiții, fuseseră surpriza, „lovitura de teatru" a sezonului, vedeta concursului. De unde vine acest tinerel care întoarce tradiția, depășește toate recordurile, întrece „monștrii sacri" ai pomiculturii din zonele consacrate ale țării ? E prima dată în concurs și se măsoară, iată, cu stațiunile și institutele de cercetări, cu ferme reputate din I.A.S.-uri ! El reprezintă c.a.p.urile, el reprezintă Moldova centrală, el reprezintă județul Bacău, reprezintă satul pitulat pe apa Trotușului (unde îl cuprindeau nostalgii pe năvalnicul poet al „Florilor de mucigai" — „De ce-aș fi trist, / Cînd casa mi-e clădită peste Trotuș / Și totuși"...). Satul cățărat pe dealuri molcome, unde doar prunul a fost rege. Și totuși... În fața evidenței, ce e de făcut ? Juriul îi acordă pentru **Golden**-ul lui **delicios**, pe lîngă Medalia de aur și Premiul de excepție. Chiar dacă merele sale au venit aproape în „zdrențe", ca Cenușăreasa din poveste, înfășurate în niște banale hîrtii de împachetat, cumpărate la repezeală dintr-o librărie, deși modul de prezentare era un punct de cîștigat. Dar colorația, dar forma caracteristică a soiului, dar densitatea pulpei, dar calitățile gustative, dar greutatea, dar producția la hectar ?! Surpriză și miracol ! Cuceresc punctajul maxim. Reputatul prof. ing. dr. doc. Cociu, președintele juriului, care nu face rabat la calitate pentru nimic în lume, își scoate pălăria în fața merelor de Tîrgu Trotuș. Dar cine este inginerul care le-a obținut, parcă nu i-a fost elev, nu-și amintește numele ori figura lui ? E-adevărat, nu i-a fost. Soos Carol a absolvit Agronomia la Cluj-Napoca, în 1978, și nici prin gînd nu i-a trecut, pe băncile facultății, că va face, pînă la urmă, horticultură și chiar pomicultură. Bihoreanul din Tileagd a fost repartizat peste munți, în Moldova și nu avea intenția să rămînă mai mult peste anii de stagiu, voind să se retragă pe-acasă. I s-a dat în primul an să se ocupe de chimizare. Așa a străbătut și cunoscut întreaga moșie a c.a.p.-ului, risipită, în cea mai mare parte, pe spinări de coline și pe pante de dealuri, cu un pămînt nu prea bogat și nu prea statornic, dus în jos mereu de ploi și torenți, greu de stăpînit și de lucrat pentru cereale. Nu prea îl mulțumea însă munca încredințată. Își arunca mereu privirile peste curbele dealurilor și le visa acoperite de livezi, incendiate de culori și de arome. Se duce într-o zi la președinta c.a.p.-ului, Constanța Semenic (acum primărița comunei), fără a îndrăzni să-și mărturisească visul întreg, dar îi spune că ar vrea să i se dea în grijă o fermă. Președinta îl întreabă ce-ar prefera ? „Aș face o livadă". „Fă-o ! Dar pe unde ?" Înțelege că tînărul se pricepe, intuise locurile cam neproductive pentru alte culturi. „Prezintă — de cîte zile ai nevoie ? — cît mai repede, un proiect". Îl prezintă. Era în toamna anului 1980. „Începe treaba!" îi dă drept singur răspuns președinta. O începe. Cu „ferma de la Negri". Dar nu-i ușor, n-avea repartiție de puieți, de îngrășăminte, n-avea lucrători pricepuți în pomicultură. Deschide uși, mai intră și pe fereastră, cum se spune celor insistenți, se zbate și se descurcă. În 18 zile plantează 66625 de puieți din 3 soiuri de mare valoare, pe 53 de hectare. Cu 40 de femei din sat și o echipă de 20 de oșeni, aduși din Negrești, o altă patrie a mărului, pomicultori de viță veche. S-a muncit din zori și pînă în noapte. Localnicii nu prea trăgeau spre o asemenea treabă, cooperativa mai avea o livadă clasică, dar nerentabilă, cu soiuri depășite, slab productive și mai mult se pierdea cu ea decît se cîștiga. Prinderile au fost de sută la sută. Cînd s-au plătit lucrările, femeile se uitau înapoi dacă nu cumva vine cineva după ele, să le anunțe că e o greșeală, trebuind să dea o parte de bani înapoi, nu cîștigaseră niciodată atît. Au rămas de atunci și ele credincioase fermei. Iarna au urmat ca niște școlărițe un curs de calificare, ținut de noul șef de fermă, pentru a ști ce să facă în primăvară. Tînărul inginer își rememorează cursurile de pomicultură și stăruie asupra teoriei profesorului său, cum că „pomul fructifer nu trebuie să fie frumos, bradul — da, ci să rodească", de unde și metoda sa, a „fringerilor" care eliberează pomul de o coroană spectaculoasă, dar inutilă; frîngînd în vară lăstarii tineri, se vor umple în primăvara viitoare cu muguri de rod. Livada sa, în 1982, deci înainte de a intra pe rod, produce 10 tone de fructe la hectar. Între timp, mai plantează 10 hectare, tot cu meri. În toamna anului 1985, cele 63 de hectare, din totalul de 915 arabile ale C.A.P., au adus unității venituri de 4 655 000 lei din totalul de 18 milioane realizate pe cooperativă. Au produs 20 de tone la hectar, imprevizibil record, planul fiind, în funcție de zona climatică, de soiuri și de vîrsta livezii, de 12 500 kg. Explicația e simplă : un program de muncă și o disciplină tehnologică respectate ca în orice uzină. Agricultură rentabilă nu se mai poate face astăzi în alte condiții, înțelege bine inginerul Soos comandamentele programelor partidului nostru ceea ce explică și oamenilor cu care muncește. El are în fermă sa 60 de brațe de muncă din totalul de 2 000 active ale C.A.P. Și cu care a obținut anul trecut, numai din livada de meri, beneficii în valoare de 1 702 000 lei, după ce a scăzut cheltuielile de producție. În ferma sa toată lumea vine și pleacă la ore fixe, nu se admit lipsuri nemotivate ori întîrzieri, nu se admit abateri de la fluxul și disciplina tehnologică — față de programul tăierilor, fertilizărilor, combaterii dăunătorilor, lucrărilor de întreținere, udărilor (avînd și porțiuni irigate în sistem local).

Inginerul Soos Carol a renunțat să mai plece din Moldova, s-a îndrăgostit de opera sa, lîngă care și-a împlinit și cealaltă latură a vieții sale sentimentale. S-a căsătorit cu economista fermei, o localnică aprigă, la fel de muncitoare, de tenace, de capabilă. Cu doi ani în urmă, le-a venit o altă idee : căpșunăria. Căpșuna — fruct rar în zona Bacăului. Au aflat aceeași receptivitate la conducerea C.A.P.-ului și astăzi, piața județului primește o marfă de invidiat de pe cele 10 hectare ale căpșunăriei din Tg. Trotuș. În primăvara aceasta, cu toată seceta și clima ei defavorabilă, producția a întrecut așteptările, a întrecut media lui 1985, cu 8 tone la hectar, aducînd un venit de 400 000 lei care, înmulțit cu 10, fac 4 milioane. Cheltuielile de obținere a recoltei s-au situat la 58 800 lei pe hectar, față de 75 800 lei planificate. Așa că, în cooperativa agricolă de producție din Tg. Trotuș, care abia își putea plăti datoriile de la un an la altul, se vorbește tot mai mult de rentabilitate.

...Notăm cifre, notăm procente, în vreme ce mostre din merele de aur și din căpșunile de rubin, ne înnebunesc cu parfumurile și perfecțiunea formelor lor sculptate într-o nebună materie vegetală. A cîta oară s-o mai spunem, cine are idei și îndrăzneala de a învinge rutina, cîștigă ? Așa cum deopotrivă, secretarul general al partidului cere și oamenilor satului, cere specialiștilor din agricultură ca o datorie de prim ordin, pentru ridicarea acestei ramuri a economiei naționale la cotele timpului.

Soții Soos ne invită să revenim la anul, în primăvară, pe la ei, cînd alte 67 de hectare de livezi intensive se vor întinde peste pantele altădată neproductive ale dealurilor din ținutul de legendă al Trotușului. Remodelare necesară și prioritară din vastul program al reconstrucției pămîntului, adoptat la Congresul al XIII-lea. Sau toamna, cînd aurul invadează natura cu strălucirea lui.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Înfăptuind programele F.D.U.S.

Cu dragoste pentru meleagul natal,

Am cunoscut, de-a lungul a două săptămîni, doi oameni, doi primari de comună, **Ion Oltean**, din Făget, județul Timiș, și **Ilie Buciumeanu**, din Tărtășești, județul Dîmbovița. Îi desparte, e adevărat, o distanță de aproximativ 500 de kilometri, dar din punctul nostru de vedere, sînt, cum se spune despre doi oameni care se-aseamănă, foarte apropiați, deși, după cîte ne-am dat seama, nu s-au cunoscut niciodată pînă acum. Le este comună, mai întîi și-ntîi, dragostea pentru meleagul natal. Apoi, dorința mărturisită de-a rezolva, de la înălțimea investiturii lor, toate, dar absolut toate problemele ce se ivesc în munca și viața comunelor lor. Pînă aici totul pare să se înscrie în limitele firescului, pentru că mai toți primarii de comună sînt cam la fel, dar dacă vom intra în amănunte — și vom intra, firește ! — veți vedea că sînt unele mici sau mari deosebiri ce vor schimba datele problemei. Ceea ce însă îi apropie și îi definește cel mai mult pe cei doi primari, Ion Oltean și Ilie Buciumeanu, este acel neastîmpăr al gîndirii, acea convingere nestrămutată că locul pentru mai mult și mai bine poate fi umplut cu soluții și măsuri concrete. Dar iată, notate cu strictețe, dialogurile pe care le-am purtat cu cei doi primari de comună :

„DÎND GLAS CELUI MAI ASCUNS GÎND AL MEU"

— Convorbirea noastră, stimate Ion Olteanu,..

— Fără u, vă rog, pentru că eu sînt Oltean, nu Olteanu. Ion Oltean, de 35 de ani, născut la Povergina, un sat la numai 7 kilometri de Făget, primarul comunei, fost elev la liceul din Făget, fost secretar al Comitetului comunal UTC, fost director al Căminului cultural tot în aceeași comună...

— Ion Oltean care, după cîte am aflat, putea să plece la Lugoj sau, cum își dorește orice bănățean, la Timișoara, dar care a rămas acasă la el unde, bănuiesc, știe ce are de făcut. Sînt multe lucruri de făcut în Făget ?

— Tare aș vrea să știu dacă există vreun loc unde să se fi terminat cu treaba. După cum tare-aș vrea să știu dacă este vreun loc unde să nu se fi început o treabă. La Făget, ca și prin alte locuri, sînt multe de făcut, multe de continuat, ba chiar sînt și cîteva lucruri pe care trebuie să le începem.

— Convorbirea noastră, spuneam, se desfășoară pe o bancă din parcul comunei, un parc străjuit de un pîlc de platani și castani uriași, sădiți, dacă mi-am notat eu bine, tocmai prin 1868

— Da, așa spun documentele. Puține sînt comunele ce se pot mîndri cu un astfel de parc. Datoria noastră este să facem ceva care să depășească fapta celor ce-au sădit acest parc.

— Cum arăta Făgetul din vremea copilăriei și adolescenței dumneavoastră ? Cum arată el azi ?

— O stradă lungă cu case mici. Primul bloc s-a ridicat prin 1965, cînd eu eram elev la liceu. Mai există Casa raională de cultură, devenită Cămin cultural. La acea Casă raională de cultură am văzut pentru prima dată un program de televizor. Peste numai doi sau trei ani făceam parte din echipa județului Timiș care, în cadrul unei emisiuni televizate, se întrecea cu echipele altor județe.

— Îmi închipui că, fiind de-al locului, oamenii, mai ales cei în vîrstă, considerînd că au un anume ascendent față de primar, vin și vă roagă să interveniți în tot felul de probleme, unele chiar dificile. Vi se cer, ca să zic așa, și lucruri aproape imposibile ?

— Pînă acum, nu. Bănățanul și mai ales, făgețanul este realist. Știu ce se poate și ce nu se poate, deși, vorba poetului, ce nu se poate cînd totul se poate. Constat că, în general, oamenii mă respectă. Nu știu dacă pe mine mă respectă sau funcția pe care o am. Chiar azi, pînă să ne întîlnim noi pentru acest dialog, oamenii de prin cîteva sate au venit ca să dea o mînă de ajutor la transportul fînului. Consiliul comunal are o microfermă de circa 400 de oi. N-avem cu ce să transportăm fînul. Oamenii, cei cu cai și căruțe, au venit să ne ajute. Nici nu știu cine le-a spus să vină. Așa sînt făgețanii, oameni gospodari, harnici, cu case mari și frumoase și îndestulate.

— E greu, e ușor să fii primar în Făget ?

— Cînd nu faci nimic, e ușor.

— Cum începe o zi de muncă pentru dumneavoastră ?

— Dimineața, la primele ore, mă duc la SMA și la zootehnie. De-aici începe totul. Mă-ndrept apoi spre zona industrială...

— Zona industrială a comunei ?

— Da, zona industrială, adică întreprinderea de materiale pentru construcții. Jumătate din producția totală a comunei aici se realizează. Materia primă o reprezintă nisipul cuarțos din zonă. Producem zece sorturi de nisip, de la gradațiile extrafine și fine, pînă la nisip grosier. Ne gîndim, chiar dacă asta o să vă mire, la cuarțuri și silicii pentru microprocesoare. Pînă atunci însă sîntem pe cale să definitivăm o tehnologie de înnobilare a nisipului pentru ca sticlarii de la Tomești, vecinii noștri, între ei numărîndu-se și mulți meșteri din comuna noastră, să fabrice cristal și cu nisip de la noi, nu doar cu cel adus tocmai din Moldova, de la Miorcani. Principala problemă este aceea de a scoate din nisipul nostru oxizii de fier.

— Și ce mai înseamnă zona industrială a Făgetului ?

— O secție de tîmplărie în care facem mobilă de bucătărie și tot felul de lăzi pentru comerț, apoi o secție a Trustului județean de construcții în sarcina căreia cade construirea caselor și-a blocurilor din zonă, adică la Tomești, Marginea, Nădrag. Mai avem o secție a întreprinderii Electrotimiș, unde facem unicate, piese la strung, pentru subansamblele de la I.M. Timișoara. În fine, Autobaza, o unitate de transport forestier și o secție a Întreprinderii județene de drumuri și poduri. Să continuăm, zic eu, cu industria ușoară : o secție de repasat stofe, un atelier de tricotaje, al cooperației meșteșugărești, un atelier de croitorie în serie mică, pentru export, un centru de împletituri din răchită, o brutărie, diverse alte ateliere meșteșugărești. O zonă industrială, deci, cu peste trei mii de muncitori dintr-o populație totală de aproximativ 8 000 de oameni. 8 000 de oameni cuprinși în 11 sate, inclusiv Făgetul în jurul căruia, ca să ne dăm și noi mari, roiesc, ca sateliții, următoarele sate : Brănești, Jupinești, Bătești, Temerești, Colonia Mică, Begheiul Mic, Bichigi, Povergina, Bunea Mare și Bunea Mică.

— Mărturisesc că, după ce-am bătut la pas, ca să zic așa, cîteva din străzile Făgetului — străzi asfaltate și cu trotuare, nu ulițe — și după ce-am mai și notat spusele dumneavoastră despre chipul de azi al acestei așezări, am sentimentul că nu vorbim despre o comună, ci despre un orășel în toată puterea cuvîntului.

— Ceea ce vă pot spune, dînd glas celui mai ascuns gînd al meu, este că Făgetul va deveni într-un apropiat viitor un orășel agroindustrial de toată frumusețea. Sigur că da, de noi depinde ca visul să devină realitate, de felul în care vom ști să continuăm, să înnoim și să diversificăm producția industrială actuală, inclusiv agricultura din zonă. Despre industrie, zic eu, am vorbit și cred că v-ați putut face o imagine de ansamblu. În legătură cu agricultura aș aduce în discuție o acțiune pe care locuitorii Făgetului și-ai satelor sale au considerat-o a fi extrem de valoroasă. Este vorba despre o amplă expoziție cu vînzare, organizată în cadrul tîrgului de primăvară. Ținînd cont că Făgetul se află într-o zonă colinară necooperativizată, Secția pentru agricultură și industrie alimentară a județului Timiș a avut inițiativa de-a aduce la tîrgul săptămînal o foarte largă gamă de unelte, agregate, mașini agricole necesare gospodăriilor populației. Iată doar cîteva din exponatele care s-au vîndut ca pîinea caldă : baterii avicole și pentru creșterea iepurilor, semănătoare și prășitoare manuale, pomi fructiferi, viță de vie, semințe, răsaduri, articole de uz gospodăresc, urluitoare, minisolarii, instalații de muls, juguri pentru boi, căruțe, butoaie și putini și tot felul de unelte pentru pregătit terenul și întreținerea culturilor. „Este necesar, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acordăm întregul ajutor ca și țărănimea din zonele necooperativizate să lucreze în cele mai bune condiții pămîntul, să-i asigurăm tot ce este necesar — sămînță, unelte de muncă — și să facem în așa fel încît, în zonele unde nu s-a putut și nu se poate realiza cooperativizarea, toți care lucrează în agricultură să obțină producții cît mai bune și să contribuie la dezvoltarea generală a agriculturii noastre". Expoziția despre care vorbeam a tradus în fapt această prețioasă indicație. Din discuțiile mele zilnice cu oamenii am înțeles că a doua ediție a expoziției este așteptată cu un deosebit interes, întrucît vizitatorii, adică țăranii noștri, au completat o sumedenie de formulare prin care au specificat ce anume ar dori ei să întîlnească la viitoarea expoziție. Am realizat astfel cel mai real inventar al necesităților privind

CANALUL DUNĂRE-BUCUREȘTI, un nou șantier național al tineretului

Încă un răspuns înflăcărat la chemările și îndemnurile adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tinerei generații de a se situa în primele rînduri în măreața operă de înflorire a României socialiste, în înfăptuirea exemplară a sarcinilor și obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului l-a constituit deschiderea, zilele trecute, a lucrărilor la Șantierul național al tineretului Canalul Dunăre-București. După cum este cunoscut, inaugurarea a fost marcată de o adunare festivă la care a fost prezent tovarășul Nicu Ceaușescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist.

Moment cu profundă rezonanță în munca și în viața zecilor de mii de brigadieri, a întregului tineret al patriei, deschiderea acestui nou șantier național al tineretului își potențează semnificația și datorită faptului că a avut loc în atmosfera de emulație creatoare în care întregul nostru popor, tineretul omagiază cu sentimente de înaltă vibrație patriotică și cu aleasă cinstire 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, împlinirea a 50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov și 21 de ani de la Congresul al IX-lea, cînd la cîrma destinelor României a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Totodată, inaugurarea Șantierului Național al tineretului Canalul Dunăre-București a avut loc în perioada în care întreaga țară se pregătește să întîmpine cu noi succese ziua de 23 August, sărbătoarea națională a poporului român.

În Telegrama adresată conducătorului partidului și statului, participanții la adunarea festivă de deschidere a lucrărilor noului șantier național al tineretului au exprimat cele mai alese sentimente, stima, prețuirea și recunoștința lor față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de activitatea sa prodigioasă în fruntea partidului și a statului, al cărei țel este edificarea României socialiste, creșterea prestigiului ei în lume. Documentul exprimă, totodată, stima și prețuirea față de tovarășa Elena Ceaușescu, pentru contribuția adusă la elaborarea și la înfăptuirea grandioaselor orograme de dezvoltare economico-socială a patriei, pentru opera științifică de largă recunoaștere internațională, pentru prestigioasa activitate pusă în slujba afirmării științei, învățămîntului și culturii românești, pentru folosirea cuceririlor geniului uman exclusiv în scopuri pașnice.

ION CODRU ■

Romantismul revoluționar

(Urmare din pagina 1)

se înfăptuiri constructive ale vlăstarelor tinere ale națiunii — **Ziua brigadierului**, pe care o celebrăm în august, e, dintre sărbătorile noastre, cea mai tînără, deși cu ecouri în timp care măsoară aproape patru decenii. Ne amintim, în această zi, de generația anilor '47—'48, ne amintim de acei juni ciocotind de elan, dăruiți primelor noastre construcții socialiste cu tot sufletul. Salva-Vișeu, Bumbești-Livezeni, Agnita-Botorca, Ceanu Mare-Cluj au însemnat, pe traseele romantismului revoluționar al noilor generații din România — nouă, primele puncte de foc, primele celule nervoase ale organismului economico-social al țării ce s-au aprins în atingere cu o mare idee, mai înainte ca această idee să aprindă acele magistrale ale luminii care s-au numit Bicaz, Argeș, Lotru, Olt, Porțile de Fier, făurite și ele cu decisivul aport al tinerilor. Retrăim cu emoție, noi, cei mai vîrstnici, acel frison revoluționar al anilor începuturilor, ani de sărăcie și foamete, de aprigă înfruntare a nenumărate obstacole, dar ani cînd, decișI să spargem în pumni toți munții împotrivirilor, cu o înflăcărare ce ne făcea să vedem drumul spre viitor mai lin și mai senin decît a fost cu adevărat, ne convinsesem că alt drum nu există, ne convinsesem să apucăm pe el fără șovăire. Și ne bucurăm că ei, cei de azi, cei veniți după noi, îmbrăcînd aceleași albastre bluze ce se confundă pe schele cu cerul, aceleași straie nobil al bărbăției și eroismului, duc mai departe, la o scară de nevisat, hotărîrea și truda noastră, într-o continuitate de ideal — și de împlinire a idealului — ce ne așază în rîndul forțelor mari, al umanității mari, pe care te poți bizui. Sîntem mîndri de aceste noi generații, sîntem mîndri de calitatea umană, de calitatea morală a tineretului nostru, care știe, iată, că viața nu e o jucărie, ci un aspru și dezinteresat efort dedicat cauzei sacre a patriei și a revoluției.

„Se poate spune că nu există șantier mai important, că nu există uzină edificată în anii construcției socialiste — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **în care să nu fie incorporată și munca entuziastă, plină de abnegație, a tinerei generații".** Generația „bluzelor albastre" este, firește, alta acum, așa cum și țara e alta, aflată la o altă vîrstă istorică, de neînchipuit prin forța ei cu două decenii în urmă. Este o generație, și ea, a romantismului, dar și a unei înțelegeri lucide, o generație care știe bine ce vrea și ce i se cere, știe cum să răspundă unor cereri imperative, vitale pentru ascensiunea noastră în progres și civilizație, cereri ce pentru noi, cîndva, însemnau nu cereri imperative, ci impuls spontan. Deveniți o singură flință cu munca și cu creația lor, puse sub semnul măreților hotărîri ale Congresului al IX-lea al partidului, tinerii țării de azi se află, mai mult ca oricînd, în prima linie a bătăliei pentru nou, pentru desfășurarea creației naționale la nivelul de exigență al veacului, al revoluției tehnico-științifice, al temerarelor noastre proiecte pentru ziua de mîine a României și a românilor. Iar în această uriașă bătălie șantierele lor înscriu un neprețuit aport, ca șantiere-școli ale muncii și, deopotrivă, ale ideii, emanînd dăruire și abnegație, dar și inteligență și competență, solidaritate muncitorească, răspundere fierbinte a fiecăruia pentru destinul și reușita tuturor.

Ziua brigadierului — sărbătoare a romantismului revoluționar al tineretii, afirmat în marea construcție a Epocii Ceaușescu — este o filă pe care, rupînd-o din calendar, ești ispitit s-o pui lîngă inimă.

împlinind frumusețea fiecărui colț de țară

dotarea gospodăriilor individuale, inventar ce va fi în întregime onorat de unități de prestigiu ale județului nostru.

— Întrucît ați fost o bună bucată de vreme director al Căminului cultural, v-aș întreba ce rol și loc ocupă viața cultural-artistică în preocupările primarului Ion Oltean?

— Un loc foarte important și un rol extrem de activ. Continuăm o tradiție cu bogate realizări. Formațiile noastre de artiști amatori, ansamblurile noastre au cucerit numeroase premii la edițiile de pînă acum ale Festivalului Național „Cîntarea României". Nu există sat, locuitor, în care să nu avem cu excepția Bunei Mici, care mai are acum un singur locuitor, în care să nu avem cel puțin o formație de prestigiu. În următorii doi-trei ani vrem ca numărul formațiilor artistice dintr-un sat să sporească la 3—4, astfel încît fiecare sat să poată susține un spectacol folcloric închegat, scoțînd la iveală cîntecele sale, obiceiurile sale. Mișcarea artistică amatoare are menirea de-a scoate la iveală marile frumuseți ale folclorului local, de-a le continua, de-a valorifica talentul artistic al oamenilor noștri. Prin viața culturală, pe care ei înșiși o întrețin, oamenii noștri devin mai demni, mai activi, mai legați de problemele obștii, pentru că orice act artistic pleacă din dorința de-a face să se audă rostit cu prețuire numele satului, al obștii. Eu, de exemplu, mă bucur că dubașii de la Brănești au ajuns vestiți în toată țara, dar tare mi-ar fi plăcut să aibă și poverginenii mei o formație asemănătoare. Dar, firește, nici acum nu-i prea tîrziu.

— Fiecare om are un fel al lui de-a fi. Cum credeți dumneavoastră că sînteți? Ce anume credeți că vă caracterizează?

— Un om nu este niciodată așa cum crede el că este, ci așa cum îl văd oamenii în mijlocul cărora trăiește, se exprimă, acționează, la atitudine. Pot însă să vă spun, cu certitudine, că iubesc tot ceea ce este nou. Oricît de bine ar fi pus la punct un anume sector, peste cîtăva vreme vor apărea cîteva probleme care-i vor frîna dezvoltarea. Îmi place și mă străduiesc de aceea să fiu, cum se zice și cum ne cere dealtfel partidul, pe față, să întrevăd ceea ce s-ar opune, la un moment dat, dezvoltării. Sînt gata să discut cu oricine și oricînd orice propunere de înnoire a vieții și a muncii din comuna noastră. Deși sună oarecum mai ciudat în gura unui primar de comună, aș spune că profesia mea și pasiunea mea se leagă numai și numai de nou. Noul în toate domeniile, în toate sectoarele.

TOTUL A ÎNCEPUT ÎNTR-O SEARĂ

— Acum doi ani și ceva, stimate tovarășe Ilie Buciumeanu, dacă aș fi făcut un reportaj la Întreprinderea de reparații auto „Grivița Roșie" din București, l-aș fi putut întîlni, între atîția și atîția oameni de-acolo, și pe subinginerul Ilie Buciumeanu. Acum, însă, vă întîlnesc aici, în comuna Tărtășești, județul Dîmbovița, la numai 17 kilometri de București, în calitate de primar.

— Iar dacă ați fi vrut să faceți un reportaj cu navetiștii din Tărtășești, sau din satele ce țin de această comună, adică Gulia și Bildana, m-ați fi găsit, fără doar și poate, printre ei. Navetismul este una din marile probleme cu care se confruntă mai toate comunele aflate la nu prea mare distanță de marile orașe.

— În ce vă privește, ați intrat de timpuriu în rîndurile navetiștilor din Tărtășești.

— Într-adevăr, imediat după școala generală, am intrat în școala profesională a Întreprinderii de reparații auto „Grivița Roșie", la meseria de electrician auto, apoi am făcut liceul seral, iar în toamna anului 1976 am reușit la politehnică, după care, cu diploma de subinginer în buzunar, am revenit la aceeași întreprindere. În tot acest timp am locuit în comuna mea natală, la Tărtășești. M-am săturat de drumul Tărtășești—București, dus și-ntors, ca de mere acre.

— Nu întîmplător, deci, v-ați propus să limitați într-un fel navetismul din satele peste care ați fost ales primar.

— A dori acest lucru este firesc. A-l realiza, însă, e ceva mai complicat. Abia de aproximativ un an, după lungi căutări, am ajuns la o soluție ce se dovedește a fi nu numai viabilă, ci și de perspectivă. Și aș zice, respectînd adevărul, că nu neapărat eu am găsit respectiva soluție, ci oamenii din comună. Cîțiva din cei peste 60 de muncitori la I.R.A. „Grivița Roșie", consăteni de-ai mei, au venit la mine, la sediu, și mi-au pus în față următoarea soluție: „Ce-ar fi, au propus ei, mai exact spus **Dumitru Ancuța**, să vorbiți dumneavoastră cu conducerea de la I.R.A., că doar îi cunoașteți foarte bine, și să înființăm aici o secție oarecare". Ancuța și ai săi veneau peste un gînd care mă bătuse și pe mine. Totul părea să fie foarte simplu. Dar ce fel de secție puteam noi înființa aici? O secție oarecare! Simplu. Dacă toți ar fi avut aceeași meserie, aceeași specializare, nu ne mai băteam capul cu aceeași și aceeași întrebare: ce fel de secție am putea noi cere să se înființeze aici, la Tărtășești? Ei bine, soluția a venit chiar de la conducerea Centralei și a I.R.A.-ei, de la inginerii **Gavril Corăbescu** și **Ștefan Lech**. Să vedem, au zis dînșii, cam cum ar merge treaba dacă ați fabrica niște cabluri de kilometraj.

— Ca să înființați o secție vă trebuia, mai întîi și-ntîi, un spațiu, apoi, desigur, o sumedenie de instalații...

— Aveam chiar aici, lîngă Consiliul comunal, o foarte veche clădire pe care am amenajat-o prin muncă patriotică. Mașinile și instalațiile le-am luat de la I.R.A. În clipa de față secția este o adevărată hală în care lucrează deocamdată 16 oameni. Peste cîteva zile, dată fiind calitatea producției, vor mai veni alți 29 de muncitori. Unii își continuă meseria, alții s-au recalificat. Dacă totul va merge bine, îi vom aduce aici, la Tărtășești, pe toți navetiștii noștri, aproximativ 90 de inși care vor realiza o producție lunară de circa 4,2 milioane lei. Și acesta este, deocamdată, numai începutul.

— Un început declanșat într-o seară, cînd cîțiva dintre cei cu care ați împărțit drumurile navetei, au venit la Consiliul popular ca să se consulte cu primarul lor.

— Da, în acea seară a început totul. E un fel de a spune. Pentru că începutul, ca și urmarea, stă în faptul că oamenii înțeleg profund politica țării, orientările date de conducătorul partidului și statului și gîndesc și acționează pentru a-și face viața potrivit acestora, în folosul fiecăruia și al obștii. Vom pune pe picioare o altă secție, de-această dată direct în subordinea Consiliului popular. Este vorba de-o secție de tîrnțăli, acele elemente care fixează noile barăci metalice pe care atît de des le întîlniți pe șantierele țării. Barăcile acestea nu sînt o încăpere de cîțiva metri pătrați, ci un fel de hale industriale în miniatură, confecționate din tablă. Respectiva secție o vom face în colaborare cu Întreprinderea județeană de prestări servicii din Tîrgoviște, titulara pe țară a fabricării barăcilor metalice. Producția evaluată va fi de peste 300.000 lei pe lună și o vor realiza doar 6 muncitori, adică 2 strungari și 4 lăcătuși. O altă intenție a Centralei este aceea de-a ne încredința o problemă extrem de importantă, aceea a dezmembrării, aici, la Tărtășești, a tuturor tîrnțăli de ARO și TV, după ce au fost, firește, casate. Le vom dezmembra, vom recondiționa piesele încă bune și vom suplimenta, la nivelul Centralei, stocul de piese de schimb.

— Se simte, bănuiesc, la nivelul comunei o înviorare a tuturor activităților datorată în bună parte și reducerii numărului de navetiști.

— Bineînțeles. Cu acești oameni care au cîștigat pentru ei înșiși, dar și pentru viața comunei, aproape 4 ore pe zi, comuna începe să arate altfel. Am făcut jumătate din trotuarul de pe partea stîngă, cum se merge spre București, a șoselei DN-7. Pînă în toamnă vom termina și cealaltă jumătate de trotuar. Apoi, desigur, vom face și trotuarul de pe dreapta. Tot în toamnă vom începe construcția la blocul cu 12 apartamente și cu spații comerciale la parter. Acum, în aceste zile, am instalat primul post telefonic în satul Bildana. Este acesta un lucru aparent mărunt, dar a fost mereu și mereu amînat și s-a ajuns pînă acolo încît Bildana nu putea primi sau trimite un mesaj.

— Cum s-ar spune, bate un vînt nou prin Tărtășești.

— Da, există o dorință aprigă de-a conferi comunei noastre o autonomie economică de factură industrială, fără a neglija, însă, producția agricolă. Dar, rezolvîndu-se problema unor locuri de muncă pentru oamenii noștri, cei mai mulți dintre ei calificați în diverse școli profesionale pe care le-au urmat la București, se subînțelege că și cîteva din problemele agriculturii din Tărtășești își vor găsi o fericită rezolvare.

Deci, doi primari de comună, doi oameni ai locului, fiecare confruntîndu-se cu problemele curente ale muncii și vieții din comunele lor, doi comuniști care, pentru a-și onora investitura încredințată de consătenii lor, au înțeles că soluția cea mai adecvată este îmbrățișarea noului, sprijinirea sa. Două localități, în fond, care, asemenea tuturor așezărilor țării, își făuresc sub generoasa lumină a revoluției de acum 42 de ani, prin înfăptuirea neabătută a Programului partidului, noul destin de civilizație și bunăstare.

VICTOR NIȚĂ ■

23 AUGUST 1944-1986

DUNĂREA
oglindă în care privim chipul țării

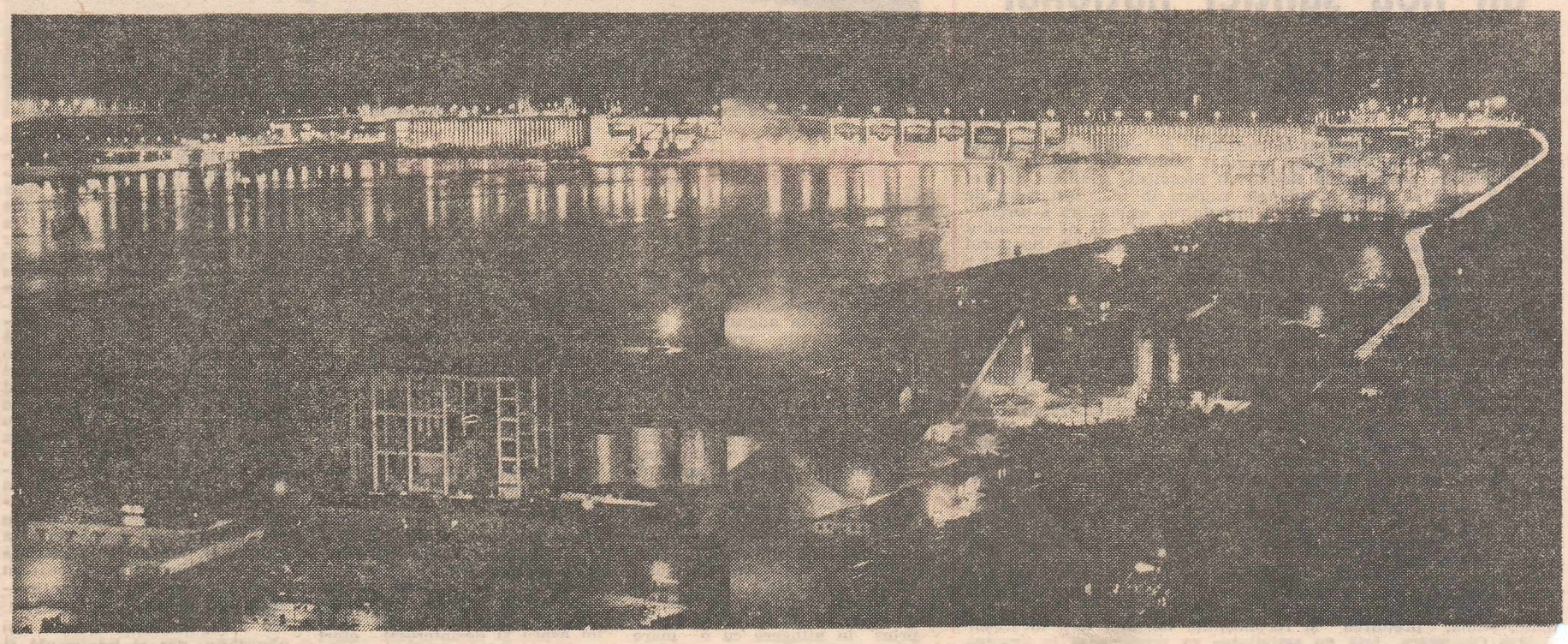

Ctitoriile energiei

Cetatea soarelui din ape

În tabela marilor ctitorii ale **Epocii Ceaușescu**, vastă cît țara, Porțile de Fier nr. 1 și nr. 2 — marile cetăți hidroenergetice de pe Dunăre — își au pătratele lor, cu parametri de o unică forță. Prima cetate, ridicată la Gura Văii, lîngă Drobeta-Tr. Severin, pe un umăr muntos al fluviului, bate din plin, de vreo 11 ani, cu toate cele șase turbine-gigant tip „Kaplan", trimițînd anual peste țară un flux solar de miliarde de kilowați ; cealaltă, ctitorită la 80 km în aval, pe insula Ostrovul Mare, captează și ea, de vreo 2 ani, cu cele cinci mari turbine tip „Bulb" (în final vor fi opt), apele fluviului, cu sorii ascunși în ele, transformîndu-le în energia atît de vitală pentru independența și forța țării.

Două cetăți ale noului, două mari sisteme hidroenergetice și de navigație, opere ale colaborării româno-iugoslave, monumente de gîndire tehnică și de artă, cu puține rivalități pe continent și în lume. Porțile de Fier nr. 1 au numit, la inaugurarea lor, cea mai mare hidrocentrală din Europa de mijloc și de apus, deținătoare de recorduri absolute ale domeniului (precum turbinele, ce, prin dimensiunile lor, n-aveau pereche în lume, fiind urmate doar de cele ale hidrocentralei John Day, de pe fluviul american Columbia). Porțile de Fier nr. 2 se prezintă, la rîndu-le, cu alte înalte și nepereche întemeieri ale tehnicii și capacității tehnice. Sînt performanțe care, ieri ca și azi, l-au uimit și-l uimesc pe cercetătorul de aiurea, surprins să vadă (cum zicea un ziarist din patria lui John Day) că „țări mici sau mijlocii ca România vor să facă «big science», «big construction», «big industrial development», nutrind ambiții care le încovoaie umerii". Dar dacă performanțele marchează totdeauna o excepție, peisajul din care emană astfel de realizări de pisc îi poate revela cercetătorului că astăzi, la noi, performanța a devenit, din excepție, bun curent, afirmat pe toate planurile construcției naționale. Că, altfel spus, certitudinea înfăptuirii cu succes a ambițioaselor proiecte la care ne-am înhămat ne-o dă însăși condiția fizică a României, țară care a intrat, în ultimele două decenii, în epoca performanțelor.

O altă uimire a celui care ne vizitează e modul în care au fost gîndite, ca amplasare în peisaj, ctitoriile noului și amenajările — deseori, de spectaculoasă întindere — polarizate de ele, astfel că peisajul, deși supus unor mutații profunde, pare a nu păstra nici o urmă de violență, ba, dimpotrivă, el primind nu o dată un inedit și tulburător accent de frumos. În cazul Porților de Fier, observa cercetătorul numit mai sus, o primă nouă armonie a peisajului o dă (fapt bizar pentru ochiul profanului !) însăși concepția tehnico-economică sub care s-au așezat cele două hidrocentrale.

Observația e judicioasă și merită să ne oprim o clipă asupra ei. Porțile de Fier nr. 1 sînt pe pragul „Porților de Fier" ale Dunării, la ieșirea acesteia din munții Cazanelor, dar Porțile nr. 2, deși amplasate în plină cîmpie, unde nu mai sînt munți, nu mai sînt „Porți de Fier", păstrează, simbolic, același nume. Cele două construcții se leagă, de fapt, nu doar simbolic, ele se pot citi, pe firul Dunării, în suită, ca inseparabile părți ale unei unice opere. Coada lacului de acumulare al Porților 2 atinge barajul Porților 1, noua oglindă fluidă întîlnindu-se astfel cu cealaltă, cu uriașul lac de acumulare al primelor Porți, lung de 150 de kilometri, într-o Dunăre ce devine mare. Concepția tehnico-economică (potrivit căreia Porțile 2 sînt menite să preia și debite ale Dunării ce „scapă" primelor Porți, obținîndu-se astfel o mai strînsă fructificare a energiilor fluviului) se răsfrînge, iată, cu o mirifică forță, într-un peisaj pe care-l captează, transformîndu-l pe sute de kilometri, dîndu-i lărgime, grandoare, respirație, armonie. E Dunărea devenită mare, o mare care țîșnește din vrana Cazanelor, umplînd pînă în zare și cer a cîmpiei româno-sîrbe. O mare pe care plutesc caravane de nave sub toate pavilioanele (ieri sugrumate de colții de stînci ai vechilor „Porți de Fier", dispăruți sub ape), o mare care-i oferă Dunării, pentru prima oară, șansa de a putea contempla în liniște cerul, iar omului de pe țărm nesperata de veacuri șansă de a intra în contact cu civilizația vremii lui.

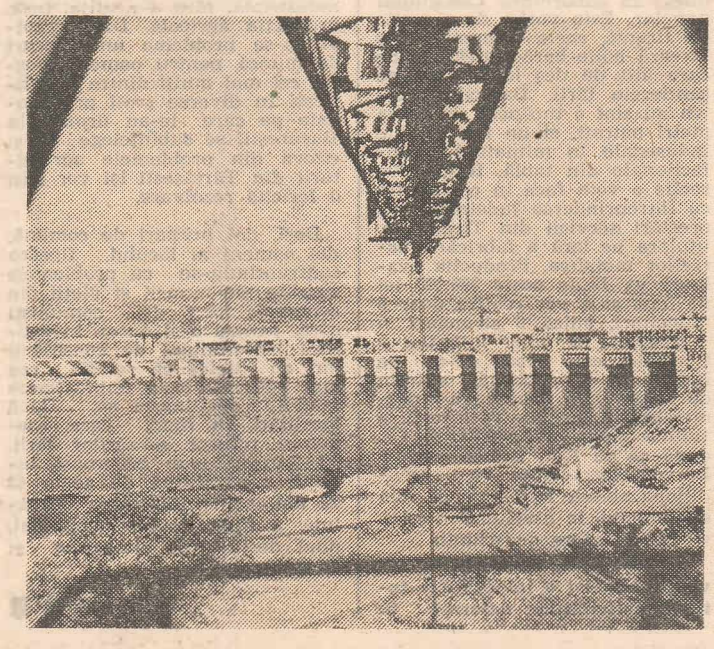

Într-un peisaj pînă mai ieri sălbatic, supus doar stihiei, doar regiei capricioase a anotimpurilor, singura care opera schimbări de tablou, totul, modificîndu-se structural, s-a așezat și s-a ordonat, pentru prima oară, sub semnul durabilului. O splendidă șosea magistrală (deviată pe o distanță de 19 km de vechiul drum), noul Drum național nr. 6, supranumit și „Autostrada soarelui", buclează, din înălțimi, Dunărea-lac, trecînd peste 56 de viaducte și poduri-lucrări de artă, ferăstruind munții prin 9 tuneluri. O nouă și modernă cale ferată (deviată pe o distanță de 23 km de cea veche) înlesnește, ca și noua șosea, un trafic de călători și de mărfuri bogat și fluent, în rimă cu noul trafic, înzecit ca proporții, al navelor ce plutesc pe noua Dunăre. De pe puntea vaporului, din automobil ori de la fereastra trenului, panorama clisurii se dezvăluie, în panoramele-i largi ca și în detalii, prin imagini ce cer, fiecare, semnul de exclamare, ca un superlativ. Totul îți fuge, dezvelindu-ți alt unghi și altă culoare, mai înainte ca prima senzație să te umple deplin.

Satele din clisură, de pildă, cîndva arhaice îngrămădiri de cocioabe din birne, mai ieri o lume a etnograficului, trăind o existență etnografică, s-au strămutat, gonite de apa umflată a lacului de acumulare, în sate-model, veritabile microorașe, înălțind demnitatea celor care le locuiesc. (Am vizitat chiar în aceste zile un astfel de „sat strămutat", satul Ieșelnița, și am regretat că n-am luat cu noi un aparat fotografic, ca să suplinim prin imagine, prin forța ei de sinteză, prisosul unor cuvinte. Închipuiți-vă un sat cu 760 de case, toate noi, înșirate pe 13 străzi, toate noi, construite doar în răstimp de ani și sezoane. Oricare din aceste case, luată și transplantată într-un alt sat, ar deveni, pe loc, punctul de gravitație al priveliștii, adică toate celelalte case s-ar întoarce spre ea, ca s-o privească. Cu admirație, cu invidie, cu dorința de a-i semăna. Ar fi ca o majusculă arhitectonică în cartea priveliștii, sau, cum zicea un arhitect-poet, ca un neologism. Satul Ieșelnița de azi, ca toate satele strămutate, e un sat de neologisme arhitectonice, un sat care face limbajul satului românesc mai cult, emancipîndu-l, dar fără să-l strice. Casele — cele 760 — sînt, toate, impunătoare, cu camere multe, înglobînd spații vaste, cu curți mari, cu porți monumentale, cu fațadele ales zugrăvite, înlănțuindu-se ca niște fastuoase brîie de-a lungul străzilor largi, înțesate de pomi și de flori. Sat cu asfalt, cu electricitate, cu apă potabilă prin conducte, chiar și cu termoficare, chiar și cu centrală automată !).

Unele sate, cazul Gura Văii, cîndva un ciopor de căsuțe vegheat de pe culmi de o vilă regală, au devenit chiar orașe, mari orașe cu blocuri și cu industrii moderne. Orașele zonei, la rîndu-le, strămutate și ele pe înălțimi, sînt, la ceasul de față, tot atît de îndepărtate de priveliștea de care s-au despărțit, tot atît de diferite de ea, pe cît e somptuoasa Dunăre-mare față de vechea-i fierbere sugrumată de munți. Despre Orșova — acum cîțiva ani un minuscul tîrg trăind și murind într-un timp perimat, într-o atmosferă de „plîns al ruinurilor", astăzi unul dintre cele mai moderne și mai frumoase orașe de pe Dunăre și din țară — s-au scris și se vor mai scrie, cu siguranță, destule pagini care să-i exalte înfățișarea și viața, căci miraculoasele lor transformări încă n-au istovit uimirea reporterului. Un oraș-amfiteatru de blocuri albe urcînd pe trepte-terase spre vîrfuri montane, ca într-o ilustrată din Neapole, un oraș ce și-a edificat, peste noapte, mari întreprinderi și combinate, un oraș care atrage în sus, asemeni unui magnet, viața zonei, aducîndu-i pe vechii pescari ai clisurii și pe vechii țărani ce arau în piatră spre profesii și spre existențe altădată necunoscute. Un întreg munte, salvat de apa umflată a Dunării-lac, deși îngropat pînă la brîu în ea, a devenit vatra noii Orșove. Vreo 300 de hectare de sălbăticie agrestă au fost dislocate, remodelate, sculptate în trepte, ridicînd pe ele 60 de străzi (toate asfaltate), brăzdate de moderne blocuri (cu peste 3 500 de apartamente) și de moderne locuințe proprietate personală (mai bine de 1 700), în care trăiesc 18 000 de oameni. (Contrapunct istoric : vechea Orșovă avea 760 de locuințe, cele mai multe măcinate de vreme și de insidioasa eroziune a apelor, 1 400 locuitori și o stradă-bazar — sau uliță ? — pietruită pe o distanță de 2 km.)

Totul s-a transformat în această zonă — sate, orașe, drumuri, munți, ape — ridicîndu-se pe un nou palier de frumos și civilizație, rezidind geografie, rezidind viitor.

Dar rezidindu-și geografia, întorcînd-o cu fața spre viitor, oamenii locului au adus cu ei, integrînd-o prezentului, deci viitorului, și istoria, acel zid de care se sprijină ființa lor, acel zid fără de care existența lor ar bate în gol.

A dispărut, înghițită de apele lacului de acumulare, bătrîna insulă Ada-Kaleh, acea fermecătoare oază a Levantului, acel petic din feericul Bosfor aruncat pe Dunăre. Și totuși, insula n-a dispărut, e aici, e întreagă, cu legendele și smochinii ei, cu căsuțele cu obloane trase, cu ruinele roșii ale cetății din veacul al XV-lea, cu moscheia și covorul ei înstelat, larg cît o țară, dăruit de sultanul Abdul Hamid. A fost strămutată pe Ostrovul Șimianului, insulă de nisipuri pustii, de la kilometrul 927, devenită, în ultimii ani, „Noul Ada-Kaleh", insulă-muzeu, cu nimic deosebită de cea cîntată de Pindar atunci cînd, spune legenda, Heracles a coborît aici, pe Dunăre, ca să culeagă măslinul sacru. Au fost aduși aici și măslini, cum și alte specii de arbori și flori exotice, din Cazane și din clisură, alcătuind o mare rezervație de monumente ale naturii. Vestigii dintre cele mai prețioase ale istoriei și civilizației, ale vieții omului de demult din aceste locuri, a colectat și Muzeul Porților de Fier din Drobeta-Tr. Severin, salvîndu-le de ape și de ireparabila goană a timpului.

La Porțile de Fier totul s-a schimbat și se schimbă, rămînînd — în ceea ce are valoros și peren — el însuși.

ILIE PURCARU ■

Magistralele albastre

Operă pentru veşnicie

Grandiosul e conținut în toată această operă — cea mai înaltă operă de creație din cîte, prin veac, au încununat sforțările omului de la Dunăre și Carpați — dedicîndu-i acestuia poema unui suprem elogiu.

Ne-o spune — cu acea rară știință, care-i e proprie, de a discerne esențialul din efemer, de a înscrie în istorie clipa, atunci cînd clipa se propune duratei — însuși ctitorul operei, marele ctitor al României moderne, președintele Nicolae Ceaușescu :

„Vor trece decenii, secole, milenii și multe din construcțiile de astăzi — și întreprinderi, și locuințe, și altele — vor fi, fără îndoială, refăcute pe o bază nouă. Dar peste secole și milenii această nouă magistrală va rămîne permanent ca o mărturie vie a capacității creatoare a poporului român".

Canalul Dunăre-Marea Neagră — cea mai impunătoare ctitorie a României. Cea mai impunătoare, de acest fel, de pe toată Dunărea, și una dintre cele mai impunătoare de pe continent și de pe planetă.

Canalul Dunăre-Marea Neagră — o ctitorie pentru veșnicie.

Datele ei sînt cunoscute. E lungă de 64,2 kilometri (deci e una din apele noastre de referință, Jiul e cu doar 15 kilometri mai lung !), e adîncă de 7 metri, lată de 70—90, își scurge undele pe sub 36 de poduri, salută 5 noi porturi (trei la Cernavodă, unul la Medgidia, altul la Basarabi) și scurtează drumul Dunării către mare cu 400 de kilometri. O apă nouă, deci o întîmplare cu rezonanțe cosmice (căci apele nu se nasc zilnic pe scoarță, în chip surprinzător !), și, ca produs uman, apa cea mai umană, cea mai obedientă la voința omului, toate secretele ei fiind în mîinile lui, toate mișcările ei fiind decise de el. Un prodigios monument de civilizație, de nouă civilizație a naturii în România, făurit într-o epocă în care românul nu numai că poate supune natura, dar se poate insinua între forțele ei, poate lucra asemenea ei, incluzînd-o deplin în tiparele vrerilor lui despre ea, reconstruind-o — sau construind-o — astfel încît ea să se recunoască pe sine în gestul lui, ca într-un gest ce-i exaltă geniul.

Un gest care, între rezonanțele lui de ordin cosmic, înscrie și faptul că acest românesc pămînt scăldat de Dunăre e un pămînt deschis, un pămînt de legătură, peste care se logodesc pașnic orizonturile și punctele cardinale. Înscrie faptul că noi, cei de-aici, avînd conștiința acestui loc fericit, i-am închinat un monument de primă mărime. I l-am închinat cu nădejdea că, înlesnind drumul dinspre noi și spre noi al navelor noastre și al navelor lumii, stimulăm nu numai un trafic comercial, dar creăm o nouă și redutabilă punte a colaborării între popoare. Un pămînt închis, un pămînt cu multe ocoluri între el și lume, e un pămînt sumbru, un pămînt înnorat, un pămînt rău prevestitor. Deschizîndu-ne, prin monumentala construcție, și mai larg către lume, ne implicăm și mai adînc climatului planetar al colaborării și păcii, care ne implică la rîndu-i ca o lege cosmică. E simbolic faptul că am inaugurat monumentul într-o primăvară, în mai 1984, într-un anotimp cînd cerul nostru se deschide luminii, cînd Bălțărețul, stăvilit trei luni pe an de asprul Crivăț, își vine în fire, înviind toată firea, cînd apele noastre și-au lepădat recile chingi, transformîndu-se în drumuri fierbinți ale vieții.

Alte date, la fel de revelatoare pentru locul construcției în timp și în lume : canalul poate primi nave de 5 000 tdw (o realizare de virf a domeniului !), poate asigura un trafic potențial de 80 de milioane de tone pe an (altă realizare de performanță !) și, prin cele două grupuri de ecluze gemene (lungi de cîte 310 metri și late de cîte 25), ca și prin cele cinci porturi (cărora, nu peste mult, li se va alătura și Constanța-Sud, ca unul din cele mai mari porturi maritime ale Europei), își sporește atributele noului, alcătuindu-se ca o operă la nivelul suprem al tehnicii veacului. O operă pe care normativele O.N.U. o așază în cea mai înaltă clasă a edificiilor genului, subliniindu-i astfel valoarea de referință.

Ne implicăm deci nu numai prin scopul, dar și prin modernitatea operei, în plin circuit planetar, într-o lume și într-un timp al căror ritm, iată, trec și prin noi, a căror respirație o propulsăm. Ne implicăm în destinul umanității implicindu-ne, firesc, înainte de toate în cel al nostru, marea magistrală albastră fiind concepută nu doar ca o arteră de navigație ci și ca un ax al unui ansamblu de operații de o unică anvergură și cu incalculabile consecințe în peisajul și în viața locurilor. Canalul va sluji la buna gospodărire a apelor zonei, la extinderea irigațiilor în Dobrogea (această Dobroge cu apa atît de rară, pînza fluidă și răcoroasă aflîndu-se la mari adîncimi, de unde pînă mai ieri era scoasă cu roata învîrtită de măgărușl), la alimentarea cu apă potabilă și industrială a localităților riverane. Și, nu în ultimul rînd, la închegarea unei frumuseți a locurilor căruia pămînteanul îi purta de mult nostalgia.

Cum s-a construit această nouă natură a României ?

Ca s-o poți cuprinde cu toate valorile și semnificațiile ei trebuie, în chip necesar, să urci spre privelistea zilei de azi de la ideea-matrice, să pornești deci, ca în cazul tuturor ctitoriilor, de la miniatură, reinterpretînd gîndul scris întîia oară pe o foaie de pergament, reluîndu-l la dimensiunea machetei-chivot, desfășurîndu-l apoi în toată amploarea arhitectonică de visată de ctitor. Noua apă a țării a fost făurită, mai întîi, în mod abstract, în laboratoarele și atelierele a 38 de institute de studii și proiectări, bătălia pentru forțarea acestei porți prin munții Hercinici fiind precedată de o uriașă bătălie mută, o bătălie a cugetării, purtînd amprenta capacității românești de creație, cărela i-a urmat, nu mai puțin creatoare și trudnică, bătălia celor ce-au pus ideea în rost, a sutelor de mii de muncitori, tehnicieni, ingineri și specialiști, de la autorii ultramodernelor utilaje și instalații la constructorii edificiului.

Un edificiu desfășurat pe întreaga-i scară, de la idee la întrupările ei succesive, sub veghea atentă a ctitorului, a celui care, decizînd această operă-unicat de covîrșitoare însemnătate pentru progresul și forța țării, a avut primul în minte imaginea materială ce va fi. Începînd de la proiectul inițial și isprăvind cu proiectele de detaliu, toate soluțiile adoptate, ca și toate fazele constructive, s-au înfăptuit prin recomandările și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, succesul întregii bătălii avîndu-și sursa în strategia vizionară și în tactica de înaltă eficiență ale ilustrului comandant.

Spațiul nu ne îngăduie să cuprindem imensa desfășurare a bătăliei construcției, nici să-i numim pe bravii ei combatanți. Sînt prea mulți pentru asta (au fost epoci cînd lucrau aici cîte 25 000—30 000 de muncitori și specialiști, de ostași și de tineri brigadieri !), cei mai mulți au rămas anonimi, căci, în viltoarea celor opt ani de construcție, n-au putut fi citați pe ordine de zi decît puțini. Nici n-ar fi fost posibil, fiindcă într-o asemenea bătălie națională nu prea e timp de ordine de zi, nu prea e timp de numit eroismul, cînd totul se sprijină pe eroism. Oamenii și-au confruntat ardoarea inimii, puterea brațelor și înălțimea ideii cu condiții dintre cele mai grele (s-a săpat într-un teren arid, amestec de nisipuri argiloase, de loess și cretă, de calcare degradate etc.), schimbînd din mers tehnologii și unelte, ca să răspundă exigențelor unei creații de virf, ce nu admite decît rigoarea maximă, calitatea maximă. S-au excavat peste 300 de milioane de metri cubi de pămînt și rocă (cu 25 de milioane mai mult ca la Canalul Suez și cu 140 mai mult ca la Canalul Panama), s-au turnat 4 milioane de metri cubi de betoane, s-au executat protejări de taluzuri pe 4,1 milioane de metri pătrați, s-au utilizat 13 000 de tone de echipamente hidromecanice și tabliere metalice pentru poduri în greutate de 11 085 de tone, s-au construit drumuri de santier în lungime totală de 167 km. și căi ferate de 87 km. Legea constructorilor a fost solidaritatea deplină, răspunderea fierbinte a fiecăruia pentru reușita tuturor, unicitatea operei înfățișîndu-se ca o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli, de iscusință și de conștiință. Și, astfel, vechiul vis al deschiderii unei noi ferestre prin care Dunărea să privească marea, vis nutrit și de români, și de străini, întemeiat în proiecte și studii de pașoptistul Ion Ionescu de la Brad (1851), apoi de inginerul L. Stoenescu-Dunăre (1927), încercat practic în anii 1949—1953, dar esuat, posibilitățile tehnico-economice ale țării fiind departe de a-l putea cuprinde, a devenit, în anii **Epocii Ceaușescu**, strălucitoare realitate, tot atît de arhidurabilă ca și Dunărea și ca și marea.

Vom mai nota, în finalul acestor rînduri, încă un fapt, adiacent marii construcții, dar sporindu-i simbolul, întregindu-i semnificația. Abia născută, marea construcție a și început să prolifereze, să facă pui, transferîndu-și ideile, proiectele, experiențele, oamenii spre zări mai apropiate sau mai îndepărtate. E într-un stadiu avansat de execuție Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari, așteaptă gongul inaugural al construcției Canalul Giurgiu-București, care va face din Capitala patriei port la Dunăre și la mare. Bogatul și armonicul sistem hidrografic al României își anexează noi bogății, noi armonii, noi „ape umane", dirijate de om spre nevoile construcției naționale, prin reconstrucția pămîntului însuși.

Cine nu ne cunoaște va trebui, asadar, să ne viziteze cu ultima ediție a cărții de geografie în mînă. Și va trebui să creadă nu atît planșele — căci planșele, fatal, rămîn totdeauna în urma vieții — cît faptele. Fiindcă și orbirea poate constata, pe pipăite, că România și-a dat, în ultimii 21 de ani, nu numai o nouă geografie economică și socială, ci și o nouă geografie în sensul fizic al acestei discipline tot atît de concrete și de reale ca și adevărul. Că faptul acesta e un fapt revoluționar nu mai e nevoie să subliniem. Vom sublinia altceva, ca sensul să devină mai limpede. Vom spune — argumentînd nu cu texte de geografie, ci cu geografia însăși — ca aceste inegalabile transformări confirmă, întăresc și fac evidentă capacitatea neamului românesc al acestei epoci de a-și asuma niște facultăți demiurgice, punîndu-le în slujba sa, a țării și a lumii în care trăiește.

Ctitoria de veșnicie a Canalului Dunăre-Marea Neagră o probează la modul cel mai înalt.

ILIE PURCARU

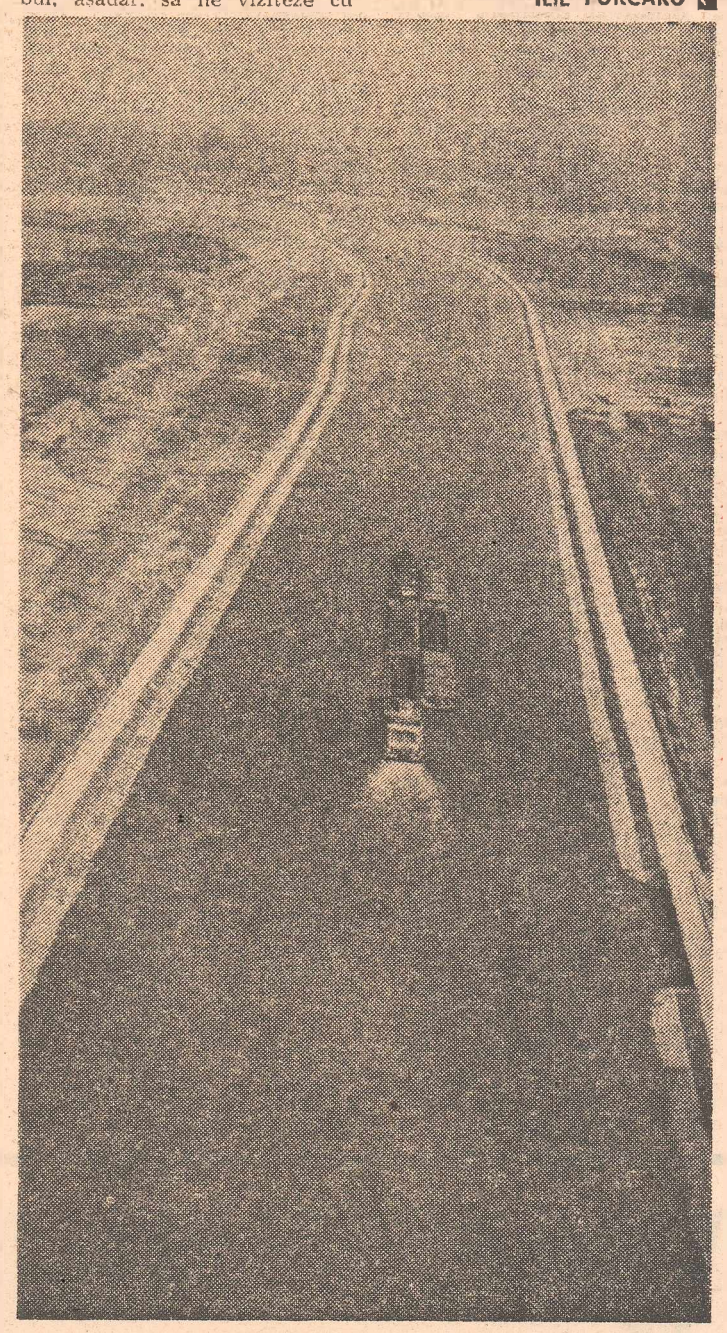

Podurile

Arcuri peste timp

În viața unui podar, un pod peste Dunăre este un eveniment memorabil, asemănător, să zicem, cu acela al participării unui sportiv la Olimpiadă. Sînt podari care întreaga viață n-au avut șansa să proiecteze și să construiască unul. Într-adevăr, de la podul lui Anghel Saligny de la Cernavodă, construit între anii 1890—1894, pe atunci cel mai mare pod european și primul la construcția căruia s-a folosit oțelul moale în loc de oțel pudlat, pînă după război, adică 60 de ani, peste Dunăre nu s-a mai construit nici unul.

Simplu vorbind, podul este o construcție care susține o cale de comunicație terestră, asigurîndu-i continuitatea peste un obstacol natural sau artificial. Definiția e seacă și neîndestulătoare. Nu există două poduri asemănătoare, amendamentul fiind valabil îndeosebi în cazul celor mari. Fiecare pod are problemele lui, își cere propria lui rezolvare, fie și pentru faptul că intervenția omului în natură presupune respect față de aceasta. Deși criteriile care decid soluția constructivă sînt economice, se are în vedere și nu în ultimul rînd modul în care podul se armonizează cu cele înconjurătoare, el fiind pentru zeci de ani și un monument al hărniciei, priceperii și forței oamenilor.

Drumurile, căile ferate și podurile care le trec de pe un mal pe altul înseamnă o intervenție minimă în natură. Pe sub poduri, riurile curg la fel de nestingherite, nici o menire a naturii nu este deturnată de la firescul ei.

Am discutat cu cîțiva specialiști ai institutelor de proiectare a M.T.Tc. care au proiectat podurile peste Dunăre și peste Canalul Dunăre-Marea Neagră. Vom respecta dorința lor de a le păstra anonimatul. Podurile „Se scrie despre poduri folosindu-se cuvinte mari : spectaculos, unicat, prioritate tehnică. Proiectarea și construcția unui pod este prin anvergura lucrărilor o desfășurare complexă de forțe de proiectare și execuție. Podul se impune prin el însuși. Pentru ridicarea unuia este nevoie de exactitate și rigoare, de un fel de a-l gîndi care să elimine orice posibilitate de surpriză în exploatare. Pentru a fi realizat în condiții de eficiență economică cît mai ridicate, pentru a avea o durată de funcționare cît mai lungă este nevoie să fie folosite materialele, utilajele și tehnologiile cele mai avansate de care dispune tehnica la ora prezentului. Cam acestea sînt datele problemei", ne-a spus unul din proiectanții acestora.

Doar în ultimii ani peste Dunăre au fost construite podurile de la Giurgeni, de șosea cu 4 benzi de circulație, avînd o lungime de 1456 metri, podul peste brațul Borcea de la Cernavodă, pentru cale ferată dublă și 4 benzi de circulație pentru șosea, lung de 970 metri, avînd viaductele de acces pentru cale ferată și șosea separate și podul peste Dunăre de la Cernavodă, care va fi dat în folosință anul viitor. Peste Canalul Dunăre-Marea Neagră au fost construite 6 poduri de cale ferată și șosea la Cernavodă, Basarabi și cîte două la Medgidia și Agigea.

Podul de la Cernavodă peste Dunăre va înlocui cunoscutul pod construit în urmă cu aproape o sută de ani de Anghel Saligni.

Se poate vorbi despre un autor al acestor poduri ? Fără îndoială că nu. Ele sînt o uriașă realizare colectivă. Nu folosim cuvinte mari ci exacte.

Proiectarea fiecărui pod a durat mai bine de o jumătate de an și a fost asigurată de colective formate din peste 20 de specialiști de la Institutul de proiectare pentru transporturi auto navale și aeriene, Institutul de proiectare pentru căi ferate, Institutul de Construcții București.

Pentru tabliere s-a folosit pentru prima oară în Europa oțel 52 sudabil. Blumurile au fost realizate la Reșița, oțelul la Galați, tehnologia de sudare la Bocșa.

Au participat la lucrările de stabilire a unor tehnologii noi Institutul de cercetare al M.T.Tc. și I.S.I.M. Timișoara.

Tablierele metalice au fost realizate la Întreprinderea metalurgică Bocșa, Uzina de utilaj chimic Rîmnicu Vîlcea, I.M.U.T. Moreni și Întreprinderea de poduri metalice și prefabricate de beton Pitești.

Reazemele speciale au fost executate la I.M.G. București.

Materialele din cablele de ancorare au fost pentru prima oară de proveniență românească. Materialele, dispozitivele și instalațiile folosite la construcția podurilor au fost în exclusivitate românești. Cu ele au fost lansate tablierele, au fost ridicate blocuri de peste 2000 de tone, au fost forate coloane de fundare de peste 60 de metri sub nivelul apei. Au fost imaginate dispozitive speciale de montaj.

La montajul unui tablier lung de cîteva sute de metri, pornindu-se de la ambele capete ale podului, s-a ajuns la mijlocul deschiderii centrale să se realizeze o asamblare fără nici o corecție. Pentru ca montarea tablierelor să fie realizată în condiții perfecte s-a făcut la uzina producătoare un premontaj al unor construcții metalice de cîteva mii de tone.

Podurile peste Dunăre și peste Canalul Dunăre-Marea Neagră își definesc frumusețea și eleganța printr-o asociere aparte dintre monumentalitatea și necesitatea lor. Gîndindu-ne la o cunoscută definiție : frumos este un lucru care-ti dă convingerea că nu poți să-i adaugi sau să-i iei ceva, să fim de acord că nu putem trece pe lîngă marile poduri peste cea mai mare apă curgătoare a țării fără să ne încerce aceeași senzație.

OPREA GEORGESCU

23 AUGUST 1944-1986

DUNĂREA
oglindă în care privim chipul țării

Delta

O lume care se naşte

Lume fascinantă, spațiu fabulos, poveste fără de sfîrșit această Deltă a Dunării... Tampon etern între Oceanul Planetar și bătrînul continent (dacă ne gîndim fie și la numai tulburătoarea joncțiune a apelor dulci și sărate care-i fac imperceptibilul ei hotar dinspre mare), Delta Dunării n-a fost și nu este scutită de acele convulsii ale naturii care-o fac greu de stăpînit și de definit. „Piatra filozofală" a Deltei Dunării a constituit-o dintotdeauna — și cu atît mai mult în epoca civilizației industriale — o dreaptă cumpănire între lucrarea naturii și cea a omului, între ceea ce au durat aici, din vremuri imemoriale, apa, vîntul, soarele și ce va să dureze în același spațiu, într-un timp comprimat de ritmuri și de aspirații tot mai înalte, omul. Semnul de întelepciune în această dilemă „fără ieșire" a putut apare, iată, în acești ani-lumină, cînd întreaga țară a primit oblăduirea unei gîndiri cutezătoare, vizionare ce a declanșat o epopee fără precedent, grandioasa epopee a reconstrucției pămîntului — și acest semn a avut realismul, luciditatea și forța de sinteză de a demonstra răspicat că a lăsa, în continuare, Delta Dunării în voia naturii înseamnă un atentat la însăși ideea „conservării" sale naturale, înseamnă asumarea riscului inadmisibil al degradării naturale, de la sine a acestui spațiu mirific. Cu alte cuvinte, așa cum limpede s-a înțeles din analizele efectuate la fața locului de secretarul general al partidului împreună cu specialiști, cu oameni ai muncii și locuitori ai deltei, la adăpostul generoasei idei de „rezervație naturală" nu putem ascunde evidența că apele își fac de cap prin casele oamenilor, că delta este „sifonul" în care se depun reziduurile poluante ale industriilor din opt țări riverane, că Dunărea colectează și filtrează aici o rețea hidrografică de pe aproape din jumătatea Europei, că pădurile de la Letea și Caraorman sînt îmbătrînite și mor lent, că nisipurile și mlaștinile în expansiune înăbușă pămînt roditor de pe care se pot obține recolte importante, că între pești și pelicani (sau celelalte păsări ihtiofage, cum li se mai spune) acel celebru echilibru ecologic nu se mai restabilește de la sine, că, în sfîrșit, nevoia de civilizație a întregului ținut are chiar aici importante resurse care se cer puse în valoare. În descendența acestor profunde analize și observații a rezultat și se află în plină desfășurare un program de valorificare complexă a Deltei Dunării ; principiul acestui program este realizarea unui echilibru economic și ecologic, totodată, iar spiritul lui — acela de a veni în întîmpinarea naturii, dar pe căi ce se află în consens cu nevoile și aspirațiile oamenilor acestor locuri bîntuite de vînturi și de ape. Prin asanări și consolidări de maluri (îndeosebi pe canalul Sulina) locuințele oamenilor au început să fie ferite de ape ; zone întregi — la Maliuc, Crișan, Caraorman, Sfîntu Gheorghe, Pardina — vor trebui să aibă pe hartă culoarea cîmpiei, au fost aduse, adică, în circuitul agricol ; pînă în 1990 se prevede ca suprafața totală destinată agriculturii să ajungă aici la 90 000—100 000 ha ; pădurile de la Letea și Caraorman au început să fie igienizate și repopulate cu pin negru, plop euroamerican, salcîm și arțar („rezervația naturală nu se confundă cu sălbăticia și nici cu lăsarea locurilor de izbeliște" avea să spună un veteran al deltei) ; de fapt, în programul amintit este inclusă explicit amenajarea a peste 40 000 ha rezervație naturală, în sensul propriu al cuvîntului, în zone caracteristice ale deltei ; a început valorificarea nisipurilor grele și a celor peliculizate (pentru turnătorii) ; portul Sulina, organizat ca port liber printr-o decizie de cel mai înalt nivel, a prins viață pe măsura acestei pretențioase destinații (depozite frigorifice, silozuri, platforme pentru tot felul de oportunități) ; viața socială și economică se structurează tot mai limpede în unități mixte, adecvate ocupațiilor de aici (agricultură, piscicultură, silvicultură, horticultură, stuficultură și turism).

„Calul de bătaie" îl constituie și acum, ca dintotdeauna, peștii și păsările. „Unii vor pește, alții vor pelicani" se exprima plastic un om aflat la confluența răspunsului, sugerînd diversitatea de opinii a celor tentați mereu să-și dea cu părerea despre delta noastră, chiar fără s-o cunoască. A fost o vreme în care un pelican mort era echivalat cu un atentat împotriva naturii, omițîndu-se că acel pelican consumă în medie 24 kg pește, cantitatea totală „halită" într-un an de păsările adulte fiind estimată la 3 500 tone pește. Replica celeilalte orientări, „ihtiofile", n-a întîrziat : cu mulți ani în urmă, în sute de cuiburi ale chirei de mare (păsări care au în Europa doar trei colonii — două la Marea Baltică și una aici) ouăle au fost zdrobite, chipurile, tot în numele „ocrotirii naturii". Se înțelege că acestor situații li s-a pus capăt, printr-un demers istovitor, care a presupus știință, înțelepciune și spirit de discernămînt. Dacă s-a redat și se vor reda agriculturii atîtea mii de hectare asta nu înseamnă că nu mai are balta pește ; atîta doar că piscicultura a fost ridicată la stadiul cerut de spiritul epocii, a devenit, adică, zootehnie subacvatică, asta însemnînd știință și specializare în toată regula. Au fost realizate peste 42 000 ha amenajări piscicole de creștere intensivă și supravegheată a peștelui după toate regulile unei activități industriale. Producția de aici este, se înțelege, incomparabil mai mare decît în stare naturală — și, în condițiile acestea, ne vom da seama de sensul civilizator al unei atari întreprinderi dacă vom aminti că de pe locul unui fost hectar de luciu de apă care dădea o tonă de pește pe an se obțin acum recolte de peste 7 000 kg grîu și 4 000 kg porumb boabe. În deltă, nimic nu se pierde ci totul se transformă, dar se transformă în consens cu legile naturii și cu nevoile omului, totodată. Este vorba de un proces legic, dirijat și controlat, condus cu atenție și consecvență. Mai multă curățenie, mai multă ordine, mai multă disciplină prelungită în însăși firea lucrurilor și locurilor nu pot să fie decît benefice pentru delta noastră, nu pot să ducă decît la renașterea, mai proaspătă și mai puternică a naturii din acest spațiu de vis. Distrugerea vegetației dure din helești și bazinele de producție nu va putea însemna nicicînd „un atentat împotriva naturii", așa după cum îndiguirea Dunării pe sectorul Măcin-Isaccea (prin care se vor proteja de inundații peste 20 000 ha) sau regularizarea, în plină desfășurare, a brațului Sfîntu Gheorghe nu sînt decît corecții aduse de om, în folosul omului, unei stări naturale cu evoluție malefică, în ultimă instanță, pentru însăși natura acelor locuri. De pildă, această regularizare a brațului Sfîntu Gheorghe este menită să îndrepte coturile, meandrele și să reactiveze cursul apei, se va revigora, în acest fel, procesul de depunere a aluviunilor în mare, proces de o deosebită importanță pentru un echilibru ecologic general al zonei, întrucît vechile diguri ale portului Sulina s-a constatat că au blocat vreme îndelungată aducerea înspre sud a acestor aluviuni ce erau purtate de curenții de coastă și care acum trebuie suplinițî de un debit mai mare al brațului Sfîntul Gheorghe. Aceleași clarviziune și înțelepciune — responsabilitate, aș zice, față de natura locurilor — au determinat începerea de curînd a unor lucrări de consolidare a țărmului Mării Negre între Sulina și Midia ; marea mușcă anual din țărm o suprafață de 67 ha — și, în acest ritm, se înțelege că nu ar fi trecut multă vreme pînă cînd complexul lagunar Razelm-Sinoe s-ar fi transformat în golf la Marea Neagră. Sistemul de protecție împotriva eroziunilor conceput pentru această zonă va facilita, totodată, aducerea în circuitul agricol a unei suprafețe de 21 000 ha din bătrîna noastră deltă.

...Lume fabuloasă, spațiu mirific, poveste fără de sfîrșit, Delta Dunării trăiește din plin anotimpul deplinei sale revigorări, prin arterele și nervurile sale străvechi pulsînd energia vitală a unui timp nou, în care omul și natura sînt reuniți aici într-o nouă simbioză, guvernată de spiritul tutelar al unei epoci civilizatoare.

OCTAVIAN ȘTIREANU

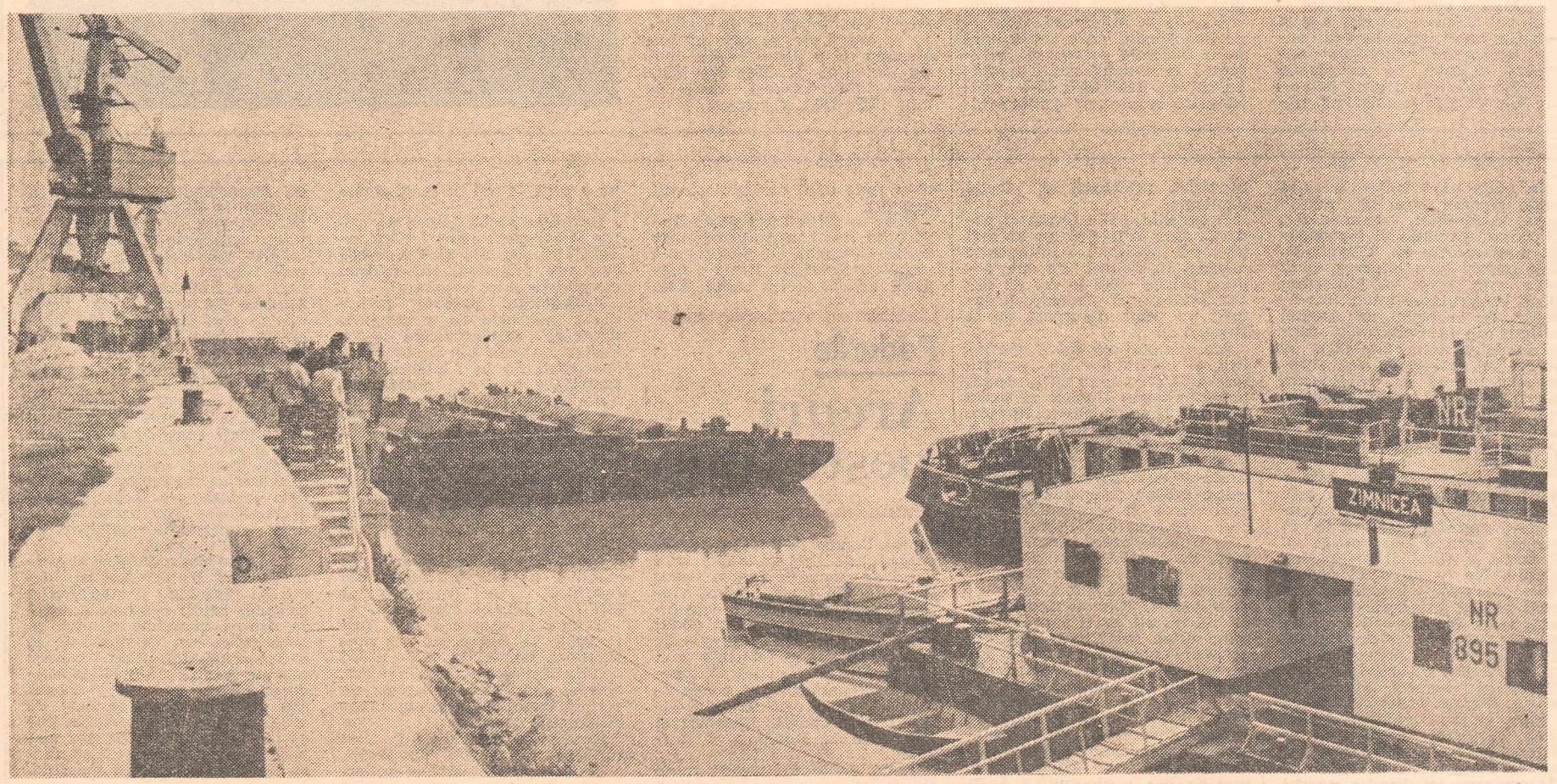

Ceea ce a trebuit luat de la capăt, a fost luat de la capăt. Zimnicea, orașul și portul, trăiesc viața a doua.

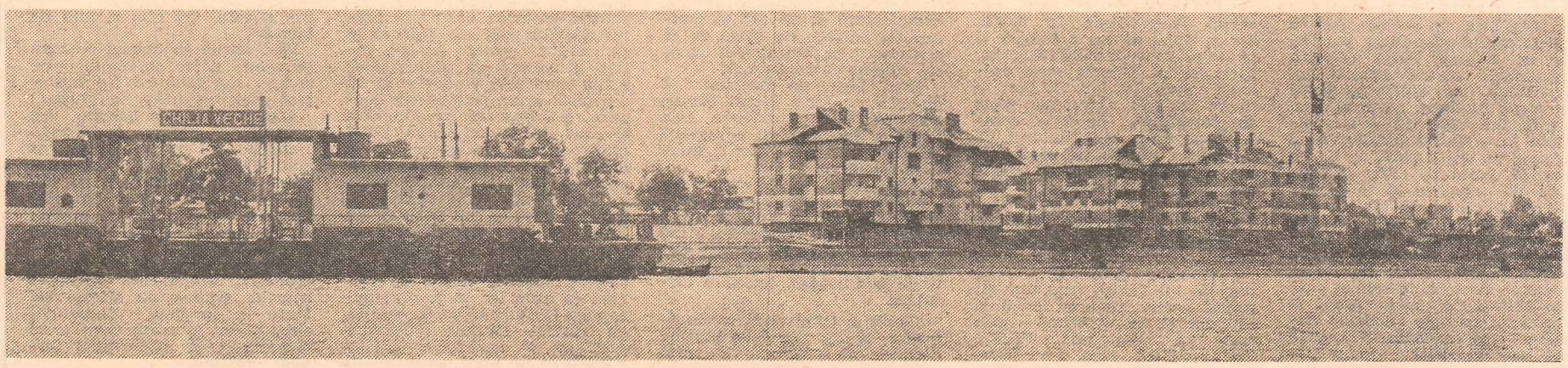

De la o zi la alta, orizonturile deltei sînt altele și la Chilia Veche

Un crîmpei din civilizația paiantei

Chilia Veche se înnoiește

Cîndva, nu demult, am fost la Chilia Veche. Mă chema acolo o istorie străveche, urmele unui Bizanț apus, demantelat, ale cărui ecouri, îmi place să cred, se aud mai ales primăvara, cînd scoate capul din apă mogodiciul, adică spicul papurei, stufului și costreiul. Se aud atunci mai ales vocile voievozilor Țării Românești, apoi poți zări peste grinduri umbra voievozilor Moldovei, a lui Alexandru cel Bun, și pe brațul Chilia, ca și pe celelalte brațe ale Dunării, vezi parcă pînzarele repezi ale lui Ștefan cel Mare despicînd marea spre Stambul. Nici n-ai putea crede, de n-ar fi atestată, că ar putea să încapă atîta istorie pe o firavă palmă de pămînt. Că doar pe 35 de mii de hectare se reazimă uscatul aici. Încolo se lățăie valul deltei și-al mării.

Nu m-a mișcat chipul ei deatunci. Un sat de pescari, cîțiva crescători de vite pe grindurile cu iarbă gălbuie, tăietori de papură și stuf veniți vara aici de prin mai toată țara, cîțiva plugari care scormoneau în cîte-o baltă secată, să semene porumb ori să așeze, la depărtare de un pas de om, cuiburile de pepeni. Și de se întîmpla să nu **vină apa**, adică să înunde Dunărea, porumbul creștea cît plopul, pepenoaicele vărgate se făceau cît căldarea, încît se săturau și mistreții. Apoi, case din paiantă, pe care apele, cînd dau peste maluri, nu le doboară întru totul la pămînt, copii blonzi în cămeșe lejere, fără pantaloni, arămiți de soare, scăldîndu-se laolaltă cu crapii și știucile prin privaluri, dube forfotind pe toată cuprinderea apelor, luntrii răsturnate pe maluri, sub care se hîrjonesc fete și băieți, barcaze remorcate de șalupe, în care sîngeră morunii cu burțile sfîșiate de paragate, scule pescărești mirosind a catranele iadului, pescari mușcați de șarpele mării, marinari tăciturni, cufundați adînc în amintiri severe, pescărași și stîrci pe piciorange adunînd mărunțișul risipit în aria cherhanalelor, chipeșe cotofane, nagîți naivi, sturzi cu mîncărici pe limbă, corcodei și lișițe mofate, rațe sălbatice, asemenea unor rachete în miniatură, iuți și derutante în zbor, mirezme de borșuri de somn, de saramură, tînțari, soare, înalt și speranță.

De la Ștefan cel Mare pînă în epoca aceasta modernă, numită **Ceaușescu,** acest spațiu mirific a tăcut, n-a mai reverberat, se retrăsese parcă în adîncurile propriei lui istorii, suficientă sieși, acoperit doar de o coloratură locală. Dar spațiul acesta are, se pare, vocația istoriei. Valul timpului a bătut multe secole în malurile lui, pînă în 1983, cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, preocupat constant de dezvoltarea fiecărei zone a țării, a poposit și la Chilia Veche. Și, iată, de atunci, o altă istorie a început pe acest pămînt bogat în istorie. Chilia Veche se înnoiește ! O arhitectură modernă, nu pitică, nu doar din pămînt, paintă și stuf, ci din fier, sticlă și beton a început să se înfiripe cu lanurile de stuf și de papură. Anul acesta aflăm, au fost date în folosință o sută de apartamente, în care s-au mutat, să trăiască într-un confort al timpului, tot atîtea familii. Au fost date, de asemenea, în folosință spații comerciale, unități de prestări de servicii, de prelucrare a unor materii și materiale locale, asigurîndu-se, astfel, populației mai multe locuri de muncă. Și fiindcă statutul Chiliei Vechi va fi acela de orășel agroindustrial s-a dezvoltat, în ultimii ani aici, agricultura. O stațiune de cercetare și producție agricolă, condusă de un mai vechi specialist, inginerul Constantin Frandeș, încearcă să consacre în zonă soiuri noi de plante, de viță de vie și pomi fructiferi. Rezultatele sînt promițătoare : via și livada sînt pe rod. Zilele trecute au fost expediate către Tulcea, orașul reședință de județ, primele tone de struguri — tămîioasă de deltă. Se experimentează, de asemenea, hibrizi noi de orez, soiuri noi de fasole. Din bălți și de sub ape au fost scoase pînă acum 12 000 de hectare. Nu e o suprafață prea mare, dar recoltele obținute aici sînt bogate, îndeamnă la extinderea agriculturii, a zootehniei totodată. Întreprinderea de exploatare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării, înființată în septembrie 1984, construiește acum mai multe grajduri pentru animale (oi, vaci, porci) și păsări, un centru pentru măcinișș, o adevărată zonă industrială, cum a început s-o denumească localnicii.

Dar viitorul ?

E înfloritor. În 1988 va exista aici un abator, fabrici de prelucrare a unor produse locale, a legumelor și fructelor, așa încît nimic nu va mai pleca din Chilia Veche sub formă de materie primă, ci doar ca materie finită. Se va dezvolta rețeaua de școli, licee, unde se va pregăti viitoarea forță de muncă, viitoarele cadre de muncitori și specialiști, asigurîndu-i-se statornicie omului și înflorire locului.

Bizanț după Bizanț, cum ar spune marele nostru istoric Nicolae Iorga, dar mai înainte de toate, un multimilenar și mirific spațiu românesc, care pătrunde cu optimism într-o nouă prefacere.

Chilia Veche privește marea de la o înălțime de numai 5,5 metri.

Viitorul ei este, însă, mult mai înalt !

GRIGORE MĂRĂȘANU

Case noi pentru oamenii deltei

Fotografii de ELENA GHERA

Porturile

Ancore la țărmul viitorului

La Moldova Veche a fost amenajat, în anii '70, un port industrial pentru minereurile de cupru și în special pentru piritele care ajung, pe Dunăre, pînă la combinatele chimice de la Turnu Măgurele și Năvodari. Iată un fapt care a schimbat geografia locului, un fapt de certă însemnătate, fără îndoială, pentru noi toți. Dar să ne adresăm, cu sinceritate, întrebarea : cîți dintre noi știu că faptul acesta s-a petrecut ? Tot astfel am putea să ne întrebăm și în legătură cu imaginea nouă ce se răsfrînge în oglinda de apă a Dunării la Drencova, port construit de asemeni în urmă cu vreo zece ani. Există, de bună seamă, o ierarhie a porturilor, în funcție de traficul de mărfuri acestea sînt de mai multe grade și este firesc să se întîmpărească în conștiința fiecăruia dintre noi în primul rînd evenimentele privind viața porturilor mai mari. Bunăoară, n-am exagera dacă spunem că despre ceea ce s-a întîmplat la Orșova ar ști să povestească și copiii. În urma lucrărilor pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier I. a fost nevoie să fie strămutat orașul întreg și să fie construit un port nou. Pentru aceasta au fost cheltuite cîteva miliarde de lei. Iar înfățișarea zonei s-a schimbat radical. Ca un arc de cerc desfășurat în jurul golfului Cernei, orașul acesta ridicat din temelii în urmă cu mai bine de zece ani constituie o expresie de anvergură a arhitecturii românești și împreună cu portul lui modern, construit și cu gîndul la cerințele viitorului, reprezintă un exemplu strălucit al unei impresionante realități : porturile noastre de la Dunăre mai amintesc de ele însele, cele care au fost altădată, doar prin numele pe care-l poartă. Mai cu seamă în ultimele două decenii, construirea unor porturi noi ca și extinderea altora și modernizarea lor au impus conștiinței oricărui om de bună credință convingerea că a trecut într-adevăr o etapă istorică, de rodnicie fără seamăn, între înfățișarea de astăzi a porturilor noastre de la Dunăre și vremea cînd vasele erau încărcate la cheiurile lor, ca pe timpurile cele mai vechi, tot cu sacul și roaba. Pe platformele și la danele lor, macaralele-portal au dat un preț nou, mai mare, timpului de lucru și au făcut munca mai spornică. Zestrea porturilor noastre de la Dunăre se ridică astăzi la multe miliarde de lei, mai cu seamă dacă avem în vedere și flota, vasele înscrise în registrele lor. Se știe că după Congresul al IX-lea, din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat un Program naval special, strategie pe termen lung, care a determinat un avînt fără precedent al industriei constructoare de nave românești. La Galați și Brăila, la Tulcea și Sulina, la Oltenița, Giurgiu sau Drobeta Turnu Severin, ritmurile înalte ale muncii din aceste șantiere navale puternic dezvoltate și modernizate se regăsesc într-o spectaculoasă evoluție a producției, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului : „O dezvoltare puternică va cunoaște traficul fluvial pentru care se prevede o creștere cu 30—35 la sută a volumului mărfurilor transportate, urmînd să se folosească în mai mare măsură Dunărea și să se exploateze intensiv Canalul Dunăre—Marea Neagră. Flota fluvială va fi dotată cu aproape 430 mii tone nave nepropulsate și 150 mii C.P. remorchere și împingătoare".

Fiecare timp are desigur puterea lui de a îndrăzni, de a crea, de a înfăptui și în acest adevăr incontestabil se regăsește întreaga și credința noastră că prin sporul de bogăție și forță și cutezanță pe care l-a cunoscut țara în ultimii ani de după Congresul al IX-lea al partidului a fost posibilă preschimbarea înfățișării porturilor noastre de la Dunăre, echivalentă cu o nouă întemeiere a lor. Renașterea acestor porturi și vitalitatea lor se explică, fără îndoială, prin dezvoltarea orașelor din jur, a zonelor din jurul orașelor-port, prin ritmurile noi de muncă și viață pe care le-a cunoscut întreaga țară. La Drobeta Turnu Severin, bunăoară, volumul activității dintr-un an de pe la sfîrșitul anilor '50 se realizează acum, în acest port, doar în trei zile ! În oricare dintre porturile noastre dunărene am putea constata o astfel de intensificare a ritmului de viață prin care se dă un conținut uman și dinamism unui tablou geografic ce se află în perpetuă înnoire. Pe bulevardul de apă al Europei, pe malul românesc al Dunării, porturile noastre au devenit repere dintre cele mai importante.

A fost o vreme cînd viața acestor porturi se petrecea în așteptarea unor zile mai bune. Pînă pe la începutul anilor '60 nu s-ar fi putut spune că într-unele din aceste porturi nu se lasă uneori o liniște mare, deplină, că se aud acele ceasorniculuicum sar de pe pragul unui minut pe altul. Apoi a venit și vremea ieșirii din așteptare, cînd orașele acestea au putut să ridice fruntea. La Calafat, oraș despre care s-ar putea zice că este un buchet de trandafiri culcat pe brațul fluviului, cu ocazia unei vizite de lucru tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că așezarea aceasta trebuie să devină „o perlă a Dunării". Ca să ajungă astfel, au fost necesare investiții de cîteva miliarde de lei. Iar renumele nou al orașului se datorează și dezvoltării în cuprinsul lui a unei puternice industrii, nu doar mulțimii de flori care-i inundă străzile.

Da, liniștea patriarhală a unora dintre porturile noastre dunărene a pierit ca și cum Dunărea ar fi smuls din mal o salcie scorburoasă și-ar fi dus-o la vale. La Zimnicea, în urmă cu 20 de ani portul lucra doar cu cîțiva oameni. Cînd se ivea prilejul, mai veneau să ajute și cîțiva zilieri. Apoi, prilejurile acestea s-au înmulțit, au început să vină transporturi tot mai mari de materiale de construcție iar explicația consta și în faptul că portul însuși urma a fi reconstruit. Lucrările au început în primăvara anului 1979. Și nu era vorba de modernizarea vechiului port ci despre construirea, pe locul lui, chiar a unui port nou. Vechiul desen al portului a dispărut ca și cum un profesor ar fi șters cu guma pe o hîrtie liniile trase în joacă de un copil. Iar opera nouă este, fără îndoială, impresionantă. Portul cel nou a fost dat în funcțiune în urmă cu doi ani. Platforma lui a fost înălțată cu cîțiva metri și de-a lungul unui șir de 1 500 de piloni de beton a fost turnat, tot din beton, cheiul cel nou. E făcut pe vecie, zic oamenii locului. La Zimnicea, orașul e un oraș nou iar portul e un port nou. În această operă de restructurare a locului, ceea ce s-a putut continua, s-a continuat. Ceea ce a trebuit luat de la capăt, a fost luat de la capăt. Zimnicea, orașul și portul, trăiesc viața a doua.

Da, fiecare timp are, într-adevăr, puterea lui de a îndrăzni, de a crea, de a înfăptui. Iar schimbările produse în anii de după Congresul al IX-lea al partidului în viața porturilor noastre de la Dunăre reprezintă o adevărată operă de civilizație.

DUMITRU ELIADE

În vremea Marelui Mircea

(VII)

„Pîn-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid..."

...Așa cum am promis, pentru a cunoaște desfășurarea bătăliei de la Kosovo Polje (Cîmpia Mierlelor), ne-am adresat lui Șükrüllah, unul dintre cei dintîi cronicari otomani, autor al unei istorii universale. El nu a participat la amintita bătălie, fiind născut, pe cît se pare, cu un an înainte, adică în 1388. În calitate de consilier al sultanilor Murad al II-lea și Mehmed al II-lea a putut să adune însă o bogată informație din surse apropiate de centrul puterii, astfel că, deși tîrzie, cronica sa prezintă deosebit interes și pentru perioadele mai timpurii. Așa cum arătam, cronicile otomane — și cea a lui Șükrüllah nu face excepție — sînt pătrunse în relatarea evenimentelor de atitudinile afective — simpatie sau ostilitate — viguros exprimate de autori. Elogii sau osînde însoțesc — și adesea îngreunează — expunerea, adevărul fiind sacrificat, nu o dată, pentru a aureola un sultan sau a cobori un adversar al Porții otomane. Spiritul critic — necesar oricărei interpretări corecte a izvoarelor — trebuie să fie mereu treaz deci, pentru a culege elementele necesare reconstituirii obiective a faptelor.

Mai trebuie să-l avertizăm pe cititor că, de fiecare dată, cînd va fi vorba de nemusulmani interlocutorul nostru, cronicarul otoman va folosi termenul de „ghiaur" (necredincios).

CRÎNCENA ÎNCERCARE

— Așadar, Șükrüllah, care au fost forțele angajate în bătălie?

„Construind un lăcaș pentru viața de apoi, sultanul Murad a plecat din nou în Rumelia și a purtat lupte. El s-a îndreptat împotriva țării lui Lazăr (cneazul sîrb, cum am mai precizat — n.n.). Beiul Laz-ului (adică al Serbiei), auzind aceasta, a dat de știre ghiaurilor din țările apusene și le-a cerut ajutorul. I s-au trimis oști din Țara Românească, de la unguri și de la cehi, de la sîrbi și de la albanezi, de la croați, de la bulgari și de la frînci (termen prin care turcii înțelegeau în general pe europeni, mai ales cei din Europa centrală și apuseană și, în special, pe venețieni ; termenul a fost folosit și în limba română, desemnînd popoarele vest și central-europene de origine latină, mai ales pe italieni — n.a.). S-au adunat mai bine de 100 000 de ostași ghiauri care au înaintat cu diferite arme".

— Și cum s-a desfășurat bătălia ?

„Cele două oștiri s-au ciocnit și bătălia care s-a dat a fost cum nu mai văzuse pînă atunci universul care se rotește. Din amîndouă oștirile au murit mulți oameni ; leșurile lor s-au îngrămădit unele peste altele, iar capetele lor s-au sfărîmat sub picioare. În cele din urmă, Allah le-a venit în ajutor și steagurile ghiaurilor au fost întoarse cu vîrfurile în jos, iar oștirile lor și-au întors fețele."

— Și totuși, deși victorios, sultanul Murad a căzut pe cîmpul de luptă...

„Șahul cel viteaz se afla pe o colină împreună cu cîțiva sfetnici de-ai săi. Ostașii care se duseseră pe urmele dușmanului s-au întors și l-au găsit acolo pe sultanul gaziilor. Dar un ghiaur care fusese rănit se ascunsese, plin de sînge, printre morți. El s-a sculat de la locul lui și a venit spre sultanul gaziu, ba căzînd, ba ridicîndu-se. La început ceausii nu l-au lăsat. Sultanul gaziu a crezut că el vine pentru o treabă sau că are vreo dorință. De aceea i-a spus ceaușului să-l lase. Ghiaurul cel rănit și buimăcit a înaintat și l-a lovit pe Murad cu cuțitul".

Aceleași evenimente, de o deosebită însemnătate în epocă, dar și după aceea, preocupă și pe un alt mare cronicar otoman, Idris Bitlisi. Născut către mijlocul secolului al XV-lea, a murit în 1520. Opera sa, **Cele opt paradisuri,** narează domniile celor opt sultani turci, de la Osman la Baiazid al II-lea, dezvăluind o informație abundentă, expusă în forme pline de culoare.

— Idris Bitlisi, relatați despre participanții bătăliei de la Kosovo.

„Vilk-oglu (Vuk Brankovic, nepotul lui Lazăr, n.n.) era viteazul acelor cete cu credința rătăcită și se deosebea prin suita sa numeroasă. Printre regii ghiauri care s-au adunat se aflau : craiul Bosniei și stăpînul Albaniei și căpetenia oștii frînce, precum și căpeteniile moldovenilor și celor din Țara Românească și ale ungurilor. El (Vuk) și-a arătat curajul, zicînd că pe cîmpul de bătălie, el singur, numai cu cei din suita sa, se va lupta în persoană cu padișahul. De asemenea, la adunarea ghiaurilor și Lazăr a spus : „Oricine îl va prinde și îl va aduce pe padișahul musulmanilor îi voi da pe fiica mea și zece cetăți, împreună cu supușii din ele".

De asemenea, și craiul Bosniei s-a hotărît să dea cinci cetăți cu supușii și împrejurimile lor. Și fiecare dintre ceilalți regi ghiauri au jurat să facă diferite feluri de binefaceri.

— În ce mod și-a așezat Lazăr trupele ?

„Pe craiul Bosniei și pe Levend-oglu (nu știu cine este, dar nu-l mai întrerup pe Idris pentru a-l întreba — n.n.), împreună cu călăreții de credință rătăcită ai acelei țări, i-a numit în partea stîngă, iar pe căpeteniile unguresti și ale Țării Românești și pe cele albaneze și cehe și leșești, luîndu-le pe cele două aripi frînte ale sale, i-a adus pe toți afurisiții cei plini de încăpățînare și de ură și doritori de vărsare de sînge ca să ciocnească cu musulmanii paharul colorat cu băutură...".

Este lesne de observat că dialogul cu Idris Bitlisi devine anevoios ; în descrierile sale țîșnește ura față de adversarii lui Murad I și patima îi întunecă relatarea.

Continuăm să recompunem imaginea acestei capitale bătălii și cu ajutorul unui alt cronicar turc, pe nume Saadeddin (1536—1599), autorul unei scrieri, **Coroana istoriilor** și care se distinge prin bogăția detaliilor furnizate.

„Lazăr a trimis soli conducătorilor țărilor din împrejurimi, dîndu-le de știre că sultanul gaziu are de gînd să facă un război sfînt și, sosit în acele ținuturi pline de rele, să-i pedepsească. El a răspîndit de asemenea și următoarea știre : „Dacă îmi vor nimici țara și puterea, precum și oastea și căreții mei, este limpede că ei vor distruge de asemenea și țările voastre ; dacă pierdeți acest prilej de luptă, nu veți mai avea puterea să vă opuneți și să vă apărați. Însă acum, făcînd înțelegere, dacă veți pregăti armele de ajutorare, va fi mai ușor să scăpăm de primejdie". În acest scop a trimis soli cu știri în toate părțile și s-a străduit să ceară ajutor.

Referiri prețioase face și asupra aliaților cneazului sîrb.

„...Toți domnitorii și stăpînitorii din Bosnia, din Veneția, din Ungaria, din Țara Românească, din Albania, din Moldova și de la popoarele slave, care sînt cunoscute și sub numele de leși și cehi, au făcut înțelegere cu Lazăr, hotărînd să se adune în acea primăvară și astfel au strîns 200 000 de ghiauri." După cum, putem afla de la el și date noi privind desfășurarea bătăliei :

„Sultanul Ildîrîm Baiazid, fiul șahului puternic, văzînd că partea stîngă a oștii este înfrîntă și că steagul cuceririi lor s-a întors și văzînd că oastea dușmană nimicește rîndurile și că s-a făcut drum prin oastea islamică, s-a aruncat cu puternice lovituri de fulger asupra cetei nenorocite și cu lovituri grele de fier le-a distrus coifurile și platoșele lor". ...„Ceilalți emiri ai împărăției, văzînd curajul de care dă dovadă fiul șahului, au trecut la lupta corp la corp pe caii lor neîmblînziți, ajutîndu-pe fiul șahului, care era un călăreț dibaci și curajos.... Atacînd ca niște lei, ca și prin puternice lovituri pline de vitejie, au distrus steagul ghiaurilor purtători de nenorociri și i-au doborît ca pe niște copaci aflați în viltoarea oastei".

Orgoliul propriei relatări este evident, subiectivismul autorului sporind dimensiunile biruinței otomane. Deși victoria a fost a turcilor, îl întrebăm și pe el asupra împrejurărilor morții sultanului Murad I, deoarece faptul pune în lumină cealaltă dimensiune — a luptei celor pe care voia să-i cucerească și să și-i aservească Poarta otomană. Iată ce reține Saadeddin :

„Și pe cînd, cu oastea rămasă în urmă, sultanul aștepta pe cîmpul de luptă și era foarte atent la sforțările vitejilor săi, într-una din grămezile de cadavre, unul din acei fioroși, deși era rănit, era încă viu. Cu sufletul înfricoșat, el se ascunsese printre morți. Cînd șahul cel puternic a trecut prin acel loc cu un număr mic de ostași, acel ghiaur setos de sînge, cunoscut sub numele de Miloș Nikola (de fapt Miloș Cobilici), care se ascunsese, punîndu-și viața în joc, pentru a cîștiga un renume și cinste, și-a pus în gînd să-l omoare pe sultanul musulman... purtînd în mînecă un hanger veninos. Cu gîndul să-l omoare pe șahul credinței, el a repezit acel hanger ascuțit la vîrf asupra șahului cel bun și plin de virtuți".

Să-l oprim în elogiul cu care se crede dator sultanului ucis și să-l întrebăm ce s-a întîmplat după moartea lui Murad :

„După pierderea șahului cel mărinimos, pentru conducerea treburilor și pentru întărirea credinței musulmane, au cerut după vechiul obicei să fie urmaș sultanul Ildirim Baiazid-han, fiul șahului, și l-au chemat ca să-l așeze, acordîndu-i glorie și demnitate».

Este de reținut că toți cei trei cronicari semnalează prezența trupelor trimise de Mircea cel Mare în sprijinul despotului sîrb, Lazăr, și arată chiar locul încredințat în dispozitivul forțelor creștine.

ROMÂNII LA KOSOVO

De ce am consacrat un episod întreg din serialul nostru acestei bătălii de la Kosovo Polje ? Deoarece a fost una din marile încleștări militare care au marcat istoria sud-estului european. Mărturii istorice oferă despre desfășurarea ei versiuni diferite, inclusiv asupra zilei cînd a avut loc (dar cea mai probabilă este de 15 iunie 1389). Față de confuzia săvîrșită de sursele otomane în privința participanților, au fost unii istorici care au pus la îndoială veracitatea știrilor transmise de cronicarii turci despre prezența trupelor muntene (este sigur că ostașii moldoveni nu au fost de față) în tabăra lui Lazăr. Împotriva participării muntene s-a invocat argumentul potrivit căruia Mircea nu ar fi avut pe unde să-și trimită corpul de oaste, dat fiind atitudinea ostilă a lui Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, față de Lazăr, și de conflictul dintre acesta și țarul de la Vidin, Ivan Sracimir. În realitate, la vestea iminentei campanii a lui Murad I, Sigismund — chiar dacă nu s-a grăbit să se alăture alianței conduse de Lazăr — s-a împăcat cu cneazul sîrb. Mircea a dispus, așadar, de posibilitatea de a se alătura forțelor antiotomane. El, cel care luase sub scutul său Dobrogea, pentru a împiedica instalarea puterii otomane la frontiera de est și sud-est a țării sale, nu putea asista indiferent la desfășurările militare din sud-vestul Țării Românești. A trimis un corp de oaste, solidar cu cei care voiau să stăvilească revărsarea spahiilor și ienicerilor. Prezența ostașilor lui Mircea pe cîmpul de la Kosovo este prima dovadă a orizontului său strategic și politic de o largă cuprindere. Mircea a înțeles că dușmanul patriei sale trebuie lovit chiar și înainte ca el să ajungă să calce pămîntul moșiei străbune. Se dezvăluie astfel, întîia oară, statura europeană a cîrmuitorului român, a cărui privire scruta dincolo de Dunăre, pentru a descifra primejdiile și pentru a se apăra. Moartea lui Murad nu a schimbat cursul luptei (de amintit, însă, că de atunci, pentru a păzi persoana sultanului, orice „ghiaur" venit în fața sa, era sprijinit de subțiori de doi însoțitori, pentru a împiedica repetarea actului lui Miloș) ; în locul lui, a venit — cum s-a văzut — fiul său Baiazid Ildîrîm (Trăsnetul). Noul sultan era hotărît să-l pedepsească pe voievodul român care îndrăznise să sfideze, prin faptele sale curajoase, ordia turcească.

Pe cerul Țării Românești se adunau norii întunecați ai furtunii, Trăsnetul se pregătea să nimicească.

• Textele cronicarilor otomani sînt cele date de Mihail Guboglu, Mustafa Mehmet, **Cronici turcești privind țările române,** vol. I, București, Ed. Academiei R.S.R., 1966.

Cartea de istorie

„Eu am scris cum am știut, voi citiți cum puteți"

Editura Facla a tipărit în frumoase condiții grafice volumul lui Florian Dudaș, **Manuscrisele românești medievale din Crișana,** rodul unor cercetări laborioase de mulți ani, care au făcut din autorul lor un specialist recunoscut al unui capitol de bază al istoriei vechii culturi românești .

În cuprinsul a trei părți — copiști și manuscrise din secolele XVI—XVIII, cărți populare, coordonate culturale (cadrul cultural-istoric, reprezentanții fenomenului cultural, geneza, identitatea și originalitatea manuscriselor, circulația cărților manuscrise, faza reprezentativă a fenomenului cultural) — Florian Dudaș risipește generos rezultatele noi și înnoitoare ale minuțioaselor sale anchete asupra unui capitol de cultură al „Țării lui Menumorut".

Problematica anunțată ar putea crea impresia unei lecturi aride, rezervată specialiștilor. Nimic mai greșit. Florian Dudaș a scris, cu pasiunea ce se simte sub expunerea doctă, o carte ce palpită de viață. Nicolae Iorga a atras atenția într-un studiu citat adesea, **Istoria țării prin cei mici,** asupra valorii însemnărilor făcute de acești „oameni obișnuiți", abia luminați de reflectorul istoriei, dacă nu rămași în obscuritate deplină, pentru cunoașterea unor evenimente asupra cărora marii cronicari tac. Lucrarea lui Florian Dudaș abundă în astfel de însemnări pline de culoare și savoare, mustind de viață, precum această notație pe un exemplar al **Cazaniei lui Varlaam** din satul Obîrșa (Zarand), dat unei familii de cineva „pentru că au greșit de au omorît pe Flore Pavel din Obîrșa și o au dat de au făcut pace cu frăție lui Pavel, cartea să fie pomană sufletească". O carte în schimbul unei vieți de om ! Un incomensurabil elogiu adus cărții ! Un copist avertizează în 1724 : „Eu am scris cum am știut, voi citiți cum puteți".

Un text de mare valoare istorică și culturală readus în sfera noastră de interes este **Istoria neamului românesc,** manuscris din 1812, descoperit de curînd la Oradea, în paginile căruia este prezentată cu forță continuitatea și unitatea poporului român, pagini de inclus într-o antologie a gîndirii istorice și politice românești.

Farmecul arheologiei

De prisos a mai stărui asupra interesului arătat de specialiști și marele public pentru istoria veche și străveche a societății umane. Editurile au urmat și ele gustul public, astfel că, în ultimii ani ne-au fost puse la îndemînă excelente volume de reconstituire sau analiză a vieții din mileniile anterioare erei noastre.

Lipsea însă, în această literatură, o introducere în arheologie, acea știință fără de care un lung șir de aspecte fundamentale ale activității omului în fazele de început ale societății ar fi rămas parțial sau total necunoscute. Anul trecut, a fost multiplicat cursul de **Arheologie generală,** ținut la Facultatea de istorie-filozofie din București de lectorul universitar dr. Ligia Bîrzu.

Autoarea este un nume bine cunoscut în arheologia românească. Elevă a unuia dintre cei mai străluciți arheologi români, profesorul Ion Nestor, ea a participat la săpăturile de la Sărata-Monteoru și Bratei. Cercetările ei privind Cultura Bratei ca și aspectele arheologice ale genezei și continuității poporului nostru în epoca migrațiilor sînt fundamentale.

Arheologia generală este un curs destinat studenților din anul I, dar citindu-l, ne-am gîndit că acești tineri, călăuziți de dorința de a se dedica slujirii — la catedră sau prin cercetare — muzei Clio, vor fi nu numai cîștigați, dar de-a dreptul captivați de un asemenea curs.

O privire rapidă asupra sumarului este lămuritoare pentru bogăția tematică, tratată cu exemplară competență de un specialist la zi.

O ediție revăzută și pentru marele public ar fi un foarte frumos dar pe care Ligia Birzu —, de fapt, o editură de specialitate — ar putea să-l facă științei și culturii românești.

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

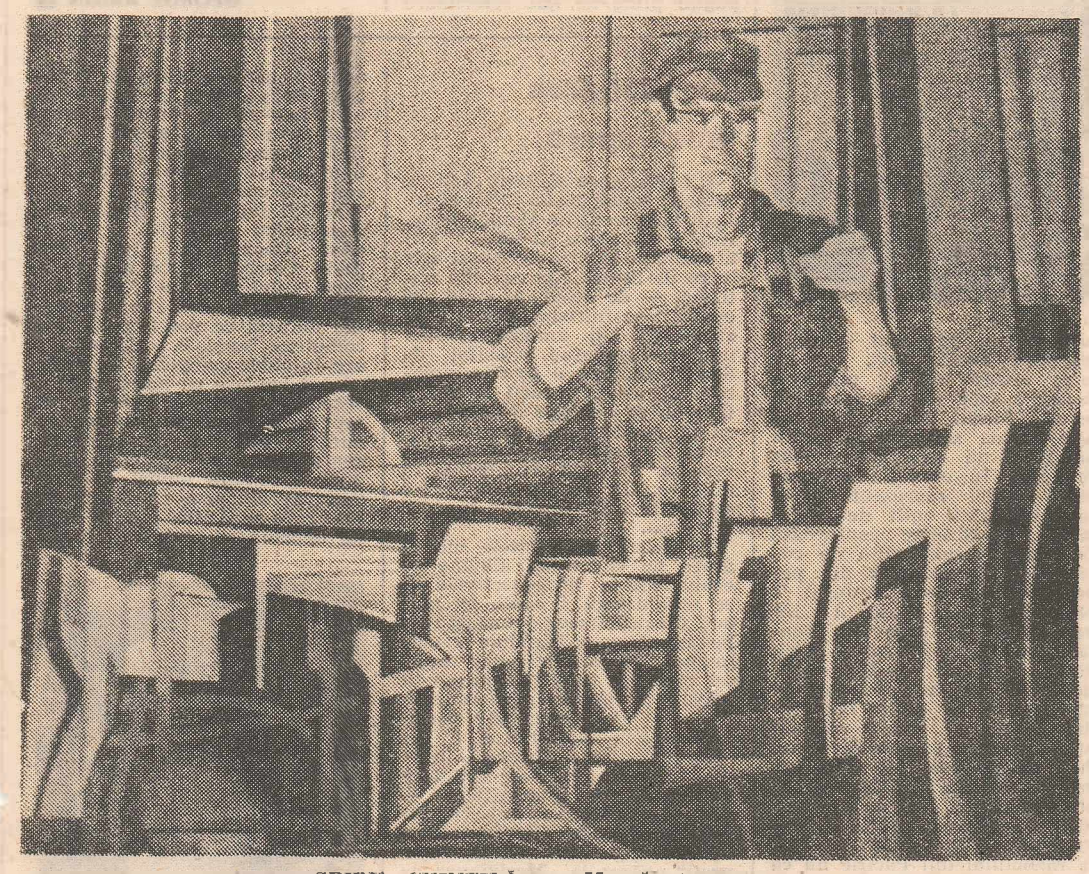

SPIRU CHINTILĂ — „Muncă și creație"

Un poem pentru patrie

Limba Domnitoare

...asemeni ierbii, pururea stăpînă,
mereu înțelepțindu-se, fîntînă
învăluind în sunete celeste
adîncul de putere și aceste
lumini care-n lumina-i se adună
asemeni ierbii pururea stăpînă...

(...izvor de cer și de pămînt izvoare :
noi am învins prin Limba Domnitoare
păstrînd iubiri, rostindu-le-n iubire :
cap-voievod sfințind în mînăstire
și un cioban zidindu-se-n odoare :
izvor de cer și de pămînt izvoare...)

...cale lactee stirpea-mea latină,
spirală împlinindu-se regină,
mari frumusețI în vîrf cu nestemate
iar între ele imnele carpate
rotindu-se-n culoarea lor divină :
cale lactee stirpea mea latină...

RADU CĂRNECI ■

Însemnări de scriitor

Întîlnire cu personaje

Întrebarea care revine cel mai des în întîlnirile scriitorului cu cititorii săi este următoarea : **ce este adevărat în cutare roman apărut ?** Răspunsul este, la rîndul lui, dificil. Dar, înainte de-a încerca să-l aflăm, este necesară și o lămurire a întrebării. Ce este adevărat ? Da, iată o curiozitate, dar și autorul vrea să știe :, ce este adevărat în raport cu ce ? Cu o întîmplare care a avut loc în realitate și care revine în paginile unei cărți ? Ce este adevărat în raport cu un fapt pe care l-a întîlnit alevea și cititorul ? Ce este adevărat din punctul de vedere al scriitorului, al relației lui cu cea de a doua realitate — adesea cea mai pregnantă a cărții ?

Se poate răspunde în mai multe feluri acestui șir de întrebări. În mai multe feluri, de la simplu la complex. Totul este adevărat într-o carte, poate susține autorul vanitos. Nimic nu este adevărat, poate răspunde un altul și mai vanitos, pentru că totul e rodul creației ! Dar creația pe care se bazează, de unde pornește, pe ce se sprijină ? continuă mintea iscoditoare a interlocutorului.

În loc de răspuns, mă mulțumesc să povestesc o întîmplare. Ca mai totdeauna, întîmplările pe care le relatez sînt legate de locul nașterii, copilăriei și adolescenței mele. Pentru mine, Băileștiul Doljului este locul geometric al tuturor trăirilor, semnificațiilor, revenirilor. Așadar, mai zilele trecute am făcut din nou un drum la Băilești. O vizită de documentare, ar zice fostul student de la filologie ; o întoarcere la matcă, ar zice ziaristul sentimental. Ca să mai respir, zice autorul aflat în spațiul dintre două manuscrise — unul dactilografiat și altul neînceput încă. Și mai exact : m-am dus să cunosc un om, un inginer despre care auzisem cuvinte frumoase în mai multe rînduri — inginerul Dumitru Marinescu. Un inginer și o întreprindere : Întreprinderea de celule electrice prefabricate Băilești.

Întreprinderea îmi era cunoscută, firește, mai demult. Chiar de la înființare și — nu este o greșeală ! — chiar înainte de înființare, cînd, pe locul ei de-acum, creșteau ierburi, care folositoare, care inutile. I-am întîlnit însă de curînd numele în presa centrală, trecut printre unitățile de importanță republicană evidențiate la capătul mai multor trimestre de întrecere.

M-am înarmat cu tot ce-i stă bine unui reporter : stilou, hîrtie de scris, magnetofon, aparat de fotografiat. După ce l-am cunoscut pe inginerul Dumitru Marinescu, directorul Întreprinderii de celule electrice prefabricate Băilești, am renunțat la uneltele de lucru și am preferat o discuție liberă. Inginerul mi-a vorbit despre începuturile, despre organizarea întreprinderii, despre cifrele de plan. Dar cel mai mult mi-a vorbit despre oameni. Muncitori, maiștri, ingineri antrenați într-o continuă încleștare cu munca, cu planul, cu sarcinile prioritare. Era mîndru de oamenii lui și făcea eforturi să vorbească cu obiectivitate, era mîndru într-un fel aparte, reținut și demn. Pe cei mai mulți îi cunoștea încă din perioada adolescenței, terminaseră școlile profesionale și liceul din oraș și deveniseră, sub ochii lui, muncitori de înaltă calificare, capabili să-și pună semnături pe circa 300 de tipodimensiuni competitive în vreo 25 de țări din mai toate continentele. Ce este cel mai greu pentru un inginer, director al unei întreprinderi de-o asemenea importanță ? Probabil componentele conducerii sînt multiple, unele mai complicate decît altele. Mi s-a vorbit însă despre organizare și o frază „nu este bucurie mai mare decît să știi că oamenii au condiții să muncească bine" mi-a reținut atenția. Din clipa aceea, inginerul Dumitru Marinescu pentru mine n-a mai fost un simplu șef de întreprindere. Devenise un om aparte, un erou al viitoarelor mele cărți. Nu știu ce nume va purta în roman, ce va spune, cu ce probleme se va confrunta. Știu că va exista. Ce va fi adevărat în acea carte ? Iată întrebarea de la început, asupra căreia voi medita și eu.

PETRE ANGHEL ■

ION ZAMFIRESCU:

„Vreau să fiu senin pînă la capăt"

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

— Stimate tovarășe profesor, sînteți de peste trei decenii o voce de autoritate în teatrologia românească. ISTORIA UNIVERSALĂ A TEATRULUI (trei volume, 1958, 1966, 1968), PANORAMA DRAMATURGIEI UNIVERSALE (1973), DRAMA ISTORICĂ UNIVERSALĂ ȘI NAȚIONALĂ (1979), TEATRUL EUROPEAN ÎN SECOLUL LUMINILOR (1981), TEATRUL ROMANTIC EUROPEAN (1984), o ANTOLOGIE A DRAMEI ISTORICE ROMÂNEȘTI — PERIOADA CONTEMPORANĂ (1986) ș.a. sînt lucrări de referință, intrate în evidența vieții noastre culturale. Participați la festivaluri de teatru, la colocvii de specialitate. Ați pornit totuși în cultură de la FILOZOFIE ; mai precis : de la filozofia culturii și a istoriei. Drumul la ceea ce sînteți azi a fost sinuos sau numai lung ?

— Într-adevăr, mi-am început cariera universitară ca titular al catedrei de filozofia culturii și filozofia istoriei. A trebuit să mă despart de această activitate, independent de voința mea, prin schimbări de structură intervenite în învățămîntul filozofic superior. De fapt, a fost o despărțire mai mult formală : de titulatura disciplinei, nu și de spiritul ei. M-am îndreptat spre teatrul universal, dar nu propriu-zis ca teatrolog, ci ca istoric al culturii. Ce am vrut și ce vreau să demonstrez — nu știu în ce măsură și reușesc — este că de-a lungul vremurilor, pe scena de teatru, s-au perindat, verificîndu-se, multe din ideile menite să devină idei directoare, să intre în stiluri și curente de cultură, să exprime sensuri și valori ale condiției umane.

Mă întrebați de drumul meu : sinuos sau numai lung ? Știu eu ? Sinuos, da ; dar numai aparent : schimbări de decor, nu și de substanță. Și lung ? De-acum înainte, da ! Am trecut de mediar vieții. Ies, deci, din zona în care puteam să beneficiez încă de toleranțe și concesii. Începe să fie mai greu ; implicit, și mai lung. Nu aș mai avea dreptul să mă las pe seama vreunei porniri ; ori să mai păstrez în bine vreo undă de vindicație ; și, mai ales, să afirm ceva în care să nu pot crede.

— Ați fost alături de profesorul Dimitrie Gusti, inclusiv în „legendarele" lui cercetări de teren. Ce a lăsat în ecuația personalității dv. această colaborare ?

— De profesorul Dimitrie Gusti mă leagă multe. Mi-a condus teza de licență. Mi-a prezidat doctoratul. A fost președintele concursului meu universitar pentru ocuparea catedrei de filozofia culturii și filozofia istoriei. M-a recrutat, ca membru activ al Seminarului de sociologie, în trei campanii monografice : Fundul Moldovei, Cornova, Drăgus. Mi-a publicat, în „Arhiva pentru știință și reforma socială", întîiele mele studii sociologice. Am elaborat împreună manualul **Elemente de Etică** pentru uzul învățămîntului liceal. Încă înainte de intrarea mea oficială în învățămîntul superior, mi-a încredințat ținerea cursului de etică din componența catedrei sale. Mi-a dat putința să am și eu o parte de contribuție în întemeierea și funcționarea școalei de sociologie de la București. Campaniile monografice mi-au revelat date fundamentale privind civilizația sătească românească. Prelegerile profesorului nu aveau întotdeauna toată arhitectura necesară. Seminariile, în schimb erau pline de viață. Nimeni, în atmosfera lor, nu ar fi putut să rămînă pasiv, indiferent. Profesorul ne dădea importanță. Ne obliga să fim, să participăm, să ne considerăm pe noi înșine. Port acestei situații imagini recunoscătoare. Într-o asemenea situație, cred, aspirația mea universitară a început să mijească.

— V-am auzit, adesea, evocîndu-l pe N. Iorga. Cine a fost, pentru dv. N. Iorga ?

— Scrisul lui N. Iorga — admit— este greu de parcurs. Stufos ; dens ; încărcat de paranteze ; o topică, adesea, nu dictată de ordonanța rațională a comunicării scrise, ci de meandrele dezbaterii orale ; fraze lungi ; amănunte analitice în vecinătate imediată cu largi priviri de sinteză ; un scris, deci, putînd să-i descurajeze pe mulți. Totuși ! În felul lui, un scris rar, tulburător, în măsură să reveleze esențe și frumuseți umaniste dacă, învingînd aceste piedici de suprafață, putem străbate în realitatea lui de fond. În ce mă privește, m-am străduit să ajung la această realitate de fond. Socotesc — nu aș vrea să par prezumțios — că am reușit. Datorez lui N. Iorga, în forma mea de gîndire, înțelesuri cruciale. Unele din acestea au în vedere situarea noastră ca popor și ca istorie în context de universalitate. Altele se referă la conceptul de umanitate. Aceasta — umanitatea — numără așezări, procese, împrejurări, evenimente putînd să difere uluitor unele de celelalte ; există însă și un mare principiu convergent, o mișcare continuă, unitară, menită ca din acest amestec uriaș de fapte să facă un **tot** inexpugnabil. Cunoaștem acest **tot** ? Sau, dimpotrivă, sînt încă de străbătut distanțe mari, pînă ce mintea cunoscătoare a lumii să ajungă cu adevărat în stăpînirea lui ? În teza mea de doctorat, **Spiritualități românești,** gîndirea lui N. Iorga asupra fenomenului românesc mi-a fost factor director. Stăruia în cugetul meu această concluzie : nimeni, și azi și în viitor, nu ar mai putea să întreprindă măcar un singur pas în studiul formelor de viață românească, fără a face apel — fie pentru documentare, fie pentru pătrunderi filozofice în fapte de esență și destin româ-

(Continuare în pag. 14)

TANIA RADU ■

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

Farmecul discreției

Versurile din noul volum al lui Darie Novăceanu, **Întoarcerea gladiatorului** (Ed. Eminescu) slăvesc un univers închegat de obiecte din preajma noastră și populat cu plante și viețuitoare cunoscute de toți, unde domnesc armonia și echilibrul, iar

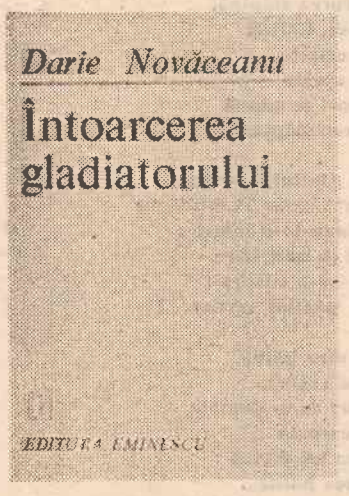

orice conspirație împotriva lor e socotită o blasfemie și sancționată cu vehemență. Poetul imaginează cu voluptate întîmplări pline de farmec care să-i confirme accesul în acest spațiu privilegiat și protector. El rememorează scene din copilărie, contemplă însemnele succesiunii anotimpurilor sau pe cele ale înaintării în vîrstă, evocă iubiri exemplare. Nimic nu e contrafăcut. Totul pare a fi mai întîi trăit și abia pe urmă exprimat cu finețe în versuri. Desigur, nu e vorba de acea sinceritate care transformă poezia într-un jurnal pentru uzul personal, neinteresant din punct de vedere artistic. Darie Novăceanu conferă evenimentelor cotidiene o noblețe ce le metamorfozează în fapte extraordinare, în miracole pe care oricine le observă cu încîntare.

Paginile volumului, străbătute de o tristețe luminoasă, dovedesc un mare respect pentru vers, chemat să comunice iar nu să întunece înțelesurile. De aceea, construcția lirică propusă de poet n-are nimic dezordonat, anarhic, din dorința de a șoca, de a fi ostentativă cu tot dinadinsul. Dimpotrivă, poemele lui sînt confesiuni spuse în șoaptă, cu glasul sugrumat de emoție și poate de aceea mai convingătoare. Fără podoabe care să ia ochii cu strălucirea lor de multe ori falsă, poemele lui Darie Novăceanu exercită o seducție asupra oricui le parcurge: „Visează-mă călătorind spre tine / pe-un drum fără de umbră, măsurînd / cu vocea ta distanța pîn'la păsări. // Visează-mă pe țărmuri, culegîndu-ți / surîsul întîlnit cu valul și tăcînd, / mai bine sufletul să-i simtă apăsarea. // Visează-mă că bat și că-mi deschizi, / că ploaia-mi șterge urmele și ora / ne-adună-n ea. Și că nu-i totu-i vis". (Pe țărmuri).

Într-un flux unic

La aceeași editură, Ion Brad ne propune întîlnirea cu lumea satului ardelean în cele două volume care compun **Romanul de familie.** Cităm din mărturisirea autorului care însoțește cartea: „Cînd am început să pregătesc și apoi să scriu primul meu roman, **Descoperirea familiei,** în urmă cu aproape douăzeci și cinci de ani, nu mă gîndeam că personajele sale vor reveni ciclic, împinse de natura lor și de evenimentele istorice cu care-și confruntă destinul, în raza altor trei romane: **Ultimul drum** (1975), **Raiul răspopiților** (1978) și **Leagănul mării** (1983). Numai scriind fiecare din aceste cărți — autonome în concepția primă — mi-am dat seama cît de dificil este să cunoști și să surprinzi, esențial și nuanțat, viața sufletească a numeroșilor Borcești, deveniți dintr-o familie aproape o țară... Pentru a da un flux unic, nefărîmițat, celor patru cărți ale familiei Borcea, aducînd personajele la nivelul experienței și înțelegerii mele literare de azi, eliminînd repetițiile și îngustimile, punînd accentele realiste acolo unde lipseau inițial, am făcut din ele, rescriindu-le, o singură carte, nouă, înnoită și, sper, mai vie, mai convingătoare pentru oricine îi va deschide paginile... Acum, cînd proza românească a ajuns atît de departe cu experiențele ei, nu mă sfiesc să-i bat din nou la poartă, așteptînd emoționat un răspuns.

Răspunsul revistei noastre va fi cunoscut într-unul din numerele viitoare.

Documentar

De la Pearl Harbor la Hiroshima (Ed. „Dacia") este un

documentar palpitant despre „epopeea Pacificului", în cel de-al doilea război mondial. Pentru a face și mai agreabilă lectura, Florin Vasiliu își concepe cartea sub forma unui dialog cu un prieten japonez imaginar. În cursul convorbirilor cei doi reprezentanți ai unor civilizații atît de îndepărtate și diferite conturează un tablou veridic, plin de culoare, al întîmplărilor din perioada respectivă. Autorul a folosit un uriaș material informațional pe care l-a ordonat cu pricepere astfel încît nici un moment cititorul nu se pierde în noianul de date și interpretări, de multe ori inedite pentru el, fiind călăuzit întotdeauna în lectura sa de un ghid competent și răbdător. Dealtfel, Florin Vasiliu n-a dorit nicidecum să prezinte o carte aridă, ticsită numai de informații : „Am urmărit evoluția războiului din Pacific nu ca istoric de la catedră ci ca un bun cititor care dorește să-și lămurească cauzele care au determinat conflictul din Pacific și resorturile care au împins Japonia să intre în război. Să-mi explic politica păturii conducătoare a Japoniei, concepția militarilor din vîrfurile celor două piramide, Armata și Marina, care împreună cu politicienii au visat, au pregătit, au dezlănțuit și au tîrît țara în război și catastrofă. Să înțeleg educația și modul de a gîndi al tuturor acelora care se comportau ca stăpîni ai Asiei, Pacificului și lumii, învingători ai războiului pe care îl purtau, sălbatici și necruțători față de prizonieri și care în momentele în care pierdeau lupta preferau sau acceptau moartea." Ca urmare, o sumedenie de amănunte, care în mod normal n-ar apărea în cartea unui istoric, sînt însă prezente în lucrarea lui Florin Vasiliu și-i sporesc atractivitatea. De asemenea, hărți și fotografii contribuie la familiarizarea cu locurile descrise, cu participanții la operațiunile militare.

O secvență plină de orori din acest secol este analizată cu subtilitate de un autor care nu pierde nici o clipă din vedere că din faptele atroce narate omenirea trebuie să tragă învățăturile ce se cuvin.

Invitație la rîs

Editura Minerva ne-a pus la dispoziție nu demult volumul II din **Sroava populară românească** (ediție critică de Sabina Cornelia Stroescu). El cuprinde pagini pline de haz referitoare la relațiile de familie. Lectura lui oferă imaginea stenică a unui popor care nu numai că observă defectele omenești, dar le și sancționează prompt prin rîs, fără însă nici o răutate.

GEORGE ARION ■

Constituirea unei opere

E foarte greu să scrii cărți cu caracter monografic despre artiștii importanți ai timpului tău. Adevărul despre un lucru îl afli atunci cînd poți să cercetezi acel lucru de la distanța cea mai potrivită — de acolo de unde se evidențiază întregul, dar și constituienții. În analiza creației unui contemporan, o astfel de distanță optimă e practic imposibil de aflat, întrucît ai de a face nu cu un fond de operă, ci cu un proces : procesul constituirii unei opere. E ca și cum ai vrea să faci portretul cuiva în mișcare. Or, ce contează într-o astfel de întreprindere, e chiar mișcarea.

De aceea, așa-numitele monografii nu sînt decît albume cu echivalent în retrospectivele ce se organizează la anii cei maturi. Cu prefațarea entuziast respectuoasă ce-o îngăduie evenimentul. Mai mici sau mai întinse, prefețele sînt folositoare în măsura în care izbutesc să acrediteze o idee de valoare și circumstanțele împlinirii ei.

Cînd, în loc de prefață, întîlnim un studiu cu toate ambițiile ce marchează monograficul — cum e, de pildă, studiul critic al lui **Cornel Radu Constantinescu** la albumul **„Gh. Iliescu-Călinești"** apărut la **„Meridiane"** de cufînd — putem fi siguri că, mai discret sau mai explicit, vom găsi aici și criteriile, în baza cărora autorul își desfășoară demonstrația. Criteriile judecății de valoare la Cornel Radu Constantinescu sînt complexe, bine motivate și stratificate și reclamă un angajament grav și tenace al publicului la cunoașterea sculpturii lui Iliescu-Călinești.

Problema este dacă îl și obțin în întregime. Nu vreau să spun că mă îndoiesc de calitatea orientării sculptorului și de însemnătatea realizărilor sale. Opera lui Iliescu-Călinești este coerentă, robustă și suficient de vastă pentru a convinge de natura și frumusețea gîndului ce-o clădește. Gh. Iliescu-Călinești este unul din artiștii cei mai viguroși și mai inventivi, într-o școală de sculptură ea însăși plină de putere și inovînd mereu. Deși aceasta nu e tocmai lesne de dovedit, sculptura momentului contează pe mai mulți artiști de primă mărime decît pictura sau grafica. Ca să ai astăzi numele pe care a izbutit să și-l facă Iliescu-Călinești e o performanță. Mă întreb însă dacă nu-i nițel cam temerar (vedeți, dară, cîte precauții pun în dubitație) să invocăm, în relație cu tot ce e mai interesant în sculptura noastră, personalitatea lui Brâncuși. Gorjeanul e un artist pe care, într-un fel sau altul, orice sculptor român îl simte ca părinte, numai că există destui fii buni, care buni rămîn și cînd nu continuă opera tatălui.

Textul lui Cornel Radu Constantinescu are logică și plasticitate. Comentariul lui Cornel Radu Constantinescu are adecvare, stilul său nu-i niciodată emfatic. El e unul din acei critici de artă ce pot fi citiți fără complexe lexicale. Scrisul lui are întotdeauna punct de vedere, iar lauda e cu parcimonie și responsabilitate. Acesta e un fapt ce trebuie reținut deoarece, dacă ar fi să credem cronicii curente de artă în creația contemporană contăm numai pe artiști mari și foarte mari. Problema, care se ivește, e dacă devine oportun să vorbim despre o

operă, ce deschide o cale, ca despre una ce confirmă calea. Gh. Iliescu-Călinești este o personalitate singulară. La cincizeci și ceva de ani, un sculptor dîrz și iubitor de fantastic, cum e el, are multe de spus și, dată fiind capacitatea de a se primeni a spiritului său, putem gîndi că lucrul de astăzi constituie premisa lucrului de mîine.

Am spus că studiul lui C. R. Constantinescu nu e unul banal. El incită pe cititor, și pare a zice : așa socotesc eu că e sculptorul Iliescu-Călinești. Dumneavoastră, ce părere aveți ?

Apreciind cum se cuvine faptul editorial și consecințele lui în ce interesează starea valorii în artele contemporane să conchidem, deodată cu autorul cărții, că „Opera lui Gh. Iliescu-Călinești izvorăște din intuiție (și nu din calculele reci ale vreunui program ; ea cunoaște toate ipostazele rituale dar și toate imprevizibilitățile vieții, concentrînd o sumă de fapte și o infinitate de virtualități".

TUDOR OCTAVIAN ■

Cîntarea României

Și artă, și meserie

Ion Jiroș face parte din categoria acelor oameni simpli, dar a căror viață are o poveste nu tocmai simplă și pe care foarte rar sînt dispuși s-o împărtășească și altora. El este muncitor, de 32 de ani lucrează în aceeași întreprindere și pe aceeași mașină. Este unul din foarte puținii oameni din țară (în orice caz, singurul din întreprindere și poate chiar din București) care știe la perfecție o operație foarte complicată, pe care aproape nimeni nu se mai încumetă s-o execute manual : drubăngirea. Desigur, există utilaje care pot face această operație, dar costul lor e mult prea mare față de piesele care se obțin, în majoritate unicat și cu valoare artizanală. Respectînd proporțiile, este vorba de o treabă de bijutier, în care mecanizarea și automatizarea, oricît de înalte ar fi, nu pot înlocui o importantă componentă umană — de răbdare, pricepere, îndemînare, ingeniozitate ș.a.m.d. Ion Jiroș este un astfel de „bijutier" în metal brut; el dă reliefurile cele mai interesante celor mai banale bucăți de tablă, transformă planul în spațiu, făcînd, de pildă, dintr-un disc un paraboloid perfect, prin modelarea materialului pe traiectorii numai de el știute. Drubăngirea este numele vechi al acestei operații de modulare a materialului prin presare la rece, de obținere a unor „suprafețe" în spațiu fără intervenția sudurii, de a face, de pildă, dintr-o fișă de trei lei o jumătate de sferă.

Sînt extrem de multe reperele pe care Ion Jiroș le confecționează astfel, la solicitarea celor mai diverși beneficiari ai întreprinderii în care lucrează (Întreprinderea de construcții montaj și confecții pentru construcții) ; altfel spus, el are privilegiul unei meserii ce se apropie foarte mult de artă. A deprins meșteșugul chiar în această întreprindere, de la meșteri vestiți în ale drubăngitului, cum a fost răposatul Aurică Cristescu sau cum este Ștefan Cherecheș, acum pensionar. După plecarea acestora din întreprindere, Ion Jiroș a ajuns titular pe acea sculă vestită pe care nici un nomenclator din lume n-o mai poate identifica, atît de multe sînt modificările și adaptările pe care le-a suferit de-a lungul anilor și pe care numai ei, meșterii, știu unde, cum și cu ce scop le-au făcut.

Dar cred că nici o altă meserie nu i se potrivea mai bine lui Ion Jiroș ca această drubăngire. Pentru că el are, fără să forțăm deloc termenii, o viață și un temperament de artist. A fost și va rămîne un solitar, neîncercînd măcar privilegiul unei vieți de familie. Totdeauna a luptat să-și construiască un univers al lui, răsfrîngere în exterior a unor trăiri pe care numai el și le cunoaște, fără a ne lăsa speranța de a i le intui, măcar. Și-a construit singur o casă, modestă, se înțelege, dar care devenise în scurt timp prilej de atracție pentru vecinii din cartier : era și aceasta o bijuterie de arhitectură, funcționalitate și bun-gust. Acolo își înghebase un atelier de pictură și sculptură, în care se refugia după orele „fără sfîrșit" ale drubăngitului de la întreprindere. În acei ani a pictat spre suta de tablouri, statuetele din tei, paltin, fag, mesteacăn fiind și ele fără număr. Nu l-a interesat niciodată un „bilanț" artistic — se îndeletnicea cu astfel de lucruri chiar de amorul artei, dintr-o nevoie pe care nu și-o explică și care poate fi chiar nevoia de comunicare a singurătății sale. Și-a confecționat singur cele mai ciudate unelte care să-l ajute să facă tot ceea ce-i trecea prin cap. O galerie de artă a prins astfel viață în jurul lui, o galerie cît un univers spiritual în care drubangiul venit din Oradea în București să învețe o meserie și-a găsit cadența complementară condiției lui de muncitor cu „șapte clase". A venit însă vremea cînd o conductă a I.C.A.B.-ului trebuia să treacă fix prin tinda casei lui, și-atunci și-a luat zborul într-o garsonieră. Din cioburile universului său a reclădit atunci altceva, atelierul în care lucrează la întreprindere fiind impodobit acum cu parte din ceea ce-i compunea cîndva o închegată galerie de artă. Nu calitatea acestor tablouri sau sculpturi m-a impresionat, ci faptul că ele coexistă alături de un strung, de alte zeci sau poate sute de unelte pe care Ion Jiroș le-a făcut singur sau le-a preluat de la meșterii săi în arta drubăngitului. Aceste unelte, care nici măcar nu-i aparțin, sînt de fapt singura lui avere. Numai el știind cît suflet a pus în ele, îi vine foarte greu să le știe înstrăinate prin alte colțuri ale întreprinderii, cu sau fără șanse de a le mai vedea înapoi. De aceea, și aici lucrează singur. A împlinit 50 de ani și încearcă să se convingă de faptul că ar fi cazul să-și ia pe lîngă el un ucenic, să aibă adică, un urmaș în arta drubăngitului, care să-i fie cîndva recunoscător așa cum el însuși este și acum meșterilor care l-au învățat această artă cu zeci de ani în urmă. Întreprinderea îi recunoaște meritele, s-a îngrijit să-l mute în curînd într-un atelier mai spațios, consimte că Ion Jiroș este un meseriaș „jos pălăria", dar așteaptă de la el să fie convins că sînt cazuri în care cele 12 ore cît lucrează uneori pe zi nu sînt suficiente pentru nevoile întreprinderii, că ar fi nevoie de 18 ore de drubăngit — ar fi nevoie, adică, de încă un om. E prima figură pe care Ion Jiroș va trebui s-o accepte în universul solitudinii sale. Meseria, uneltele, cît a reușit să picteze și să sculpteze este tot ce are pe lume. Se mai adaugă la aceasta ce-a reușit să vadă cînd, în două rînduri, el, muncitorul simplu, a fost cu O.N.T.-ul prin Egipt, Turcia, Malta, Grecia, Franța, Italia, Spania și alte cîteva țări de unde s-a întors doar cu cîteva schițe pentru tablouri ce avea să le picteze în țară. A sperat că, în felul acesta, în „picătura de apă" a universului singurătății sale, va aduce respirația unei întregi lumi spirituale ; lucru care se pare că i-a reușit.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

VALORI ALE ȘCOLII INTERPRETATIVE ROMÂNEȘTI

La două piane

Două concerte consecutive din ultima lună a stagiunii simfonice susținută de Filarmonica „George Enescu", au avut ca soliști pe Andrei Vieru și, respectiv, Ilinca Dumitrescu. Doi artiști aflați la maturitatea înțelegerii actului de creație transpus în interpretare, două certitudini ale școlii pianistice românești, fiecare cu concepția, stilul, fantezia și tehnica sa instrumentală ; prilej care ne oferă posibilitatea cuprinderii unei paralele a drumului ascendent parcurs în vreme, de amîndoi, cu toată plinătatea tinereții lor.

După ce cu cîteva săptămîni înainte Andrei Vieru desfășurase cele 30 de „Variațiuni Goldberg", de J.S. Bach, în care etalase pe lîngă curajul de a le aborda și o măiestrie uimitoare (Variațiunile marelui compozitor german se cîntă rar tocmai datorită imenselor dificultăți tehnice și de exprimare), iată că în ultima sa apariție el ne-a prezentat Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră de Serghei Rahmaninov. Trebuie să arătăm, de la început, că această lucrare — nedreptățită oarecum prin strălucirea, patosul romantic și popularitatea de care se bucură primele două concerte ale aceluiași compozitor — este un adevărat edificiu pianistic, pisc greu de escaladat. Să ne gîndim că Rahmaninov a fost un instrumentist de geniu, pentru care tehnica pianistică nu mai avea secrete și că, în afară de aceasta, el avea experiența creatoare a primelor două creații de gen. În cel de-al treilea concert, pianul strălucește și se contopește cu sonoritățile orchestrale. Așa încît trebuie să stăpînești instrumentul cu adevărat „bărbătește" pentru a reda intențiile compozitorului și cerințele partiturii, mai ales cînd șeful de orchestră, în speță Horst Neuman, oaspete din R.D.G., este deosebit de temperamental. Și, în toate privințele, Andrei Vieru s-a dovedit a fi la înălțime. Atacul pianistic fără repros, tehnica uimitoare, puterea de a îndeplini un travaliu

Ilinca Dumitrescu

Andrei Vieru

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

permanent pe parcursul celor trei părți, dar mai presus de acestea, adînca înțelegere în descifrarea ghemului simfonic prin fire conducătoare, așezarea stilului romantic într-un patetism mai puțin pătimaș dar tot atît de răscolitor, iată atributele tînărului pianist care — o spunem fără teama de a greși — nu s-a arătat cu nimic mai prejos decît cunoscutul și impetuosul pianist sovietic Alexandr Slobodianik, care, cu două săptămîni în urmă încîntase publicul bucureștean interpretînd același concert. Toate, la un loc, spun mult despre progresul, nivelul deosebit de înalt la care a ajuns astăzi Andrei Vieru.

După o săptămînă, Ilinca Dumitrescu — în compania aceleiași orchestre, dirijată de Mircea Basarab — interpreta cunoscutul și popularul Concert în la minor, de Edward Grieg. Să spunem că în această stagiune, aceeași pianistă a prezentat un recital format din sonatele lui Domenico Scarlatti ; cine se mai încumetă, astăzi, să reia acest ciclu, vechi de peste 250 de ani? Interpreta desfășoară o activitate de excepție în domeniul muzicii de cameră, solistă, colaboratoare cu cîntăreții, făcînd „echipă" cu alți instrumentiști de valoare etc. Avem, deci, în față, tabloul viu al unei munci intense și al unei propagande pentru o muzică rafinată, făcută de un om cu o deosebită cultură generală și de specialitate, dublată de înzestrare tehnică și stăpînire de sine. Aceasta s-a observat, mai cu seamă, în Concertul de Grieg care nu a cunoscut obișnuitele dezlănțuiri romantice exterioare, implinindu-se în schimb finețea, cristalul, sugerările fiordurilor și crîmpeielor de cîntece norvegiene. Iată motivele pentru care o situăm pe Ilinca Dumitrescu în rîndurile muzicienilor experimentați, plină de eleganță artistică în interpretare.

Doi pianiști, certe valori ale școlii interpretative românești, aflate în plină maturitate și afirmare.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Cronica literară de ROMUL MUNTEANU

Debutați! Debutați!

Pe cît de facilă mi s-a părut a fi deseori tipărirea versurilor unor poeți tineri în paginile revistelor pe atît de grea și îndelungată este publicarea debutanților în poezie în volume de sine stătătoare. Pînă la o anumită limită (și ea relativă) departajarea aceasta este justificată. Cine a asistat și episodic la ședințe de cenaclu unde se citesc versuri se cuvine să recunoască faptul că ispita poeziei este atît de mare încît în diferite orașe ale țării au apărut imense grupuri de versuitori care cred că o dată cu ei și numai cu ei se va schimba fața poeziei românești. În cîteva împrejurări mi-a fost dat să văd cît de precară este cultura literară a unora dintre cei care scriu versuri și, în același timp, cît de îndoielnic este gustul lor artistic. Lumea aceasta amestecată de „ziditori de versuri" (ingineri, medici, profesori, absolvenți de diferite școli) rămîne (în funcție de vîrstă, gust etc.) animată de numele unor mari scriitori (Eminescu, Arghezi, Bacovia), purtați ca un drapel garant asupra producției lor paraliterare. Rareori mi-a fost dat să observ o perseverență mai încăpățînată de-a izbîndi într-o carieră decît în poezie. Micile sau marile posibilități mimetice nu dau literatură. Ele constituie doar un lung drum spre iluzia unicatului ce poate rămîne adeseori o întreagă viață doar o seducătoare fată morgana. De aceea sînt oricînd gata să afirm că o carieră literară autentică nu este mai ușoară, decît alte profesii. Dimpotrivă, ea mi se pare mult mai grea.

Este adevărat că în paginile revistelor defilează foarte multe nume de poeți, uneori atît de multe și mereu altele încît nici nu pot fi reținute. Și cu toate acestea trebuie să spunem că doar poezia proastă este prea multă pe cap de locuitor. În nici un caz literatura bună nu ne prisosește.

De aceea, bănuiesc că atunci cînd debutanții ies la lumină prin plachete de versuri (le-am dori individuale, nu de grup)* , nu se poate să nu aibă o anumită strîngere de inimă. Oricît de orgolioși ar fi unii dintre aceștia, ei nu pot să nu-și dea seama că prin debut intră în competiție cu o întreagă literatură. **Invocațiile** celor cinci poeți tipăriți la „Junimea" reprezintă fiecare în parte acte de căutare a poeziei în spații comune sau diferite. Ca de obicei, debutanții simt nevoia să se justifice în fața cititorilor prin profesiuni de credință. Acestea sînt oneste și au doar o poeticitate declarativă marginală. Ioan Iacob **(Netrecătoare patria)** își propune să sape versul în granit, convins fiind că poemul despre țărani este **starea de patrie** ba chiar **crezul politic al griului.** El aude poezia în exterior („sonetele vechilor tei"), știind, totodată, că în marele **cosmos al poeziei** (duratei) este apărat de **cuvintele limbii materne.** Frumos, patetic dar... dacă ar fi așa, toți românii ar fi poeți.

Bianca Marcovici **(Marii anonimi)** proclamă un panestetism optimist (construcție=artă) într-un enunț direct și orgolios, atenuat apoi cu dulceață de anonimatul creator : „Constructorul / este și el un artist / fără să-și scrie jos firma". Dar emisia ei genuină pare perfectă, incorigibilă în timp. Bianca Marcovici arată că este poetă odată cu enunțul scris (pronunțat) ca și acel Făt-Frumos născut cu cartea în mînă : „la ce am scris pînă acum / ca să corectez cumva / lumina cuvintelor".

Gheorghe Simon situează nașterea poemului într-o conjunctură mai stranie, într-un spațiu specific, șocant, căutat cu precădere de numeroșii poeți tineri : „Poemul scapără prin colțuri de frig / amenințat de arșița amintirii / de sintagme în paragină".

Dacă ne referim la spațiul poetic nu se poate să nu observăm dorința autorilor tineri (ea este mai veche) de-a se instala în locuri rare, de-a așeza cuibul poeziei în spații greu accesibile. Pădurile, apele, grădinile ciudate, casele rare, zonele interstelare reprezintă astfel adeseori locul de repliere al acestor poeți. La Ioan Iacob elementele referențiale recognoscibile sînt încă prezente. Dar și la ele dorința de **irealizare** a realului este manifestă. Traseul prin cotidian este reprezentat de Ioan Iacob cu pricepere : „dimineața cu aripi străvezii / cînd țeava de la baie se umple încet cu apă / e liniște pe hectare întregi de suflet / locuitorii dorm neîntorși ca păstrăvii la protap umbrela / a rămas deschisă pe dulap de ieri..."

Există o spaimă trucată de agresiunea exteriorului. (Cornelia Leonte), o adevărată groază de locurile neospitaliere, reci, invadate de insecte și animale rare. Gheorghe Simon vede **Casa amintirii** ca un adevărat loc al morții : „Frigul bîntuie casa amintirii / oală de șarpe, zerouri uscate / de soarele copilăriei ucise / **nicăieri o ușă de scăpare...**"

Irealismul poetic capătă dimensiuni fantastice. O evidentă întunecare a lumii în însăși forfota ei cotidiană anulează individul, totul devenind un flux straniu de sfîrșit de existență. **(Casa amintirii).** Nu mai este căutat, în acest context. **turnul de fildeș** al romanticilor, ci **clopotul de sticlă.** De aici, de sub clopot, Bianca Marcovici emite poemul de dragoste pe care el îl înțelege prin **fotonii vieții.**

Cele mai multe poezii ale autorilor din **Invocații** demonstrează o excesivă hipertrofie a eului, acte de sciziune psihică, înstrăinare, neputință de comunicare. Cornelia Leonte afirmă răspicat : „sîntem singuri, singurătatea lumii e fără leac". Înstrăinarea poate lua adevărate proporții cosmice. Între **el și ea** se interpune o **distanță de nepătruns.** Imaginea lui se întoarce spre **el cu dușmănie. O sticlă mată** s-a așezat între vorbitori, din **el** ninge a moarte **(Distanța).** Tragedia imposibilității de comunicare atinge proporții paroxistice. Dar timpul ei literar a trecut. Horia Stamatin ne informează că **nimicul dă tircoale** la intersecții, că iarna este **singur** pe cîmp și culege omăt ca să refacă sărutul lui Brâncuși.

Poze literare, măști de împrumut, multe poze literare fără efecte estetice sau emotive scontate. Cu puține excepții, debutanții din **Invocații** se mișcă printr-un univers scos din timp și spațiu.

Dacă nu ar exista indicii de limbaj, asemenea poezii nu înscriu autorii într-o istorie reală, ci doar într-un flux psihic nedeterminat. Nimeni nu le cere scriitorilor să plesnească tot timpul de optimism, dar starea de **catalepsie** în fața existenței este cel puțin un act de lașitate literară, dacă nu și civică. Heinrich Mann spunea pe vremuri că scriitorii sînt datori să spună **da** sau **nu** în fața existenței. Dezangajarea totală în fața realului este stranie și urîtă pe plan estetic și moral. Debutați ! Debutați ! **Dar de ce ?**

* *Ioan Iacob, Cornelia Leonte, Bianca Marcoviei, Gheorghe Simon, Horațiu Stamatin,* Invocații, *„Junimea"*, 1985.

Desene pe asfalt

Justificări

Blajin se crede și autorul care își povestește isprăvile tinerești : „...Am plecat la Roma luînd cu mine și archebuza aceea frumoasă, pe o roată, dăruită de duce și spre marea mea bucurie am folosit-o de multe ori pe drum, dînd dovadă de un curaj nemaipomenit". „Întorcîndu-mă iute, îl văd hohotind de rîs. Nestăpînit, i-am repezit un pumn în tîmplă, atît de tare, încît leșinat de durere a căzut jos ca mort". „...Cînd să-l trag furios, ca să-l ating în obraz, de spaimă el a întors iute capul, încît împunsătura pumnalului meu l-a nimerit drept sub ureche. L-am lovit doar de două ori, deoarece la a doua a și căzut mort fără ca aceasta să fi fost cîtuși de puțin intenția mea..."

Cine e gladiatorul ?

Nimeni altul decît Benvenutto Cellini. „Firea mi-e înclinată spre melancolie" mai spune el, într-altundeva.

De unde s-ar deduce că pentru compunerea unei viguroase pagini de jurnal intim ar fi neapărat nevoie de o archebuză ori baremi de un banal pumnal...

★

„Norii se alergau, se căutau, se înșelau unii pe alții, se împlineau și se destrămau, se împreunau afînați, nori afînați, nori pufoși, nori scămoși, lînoși. Își sfîșiau poalele prin vîrfuri de pomi nori cenușii, nori sidefii de zăpadă, nori ca niște stihii negre, nori cu jocuri de vaduri albe, turmele grele ale

În acest număr, reproduceri după lucrările sculptorului Gh. Iliescu-Călinești.

cerului, încălecări de nori, cirezi plăvane care se gonesc, soarele apare cînd și cînd din nori palid, dezlănțuirea stihiilor..."

Cine e cel ce-și notează ceea ce îndeobște nu se vede ? Cine exaltă plăvanii cummulus ? Sandu-Aldea ? Brătescu-Voinești ? Nici pomeneală : Camil Petrescu. Același care își notează și alte bizarerii. De pildă cînd și unde înfloresc arborii, pomii. În primăvara '43 castanul înflorește „de la 2 mai la 13 mai". Ulmii dau în floare la 26 april „pe Cobălcescu". Duzii, de Paște, „la Făcăieni", etc.

★

Există și jurnalul gastronomic. Am în casă o carte a unui academician (nu spun cine) care la fiecare exotic popas în țări de pe toate continentele se simte obligat să comunice posterității ce și cît a mîncat. Altcineva, persoană neînsemnată, a ținut să conserve meniul oferit la Capșa la 15 mai 1902 cu prilejul împlinirii a „25 de ani de la tragerea primului obuz" în războiul de la '77. Transcriu din acest „jurnal" : „Supă de verdețuri cu pateuri. Pesce ca la Calafat. Mușchi cu tzuică. Șiunică de Praga cu aspic. Marchiză de portocale cu curacao. Friptură de pui de găină și de curcă. Salată de lăptuci cu sos de Dunăre. Brîndeturi. Înghețată-Bombe". Simplu, laconic, neîncălcînd prea mult poruncile biblice...

★

Dar cum ar arăta jurnalul lui Napoleon la pagina... Waterloo ? Hai să fabulăm : Waterloo. 200 000 anglo-prusieni și 600 000 ruși și austrieci pe urmele mele. Îi înfrunt. Cambronne se bate ca un erou antic (altfel, e un cretin !) și rezistă pînă la ultimul cartuș. I se cere să se predea. „Merde !" zice el. (În raportul oficial scriitorii mei vor scrie, au primit ordinul în acest sens, că în locul nimeritului „merde", omul ar fi zis „Garda moare dar nu se predă !"). Ah, dacă idiotul de Crouchy i-ar fi urmărit mai cu energie pe prusieni ! Au murit 3 cai sub el. Ar fi urlat : „Cum aș vrea ca aceste gloanțe să-mi intre în pîntece !" chiar de-ar fi fost așa, la ce bun ? O indigestie, poate... Milhaud stupid. Soult lamentabil, Ney nebunește de brav. D'Erlon de-a dreptul porc. Hotărît lucru, Franța nu mă merită. O șterg spre Paris. Etc...

★

Și totuși, după atîta haz (oare ?) făcut pe seama jurnalelor, cum va fi cartea mea „jurnalieră" ? Ea va parodia cu gravitate formulele omologate și va conferi unor texte risipite prin ziare și reviste „statutul" de jurnal. Se va aproxima o zi de „concepție" și consemnare a fiecărei însemnări. „Tonul" va fi cu evidență altul de la o pagină la alta : cînd familiar, colorat cînd (autorul se cheamă că e și un fel de poet), liric, interogativ și contemplativ, cînd grav, marcat de greutatea unor subiecte solemne.

Cîteva obsesii : Eminescu, evocat cu insistență și, firesc, Nichita Stănescu. Dacă nu mai are și alt merit atunci „Desene pe asfalt" va conține, fragmentată, crispată, o mărturie despre ultimul Nichita, cum îi place criticii s-o spună de parcă ar vorbi despre un ultim Ludovic, de pildă.

În rest, opinii cetățenești, impresii de lectură, amintiri din călătorii, ferpare, texte aniversare, cioburi de interviu, ș.a.m.d.

Va rezulta rîvnitul, totuși, **jurnal ?**

Greu de crezut.

Poate că, uneori, poetul îl va „salva" pe jurnalist. De nu va fi altminteri. Asemenea înghebări au, virtual, doza lor de precaritate. Eu, unul, mi-am intitulat cărțile de proză-eseist-jurnalistică astfel încît să transpară chiar din sugestia conținută pe coperte ideea că ea, gazetăria, e un lux diafan. Util, dar părelnic.

Din precauție ele s-au numit **Filigran** (țesătură discretă de fire colorate), **Muzeul ploii** (cum „muzeistică" ar fi colecționarea de fulgi de zăpadă), **Călătorii cu dirijabilul** (în era zborurilor spațiale), **Manuscrisele de la Marea Neagră** (păstrate îndeobște pe valurile în mișcare și avînd trăinicia desenelor-gravurilor-pe nisip) și, în sfîrșit... **Desene pe asfalt...**

GHEORGHE TOMOZEI ■

Iubirile mele: grîul și cînepa

Nichifor Ceapoiu ; n. 14 noiembrie 1911, satul Ciocănești, comuna Iacobeni, județul Suceava ; inginer agronom ; fost profesor universitar și director al Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea ; academician ; membru al Societății europene pentru aneuploide, al Societății internaționale de biometrie ; creator al mai multor soiuri de grîu și cînepă ; autor de lucrări științifice și cărți : spicuim : „Cînepa", Editura Academiei 1958, „Evoluția speciilor", Editura Academiei 1980, „Grîul" (sub redacția), Editura Academiei 1984 ; ordine și medalii, între care Premiul de Stat al R.P.R., Ordinul Meritul Științific clasa a II-a, Ordinul Muncii clasa a III-a.

— Zile în șir v-am căutat și am auzit, invariabil același răspuns : nu e în București ! Pînă la urmă mi-am luat inima în dinți și, poate un pic neîncrezător, poate un pic nepoliticos, am întrebat unde vă pot totuși găsi ! Cum unde, s-a repezit vocea de la celălalt capăt al firului, la Fundulea ?!

— N-avea cine să fie decît Gabriela, soția mea. V-a spus adevărul.

— Știu că ați fost directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea, dar n-ați ieșit la pensie ?.

— Ba da, din 1982, dar continui să lucrez. Acum bunăoară întocmesc un tratat despre evoluția biologică.

— Bine, dar de ce la Fundulea ? Cred că și aici, în apartamentul dumneavoastră, în buza Cișmigiului, e destulă liniște.

— E liniște, poate chiar prea multă, dar lipsește atmosfera de la Fundulea. Munca celorlalți, a foștilor mei colaboratori, îmi oferă un plus de determinare. Acolo sînt parcă mai motivat în tot ce fac. Poate că nu e, accept, numai atît. Ca oricare alt animal, omul trage spre nișa lui biologică, adică spre locul în care s-a născut sau a zăbovit mai mult. Or eu am stat la Fundulea 20 de ani.

— Nu vă ascund că vocea soției nu mi s-a părut prea binevoitoare !

— Glumind, aș spune că Gabriela e, de cînd ne cunoaștem, supărată pe mine că nu prea stau pe-acasă! Nu se lasă nici acum, „ai îmbătrînit, dar tot umbli pe coclauri !", nu-și mai face însă iluzii c-aș asculta-o ! Cu toate astea, m-a înțeles totdeauna și, măcar că s-a ocupat mai mult de educația copiilor, m-a ajutat enorm, lăsîndu-mi timp pentru cercetare, pentru scris.

— Cînd am intrat, radioul era dat tare, ce cînta ?

— Nu radioul se auzea, ci pickupul, cu „Balada" lui Ciprian. Am schimbat mai multe plăci, tocindu-le de atîta ascultat. „Balada" îmi reamintește de Bucovina natală, de copilărie.

— Vreți să vă spun ceva : interviurilor acestora tocmai asta li s-ar putea reproșa, că sînt prea mult amintiri din copilărie. Așa că, fără să insist, v-aș întreba cum se explică faptul, dedus din curriculum vitae pe care mi l-ați pus la dispoziție, că ați intrat în școală la 11 ani?! Nu cumva în hîrtiile astea dactilografiate s-a strecurat vreo eroare ?

— Nu, așa a fost. Cum cătunul în care locuiam cu ai mei, Botuș, era la 7 kilometri de cea mai apropiată școală, cea de la Ciocănești, am făcut primele 3 clase cu tata. Abia într-a patra, am dat examen la Liceul din Vatra Dornei și-am reușit, continuînd apoi la „August Treboniu Laurian" din Botoșani, școală vestită pe care au mai urmat-o, din ce-mi vine acum în minte, Iorga și Onicescu.

— Tatăl dumneavoastră era învățător ?

— Da de unde, țăran țăran, dar mare iubitor de carte. Văzuse lumea, fusese în prizonierat pînă la Vladivostok, se întorsese prin Iran și Turcia, avea adică un orizont larg. Iubea cartea, repet, dar mai presus de orice iubea munca. Așa se face că, înainte chiar de a învăța alfabetul, am învățat să string finul și să tai copacii. Am fost deci crescut în cultul muncii, de care nu m-am desfăcut niciodată și care mi-a folosit mereu. Bietul tata obișnuia să spună că trebuie să muncești fără răgaz, în afara muncii nefiind nimic, dar să apreciezi și munca altora. El o pusese pe mama să coasă pe un ștergar de bucătărie deviza „Cine-n lume nu muncește, geaba mai trăiește !"

— Parcă e „Cine-n lume nu iubește..."

— Așa e, fusese ideea tatei să înlocuiască.

— Muncind, cum ziceți, ați devenit cercetător, profesor, academician. Întrebarea e dacă nu cumva simplificați sensurile, semnificațiile ?

— Părerea mea e că nu oricine poate deveni cercetător. Firește, de elită, cu contribuții și așa mai departe.

— Tocmai.

— Trebuie să ai vocație pentru asta. Mai prozaic spus, o predispoziție sau, în lipsa acesteia, un exemplu pe-aproape, o lumină. Asta ar fi, după mine, prima din cele patru condiții sine qua non.

— O să le luăm pe rînd, dar pînă atunci v-aș întreba cine v-a servit dumneavoastră drept exemplu ? Doar tata ?

— Adevărul e că de la tata am deprins, de mic, prețul bucății de pîine. Lumina mi-a venit însă mai tîrziu, strălucitoare, de la Nicolae Săulescu, la care am rămas preparator după terminarea facultății, la catedra de fitotehnică. Genetician și ameliorator de anvergură, Săulescu, fost elev al lui Baur la Münchenberg, a avut o înrîurire decisivă asupra formării mele.

— Iertați-mi neștiința, numele de Baur ar trebui să-mi spună ceva ?

— O, da, Erwin Baur a fost unul dintre marii geneticieni ai epocii lui, rivalizînd chiar cu Thomas Morgan, socotit creatorul geneticii moderne, pe care noi, din cauze asupra cărora nu insist, l-am ignorat o vreme, catalogîndu-i teoria ca ținînd de metafizică. Asta în perioada în care era la modă unul care susținea că natura poate fi transformată cu ajutorul exclusiv al mediului !

— Și nu-i așa ?

— Cum să fie așa ?! Dacă plantele, de pildă, s-ar schimba numai modificîndu-le condițiile de mediu, ar ieși un adevărat haos în natură. Caracteristicile și însușirile lor sînt determinate de gene, particulele materiale ale eredității. Acestea apar prin mutații și sînt asamblate în organism prin legea selecției naturale.

— Ajungem, deci tot la Darwin ?

— Obligatoriu, altă ieșire nu există. Așa se și explică, pentru a recurge la un exemplu nesofisticat, de ce grîul de azi e același din vremea egiptenilor.

— Mă folosesc de ocazie pentru a face precizarea că monografia „Grîul", apărută sub redacția dumneavoastră, reprezintă, dacă nu greșesc, prima lucrare de acest gen din literatura noastră.

— Greșiți. Încă în 1938, reputatul agronom și om de știință Gheorghe Ionescu-Sișești, care a pus bazele cercetării științifice moderne în agricultura noastră, a tipărit „Cultura grîului cu privire specială la condițiile din România". Cum trecuse aproape o jumătate de secol, interval în care se acumulase un volum impresionant de rezultate științifice, se simțea nevoia unui îndreptar complet privind tehnologia culturii grîului. Exact ceea ce am făcut, împreună cu mai tinerii mei colegi Gheorghe Bilteanu, Cristian Hera, N. N. Săulescu, Floarea Negulescu și Alexandru Bărbulescu.

— Vorbind despre grîu, vorbim de fapt despre pîine, nu ?

— Evident, căci nu există nici un alt aliment care să satisfacă, atît de economic, cerințele omului în principii nutritive și active ca pîinea de grîu.

— Sînteți și dumneavoastră părintele mai multor soiuri de grîu. Care e cel mai bun, tovarășe profesor ?

— „Fundulea 29", creat la I.C.C.P.T. de un colectiv pe care l-am condus. Soi mai puțin pretențios, el poate da, cînd e cultivat cum trebuie, și 9 tone la hectar.

— Poata da, dar nu dă ! De ce ?

— Pentru că, fără a intra în amănunte, tehnologiile nu sînt peste tot respectate cu sfințenie. Pînă la urmă, nu soiul decide, ci omul. Că se poate a demonstrat-o, recent, județul Olt, care a realizat la orz peste 8 tone la hectar. În vreme ce alții s-au înscris abia cu jumătate ! În ceea ce privește cerealele, noi stăm, o probează statisticile, mai bine ca oricînd, dovadă că în 1985, de pildă, în ciuda necazurilor pricinuite de secetă, s-a obținut o producție de cereale de o mie de kilograme pe cap de locuitor, prinzînd astfel viață unul din obiectivele importante ale Programului partidului, ale noii revoluții agrare. Dar progresul de pînă acum nu poate să ne mulțumească ! Posibilități sînt, numai că ele se cer mai eficient, integral fructificate. Apreciez că sarcina care stă în fața agriculturii noastre, deci și a cercetării, aceea de a ridica, în actualul cincinal, producția cerealieră la o medie anuală de 30—33 milioane de tone, e pe deplin realizabilă. Cu observația că, pretutindeni, în fiecare unitate, trebuie să se pună mai mult suflet.

— Spuneți-mi altceva : ați lansat la un moment dat un anume soi de grîu, „Dacia", „Excelsior", „Favorit", „Moldova" etc., care s-a omologat și răspîndit în producție pentru ca, după un timp, altcineva să găsească un soi mai bun, superior. Ce-ați simțit în clipa aceea ?

— O mare bucurie.

— Oare ? Oare o mare bucurie trăiește un recordman căruia i se doboară recordul ?

— Fără să vreți, mă întoarceți la cele patru condiții pe care trebuie să le întrunească un cercetător pentru a izbîndi.

— Vă ascult. La prima v-ați referit, vocația. Mai departe ?

— Să muncească, să citească, să fie tot timpul bine informat în domeniul său și, obligatoriu, să îmbine teoria cu practica. Apoi, și aceasta e și răspunsul la întrebarea de mai sus, să aibă permanent în minte că nu lucrează pentru el, ci pentru societate. Să urmărească binele acesteia, nu binele său personal.

— Dar satisfacțiile ? Ele ori vin la timp, ori vin degeaba, așa se zice.

— Fals. Pentru onoruri nu-i nici odată prea tîrziu, dar nimeni nu trebuie să-și facă treaba cu gîndul la ele. Satisfactiile sînt o consecință a muncii, nu o condiție a lor. Ca să ți se dea, se cuvine mai întîi să dai, iată deviza pe care m-am străduit s-o transmit studenților și colaboratorilor mei.

— Cu riscul de a vă întrerupe : ați reușit ?

— Pot să vă relatez o întîmplare ?

— Vă rog.

— Mă aflam în urmă cu cîțiva ani la Aeroportul „Băneasa", cînd l-am zărit pe un fost student, pe care îl trîntisem de 3 ori la examen. Aș minți dac-aș povesti că, văzîndu-l că se îndreaptă spre mine, m-am bucurat, temîndu-mă de vreo ironie, de vreo răutate. Omul, de-acum absolvent, bărbat în toată firea, m-a întrebat dacă îl recunosc. I-am zis, cam cu jumătate de gură, că da. Și-atunci s-a petrecut ce nu mă așteptam : s-a pornit să-mi mulțumească, să-mi strîngă mîna, mărturisind că datorită mie, care l-am silit să învețe temeinic, a devenit un agronom bine pregătit.

— Asta nu-mi descoperă decît că ați fost un profesor exigent. Ați fost ?

— Drastic, dar impartial. Și pe fiul meu, dacă n-ar fi știut, l-aș fi picat !

— Sever, dar aspru !

— Nu glumiți că nu e cazul. Le-am cerut studenților să învețe, dar i-am și iubit. Am prețuit judecata înaintea tocelii, gîndindu-mă mai ales la perspectivă. Mi-au repugnat numai cei care tratau studența ca pe o chermeză.

— Drept ce ar fi trebuit s-o trateze ?

— Drept temelia unei case care, pentru a fi trainică, are neapărat nevoie de o fundație solidă.

— Am înțeles. Care ar fi cea de a patra și ultima condiție ?

— Succesele altora să te stimuleze, nu să te coboare la invidie și la bîrfă.

— Cu care dintre foștii elevi vă mîndriți în mod special ?

— Greu de răspuns. Au fost mulți.

— Dacă aveți de unde alege, alegeți !

— M-aș opri la Octavian Cosmin, care a creat, la Fundulea, cei mai valoroși hibrizi de porumb. Bucovinean de-al meu, și-a dedicat toată viața activității de ameliorare. Fiind încă tînăr, mai poate realiza multe.

— Cît e de tînăr ?

— Ce să aibă, 57, 58 de ani ?! Are drum lung înainte.

— Aha.

— Așa și rectorul Institutului Agronomic, Constantin Pintilie, mi-a fost student, ba încă unul strălucit. Nu demult, i-am condus lucrarea de doctorat lui Gheorghe Itu, un băiat muncitor și modest care, la nici 40 de ani, s-a distins în domeniul ameliorării grîului. Ar mai fi...

— Vă mulțumesc. Spuneți-mi, tovarășe profesor, știți să cîntați la bucium ?

— În comuna mea, la Iacobeni, buciumul înseamnă primul dar care se face copilului. Dar nu-i mai puțin adevărat că instrumentul e dificil. Fiind din lemn și lung, înfășurat în coajă de mesteacăn, atîrnă serios și, ca să-l birui, trebuie să știi să-l ții și să ai plămîni sănătoși. Cînd am plecat de-acasă, tînguitul buciumului mi-a lipsit multă vreme.

— V-ați mai întors pe-acolo, vă mai întoarceți ?

— Înainte mai rar, căci scăpam greu din institut, acum mai des. Azi, satul e mai frumos ca oricînd, s-a construit mult, se construiește, dispensar, cămin cultural etc., doar rîndunelele s-au împuținat !

— N-am auzit !

— Rîndunele. Cînd eram copil, pe firele de telegraf întinse de la Vatra Dornei spre Borșa se fixau zeci, sute de rîndunele. În vara trecută, m-a surprins numărul lor mic. Atunci mi-am dat seama că de cîțiva ani n-am mai auzit nici privighetoarea cîntînd !

— Sînteți cumva și ornitolog ?

— Nu, dar m-au preocupat și mă preocupă problemele legate de evoluția speciilor, de apărarea naturii. A unei naturi pe care, ignorant sau inconștient, omul secolului XX o chinuiește, făcîndu-i și făcîndu-și mult rău. Uitînd că ea rămîne condiția esențială a vieții. Faptul că, de exemplu, 17 pînă la 20 de specii de plante și animale dispar, anual, de pe planetă ar trebui să ne îngrijoreze și să ne determine să alcătuim un front comun pentru menținerea echilibrului ecologic. Această chestiune nu e, recunosc, imediat vitală, dar va deveni în curînd.

— În altă ordine de idei, aș fi interesat să știu cum de vă mențineți atît de suplu la 75 de ani ?

— Fără ca asta să fie o formulă, m-a întreținut munca. Viață cumpătată. Nu cred că am fumat un pachet de țigări pînă la această vîrstă. Pe cînd eram director, la o cafea, la un protocol, mai luam cîte o țigară, dar cei din jur, fumătorii, se amuzau, căci o țineam ca pe un cui ! Am mîncat numai lucruri simple și cît mai puțină carne. De nopți pierdute nici n-a fost vorba pentru că mie, fără să exagerez, nu mi-au ajuns nici zilele.

— Văd că Programul radio T.V. e subliniat cu roșu !

— Abia aștept seara de sîmbătă, ca să înregistrez „Trubadurul". Copiii, că am o fată și un băiat, amîndoi ingineri, dar nici unul agronom, mai rîd, zicînd că mi-am greșit cariera, că trebuia să mă dedic muzicii ! Cu pasiunea pentru operă am rămas încă din studenție, de la Cluj, cînd făceau vogă Ionel Spătaru și Dinu Bădescu.

— Mi-ați spus cum ați fost ca profesor, dar nu mi-ați spus cum ați fost ca director.

— Credeți că interesează ?

— De ce nu ?

— Am pus mare preț pe ordine și pe disciplină deși, ca să fiu sincer, nu-i judecam pe oameni după semnătura din condică, ci după rezultatele definitive ale muncii lor. Pentru că un cercetător aduce cu un artist : el e recomandat numai de rezultatul final. Îndrăgostit de natură, am amenajat la Fundulea parcul cu care Institutul se fălește și azi. Vreau să zic că n-am dat ordine, ci am lucrat efectiv, cu sapa, la făcut gropi. În rest, în afara parcului, nu m-am băgat decît rareori în treburi administrative. M-am devotat științei, planurilor tematice, simpozioanelor și așa mai departe. Am avut și norocul ca, a doua zi după ce am fost numit, Institutul să fie vizitat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, cu acel prilej, ca și cu multele care au urmat, an de an, a dat indicații practice extrem de utile. Datorită dumnealui ,de pildă, a devenit sarcină de stat valorificarea plantelor textile. A intuit, din prima clipă, importanța acestora, pe încă într-un moment în care, pe plan mondial, plantele textile păreau să fi pierdut războiul cu fibrele sintetice.

— Și nu l-au pierdut ?

— Nu, din mai multe motive.

— Opriți-vă la unul singur.

— Firele naturale sînt higroscopice, lasă să treacă transpirația, de aceea și sînt imbatabile în materie de lenjerie de corp.

— V-ați simțit mai bine la catedră sau în laborator ?

— Pe cîmp. Lîngă oameni. Nu mă joc cu vorbele, dar nici cînd am ajuns academician nu m-am considerat altceva decît un țăran cu diplomă. La catedră, am încercat un alt sentiment.

— Anume ?

— Avînd mereu în față aceeași virstă, mi s-a părut că nu îmbătrînesc. Îmi făceam socoteala că nu e decît o iluzie, dar iluzia aceea, oricît m-ați suspecta, îmi dădea forță.

— Vă pare rău după ceva, tovarășe profesor ?

— Da. Voi regreta pînă la sfîrșit că nu m-am apucat mai devreme de genetică.

— De ce asta ?

— Pentru că ea e ramura cea mai creatoare, cea mai spectaculoasă și cea mai folositoare din întreaga biologie. Capabilă să dea naștere la noi soiuri de plante, la noi rase de animale și, cît de curînd, să vindece 4 200 de boli.

— Ciiite ? Le-ați numărat bine ? N-or fi mai multe, n-or fi mai puține ?

— Specialiștii fac trimiteri la 4 200 de afecțiuni genetice. Deja există realizări certe în privința prevenirii și combaterii unor boli precum hemofilia, talassanemia, diabetul etc. Ca să nu mă lungesc, viitorul e al inginerici genetice, care ne permite să visăm cu ochii deschiși. Întrucît va rezolva, între altele, problema alimentației : microorganisme speciale, obținute prin clonare genetică, se arată în stare să producă proteine identice cu cele de origine vegetală și animală. Va mai rezolva, nu sînt nădejdi, ci semne palpabile, și probleme de agricultură, de zootehnie, de energie și așa mai departe. S-a ajuns ca bacteriile de Escherichia coli, care conțin genele codificatoare ale enzimelor celulare, să transforme celuloza în metan, după cum alte bacterii, în care s-au introdus anumite gene, par a fi în măsură să stagneze fenomenele de poluare, neutralizînd diverse reziduuri atmosferice, transformîndu-le.

— Tovarășe profesor, toată lumea vorbește azi, în mod curent, despre ingineria genetică, dar puțini sînt cei care știu cu ce se ocupă ea de fapt. Ne spuneți dumneavoastră ?

— Ea reprezintă un ansamblu de tehnologii prin care se operează, in vitro, cu gene, cu complexe de gene, cu cromozomi și cu celule întregi în scopul creării unor organisme cu însușiri prestabilite, imposibil de realizat prin metode convenționale, dar despre asta am putea vorbi o săptămînă întreagă.

— Așa e, dar timpul ne presează. Înainte de a vă lăsa, v-aș ruga să-mi satisfaceți o ultimă curiozitate : ce veți face după plecarea mea ?

— Voi ieși să prind apusul soarelui în cel mai frumos parc din lume. După ce am văzut Versailles, Prater, Borgese etc. etc., nu mă dau în lături să afirm că nici unul nu se poate compara cu Cișmigiul nostru. Nu veniți cu mine la o promenadă ?

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

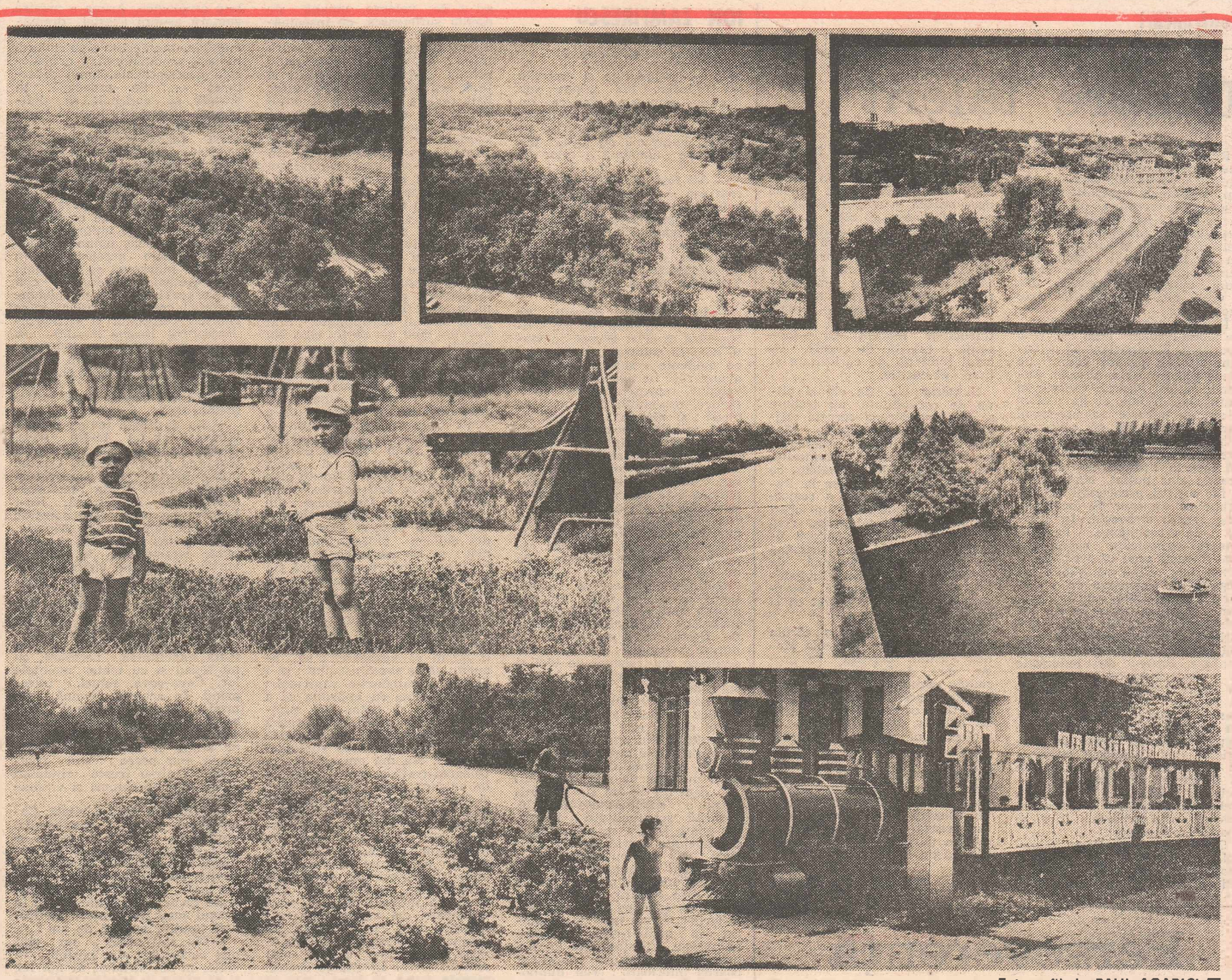

Fotografii de PAUL AGARICI

Povestiți copiilor pe unde a fost groapa Cocioc

20 000 de oameni împreună, nu la lucru sau la o ședință !... 20 000 de oameni respiră împreună aer curat, se plimbă cu barca, visează, sînt într-un calm du-te-vino, își reîncarcă „bateriile"... odihnindu-se.

În fiecare zi, de 12 ani, găsesc același colț de bucurie. Îmi cunosc... necunoscuții însoțitori de plimbare după înfățișare, doar pe cîțiva după nume. Din cînd în cînd, unul vine sau dispare, după cum se mută în sau din cartier. Din mers îi cunosc. Coboară din miile de noi apartamente zvelte din Bulevardul Pionierilor, traversează strada și sînt în Parcul Tineretului.

„Abonații" de drept nu se supără dacă printre cei 20 000 — „tura" zilnică din parc — sînt bunici, mătușe, unchiești. Parcul este al tuturor, cu drepturi și obligații egale, chiar dacă numele e cu adresă.

Memoria trebuie „hrănită" cu documente exacte pentru ca să nu sufere deformări. Am întrebat pe cîțiva puști : „Știți ce a fost aici ?" Unii au dat din umeri, alții, mirați că nu știu ce știu și copiii, mi-au arătat parcul. Pentru ei cu Parcul Tineretului începe viața unei mari grădini. Groapa Cocioc, o concurență la „faima" Văii plîngerii, era depozitul de gunoi al Bucureștiului. Așa se pomenise de cînd lumea în oraș.

Imaginile filmate de arhivă fixează definitiv pe peliculă adevărul, fără nici un retuș. Am revăzut, de multe ori, cu aceeași strîngere de inimă gropile, stuful, bălțile, „munții" de gunoi, invazia de țînțari. Descrierea gropii Cocioc nu e exagerată. Așa era. Sigur, ne vine greu să credem cînd avem în față un panoramic colorat, o microexpoziție de trandafiri, care aici nu se numără cu firul, ci cu hectarele. Ne vine greu să credem că perfect aliniată, aleea pietruită, străjuită de ghirlande multicolore, era o groapă în care noaptea, dacă te încumetai să treci, sigur îți rupeai piciorul.

Cu aceeași energie și preocupare pentru soarta omului, pentru condițiile lui de viață civilizată, societatea noastră a dezmoștenit de urît, după atîtea alte locuri, și groapa Cocioc. Energica chemare în anul 1974 la muncă patriotică aduna, zi de zi, sute de mii de tineri. După osteneala orelor de lucru, puneau umărul, la propriu, la o nouă zidire. Știau doar atît : va fi frumos. Aveau nenumărate dovezi în viața lor de fiecare zi — casa, strada, facultatea, policlinica, serviciul, teatrul ! Frumosul și civilizația au trecut definitiv din planuri în realitate.

Arhitectul, horticultorii, deci o mînă de oameni, doar ei aveau fotografia clară a viitorului parc. Va fi și un lac ? De unde apa ? Din izvoarele eare hrăneau stuful rebel ? Se lucra ordonat, aproape cu disciplină militară, mai neobișnuită la civili. Sînt muzee, în lume și la noi, unde se păstrează mostre ale trecutului. Aici totul era sfîrtecat de lopeți. Buldozerele înaintau. În 6 luni, groapa dispăruse. Un parc, ca și un om, se formează cizelîndu-se. Copacii au avut nevoie de timp să-și rotunjească coroana ! Fac umbră — semnul maturității — abia după 7—8 ani. 15 000 de arbori mari și 50 000 de arbuști și-au fixat bine rădăcinile în pămînt. Lacul, întins pe 13 hectare, așteaptă ploile toamnelor pentru ca să-și adincească apele. 3 000 000 de flori — cîte înfloresc într-o primăvară-vară — căutau poziția favorabilă a luminii și a umbrei. S-a cizelat parcul, dar vizitatorii ? Băncile suferă cel mai mult de impolitețea unora dintre ei. La adăpostul întunericului, agresorii le scrijelesc, nu-i sperie nici amenda de 5 000 lei, le mută din loc, le răstoarnă, în lac. De ce ? Pentru ce ? Un deficit de educație cetățenească ? Cineva, de curînd, vorbea admirabil despre... 77 de ani de acasă. Unii sînt mult sub cei 7.

Mă simt legată de acest parc, vi-l voi descrie așa cum este, cum îl văd, cum îl simt. Îl am mereu în fața ochilor, de cum deschid fereastra. Porțile de palat, se zăresc din stația de metrou. De o parte și alta a aleii centrale, fîntîni în cascade. Din loc în loc bănci, destule, nu aglomerate. Se face slalom printre trenulețe, ursuleți, păpuși, o mare și la zi vitrină a fabricilor de jucării. O mare și la zi vitrină și a fabricilor de confecții pentru copii, judecînd după aspectul cochet al puștimii. Bunicuțele tricotează și între un ochi la andrea și unul după... nepot, schimbă rețete de prăjituri.

Din practica zilnică și într-un parc se nasc obișnuințele. Aleea primilor pași (a celor care învață să meargă), aleea primelor întrebări cu tîlc (de ce nu vorbește copacul ? !), aleea sugarilor (cărucioarele stau la umbră, în „parcaj") n-au fost gîndite așa, dar vor rămîne așa...

Parcul, astăzi, 6 august 1986, este dominat de statura celor de 17—18 ani. Admiterea la facultăți a încetat să mai fie subiectul arzător, a intrat în normal. Cine este student așteaptă cu emoție amfiteatrele, cine s-a găsit sub linia admișilor — se gîndește la tentativa viitoare sau un alt drum, care să-i dea satisfacții în viață. Din mers, lacul apare și dispare. „Barca pe valuri" este doar un refren, dar barca pe un lac mereu liniștit este o posibilitate de petrecere a timpului. Uneori lacul seamănă cu șoseaua București-Ploiești la sfîrșit de săptămînă. Numai că nimeni nu se supără pentru depășirea neregiementară sau exces de viteză. Nu vine agentul de circulație, nu cere actele. Cîțiva stropi de apă rece sînt chiar doriți la 38 de grade.

Sportivi fără echipă, fără recorduri de doborît, fără antrenamente impuse, dar care transformă aleile parcului în terenuri de tenis, de fotbal, sînt marea durere a celor 80 de îngrijitori „din umbră", care, de cum răsare pînă apune soarele, muncesc pentru „tura" celor 20 000 de vizitatori.

Mai mult respect pentru străduința lor !

— Nu ne putem înțelege cu ei. Ne strică florile, peluzele, calcă iarba, pun țăruși ca să-și delimiteze terenul. Parcul nu este nici stadion, nici strand. Sînt locuri speciale, destule în București. Faceți-i să înțeleagă și să respecte un bun colectiv ! Ne-au înțeles ?

Parcul este pentru cei din cartier a doua casă, cu flori multe, arbori umbroși, alei de vis, cu „zîne" muncitoare. Irina Raicu, de 32 de ani, nu vede scurgerea timpului decît după epocile de încoltire și de dezvoltare a florilor. Este o pătimașă horticultoare, cît știe i se pare că nu e destul. Cît e ziua de mare o numai în parc, pe alei, cu mîinile muncite, arse de soare, bătătorite de apă și pămînt. Lucrează cot la cot cu muncitorii și apoi le ține prelegeri ca la facultate. Manualele n-o părăsesc. Noutățile în horticultură sînt experimentate aici. Acum vrea să introducă un anumit stil științific în expunerea plantelor pentru ca vizitatorii să vadă și să cunoască. Plimbare și instrucție. Vor fi puse notițe explicative : soi, an, performanțe.

— Plantatul a 80 de mii de trandafiri, cu cîțiva oameni, din plăcere, se transformă în chin. Avem mîinile umflate pentru că oricît am fi de specialiști trandafirii începă. E singurul dezagrement. Altfel ne face mare plăcere munca noastră, o facem cu tot sufletul, cu toată bucuria. Cu atît mai mult suferim cînd găsim dimineața rondurile devastate, trandafirii smulși din rădăcină. Am plîns pentru tei. I-am păzit cîteva nopți eu și colegii mei, dar a doua zi parcul era plin de crengi rupte, aruncate.

— Nu le dați amenzi usturătoare și acestor... (nu știu cum să-i numesc) ? Sînt atît de mulți ?

— Paznicii sînt vigilenți, dar nu uitați că parcul are 98 de hectare. E destul să fie 2 derbedei într-o noapte... Copacii schilodiți se refac greu, trandafirii rupți au nevoie iar de un ciclu de viață.

Îmi îndrept privirea către oamenii care vin în parc să se bucure, care-l stimează, îl ocrotesc. Sînt 19 998 într-o „tură".

— Se închid vreodată porțile parcului ?

— Numai cînd e dezafectat.

— Atunci la ce-i mai trebuie porți ?

— Din tradiție ! Românul și-a pus la orice intrare o poartă. Parcul este tot o casă, sau prelungirea ei...

Ce simplu și grăitor pot pune punctul pe i unii oameni. Irina Raicu e dintre aceștia, pe care-i admir pentru că în tot ce fac e suflet, curățenie, căldură, umanitate.

Bucureștiul are 28 de grădini și parcuri. Să intrăm în ele ca și-n casele noastre, ștergîndu-ne picioarele. Să intrăm în ele cu respectul față de ceea ce găsim. Totul este al nostru, de privit, nimic nu e de dus acasă. 20 000 de „amintiri" — flori, „amintiri" crengi — vor face ca a doua zi să pășim într-un pustiu.

Din mers, acest parc, ca și altele, ne cheamă în toate ceasurile libere să-i ținem tovărășie. Dacă știm să-l înțelegem ne învață să vorbim în șoaptă, să prindem graiul păsărilor și al florilor, ne face să recăpătăm suflet de copil.

Din mers, te salut, rezervă-mi o bancă. Oamenii care zîmbesc și surid sînt prietenii noștri.

CARMEN DUMITRESCU

Confruntări

Despre talent

Realizarea unui talent e și o chestiune de tenacitate, din care cauză, și după un număr de ani, persoanele stăruitoare și disciplinate reclamă, în legătură cu lucrul lor, talentul. Multe expoziții ale artiștilor din generațiile medii și virstnice au un aer imperios și impun părerea că răspund unor chestiuni spirituale presante, dar a vorbi aici de talent, este inoportun.

În destule cazuri însă, discuția acestui dar vital devine oportună. E important să orientăm discuția despre talent pe ideea plăcerii de a născoci. Eugenia Manea Pasima vădește în toate străduințele ei de atelier o anume bucurie a invenției, care-i dă nădejdi să continue.

În arta ceramicii, așa cum se prezintă ea astăzi, producătorii de obiecte lipsite de un rost practic sînt puțini. Majoritatea o fac artiștii preocupați să exprime cu un spor de originalitate funcții străvechi. În creația de recipiente, datorită imensei experiențe acumulate, nu-i tocmai greu să treci drept artist bun. Cine se simte îndemnat să concureze cu sculptorii ,să conceapă, adică, portrete, figurine, piese cu un înțeles mai complex decît cel strict decorativ înfruntă o seamă de prejudecăți, de vizaviuri confuze. Parte din judecățile și prejudecățile ce se manifestă acum față de mica sculptură ceramică se motivează. Industria faianței a saturat piața cu figurine. Multe sînt trase după prototipuri create de plasticienii ori designerii angajați în industrie, dar și mai multe în tipare ce trivializează modele de interes. În arta și în industria ceramicii decorative aflăm, prin urmare, interese foarte amestecate.

Ca să-și poată afirma talentul, plăcerea autentică de a inova, un tînăr trebuie să considere realitatea cu o doză considerabilă de ironie. Eugenia Manea Pasima știe să citească relațiile caracteristice în lumea ce o înconjoară și mai știe să deosebească în aceste relații un ce nițel hazos și nițel tandru. Pe cei mai mulți dintre noi, viața ne-a învățat să exprimăm simpatia cu prudență. Datorită excesului de prudență, în practica unor simțăminte și a unor raportări marcat-umane, imprudenții — aleși îndeobște dintre artiști — par întrucîtva inocenți. Or, inocența e privită, de regulă, cu ochii luminați de curiozitate și bună dispoziție.

Simțămintele, fie ele și pline de cordialitate, nu trebuie să ne împiedice a cerceta mijloacele plastice. Eugenia Manea Pasima e un observator pasionat al formei. Limpezită, emancipată mult de modelul ce a inspirat-o, forma are la Eugenia Manea Pasima o remarcabilă plauzibilitate. Este iarăși un indicator al talentului : să fii capabil să construiești obiecte care, deși nu seamănă cu nimic, să te convingă de asemănarea cu ceva. Inventatul să fie tot atît de expresiv, de pregnant adevărat ca și existentul.

Încă un fapt asupra căruia merită să gîndim. Eugenia Manea Pasima lucrează cu gresie, care, dintre toate materialele ceramicii, are cele mai bogate sugestii de omenesc, de viu. Unii ceramiști au speculat excesiv datul specifc al materialului, astfel că , aproape nu mai știm să distingem realizarea obișnuită de aceea neobișnuită. În sculptura ceramică de mici dimensiuni a Eugeniei Manea Pasima, gresia ne cheamă sensibilitatea, ne înzestrează memoria cu o seamă de desfătări optice și tactile originale.

TUDOR OCTAVIAN ■

Perseverență

Pe fondul desprinderii din rutina cotidiană, complinirea unui eveniment de suflet cu un act de cultură, de profundă elevație, nu poate reliefa decît momente de înaltă satisfacție spirituală, cu valențe de înnobilare. Asemenea momente am trăit nu demult, în sala de consiliu a facultății de limbi străine, asistînd la susținerea tezei de doctorat a unui prieten, onorîndu-mi, prin această prezență, o promisiune făcută în urmă cu ani !

Rîndurile de față izvorăsc din nevoia de a-i mulțumi că mi-a oferit acea oră de spirit pentru spirit și de a-i adresa cuvinte de prețuire omului și muncii sale, cu relevanță deosebită sub raportul perseverenței, asiduității și setei de cunoaștere.

Licențiat în filologie rusă la Iași, în 1963, și în franceză la București, în 1973, Mihai Maxim — iată i-am spus și numele deși nu știu dacă acest lucru nu-l va deranja. — și-a îngăduit un mic răgaz, pentru ca, începînd de prin 1976, vreme de alți zece ani, să caute liantul între cele două limbi deloc complementare. Și le-a găsit într-un studiu ex professo : Gorki și literatura franceză.

Nu este locul să intru în amănunte și aprecieri de conținut, au făcut-o cu strălucire membrii comisiei de doctorat care au ținut să sublinieze că, prin elaborarea acestei lucrări de amplă cercetare comparatistă, Mihai Maxim dovedește calități de cercetător, capacitate de selecție și interpretare a fenomenelor literare, simț al nuanțelor, aplicație pentru rigurozitatea științifică și un desăvîrșit spirit critic. S-a spus, cu argumentele înaltei competențe, că autorul, sprijinindu-se pe o documentație deosebit de bogată, a izbutit să elaboreze o lucrare originală, de aleasă ținută aducînd argumente noi, relevante, de natură să întregească o exegeză, și așa bogată a operei unui scriitor. Ceea ce se cuvine să remarc eu este un fapt situat dincolo de valoarea științifico-profesională, este un fapt de natură morală. Omul despre care scriu, proaspătul doctor în științele literare, a întocmit acest studiu inedit sub imboldul orelor pe care le-a ținut la Universitatea cultural-științifică, consumînd zeci și zeci de ceasuri de studiu nu în virtutea unor obligații sau sarcini de serviciu, ci ca expresie a unei pasiuni. A unei nobile pasiuni pe care a dublat-o de exemplară perseverență și dăruire.

MARIAN TEODORESCU ■

ION ZAMFIRESCU

(Urmare din pag. 9)

nesc — la judecata și scrierile lui N. Iorga. Mă aflam sub această impresie cînd ca un trăznet a venit vestea asasinării lui. I-am purtat sicriul pe umeri, împreună cu alții, din mulțimea anonimă a celor de față.

— Ați fost „de față" — să zicem așa — la șase decenii de cultură românească. Decenii în care avangardele s-au clasicizat, în care generațiile și-au schimbat uneori traiectoriile, în care literatura și cultura au evoluat. Ce RĂMÎNE și ce este menit să TREACĂ într-o cultură ?

— În cele șase decenii, pe care mi le atribuiți, nu am sentimentul că as fi asistat, în viața noastră culturală, la fenomene evidente, zguduitoare, de avangardă. La avangardă de tip veleitar, reprezentînd nerăbdări factice, ostentații, contestații la modă ; și nici la avangardă de fond, marcînd momente de salt calitativ și de avîntare necesară, în activități ajunse la plenitudine, trebuind în consecință să se regenereze. Impresia ce mă stăpînește este că în toată această perioadă ne-am aflat pe un teren solid, stabil, capabil să asigure dezvoltări organice, să dezvolte continuități, să înfigă rădăcini, să imprime durate. Să nu fiu înțeles greșit ! Această stabilitate nu înseamnă rutină, rămînere pe loc, ieșire din ritmurile active ale culturii. Îi atribui cu totul altă semnificație. Deslușesc în ea semne de putere interioară ; sîntem în posesiunea unui sistem de idei și valori ce-și continuă drumul spre desăvîrșire ; există virtuți de creștere, hrănindu-se din puternice depozite autohtone. Poporul nostru este popor creator de cultură. Nu am fi putut naviga, prin cele peste două milenii de existență de pînă acum, dacă în lupta pe care a trebuit s-o dăm nu ne-am fi sprijinit și pe o spiritualitate proprie. Această spiritualitate, firește, nu poate ignora ce se întîmplă pe celelalte meridiane ale culturii ; dar nici nu trebuie să-și simtă față de acestea vreo servitute. Popoarele mici pot să fie mari prin cultură. Putem intra, ca popor, în mari competiții ale valorilor. Avem încă de explorat în zăcămintele noastre autohtone. Vicisitudinile istoriei noastre nu ne-au deprimat coarda interioară ; cred, dimpotrivă, că ne-au întărit-o. S-ar putea, în această privință, să fim mai pregătiți moralmente decît alții, în a scruta și întîmpina sarcini viitoare. Oricum, avem vocație umanistă. Sarcina aceasteia continuă. Este în soarta noastră, de cînd existăm, ca mobilizarea spirituală să nu înceteze vreodată. Socotesc că ne putem număra printre acele entități umane ce vor fi chemate să reaprindă torțe ce se sting în mîini obosite. Acestea, în linii mari, decurg din ce m-au învățat cele șase decenii la care v-ați referit.

— Ați avut o carieră didactică bogată. Profesor, la trei mari licee din București : „Gh. Lazăr", „Mihai Viteazul", „Sf. Sava". Apoi, universitatea; filozofie la început, literatură universală și literatură comparată în perioada din urmă. Ce înseamnă pentru dv. această carieră ?

— Ați uitat ceva : între cele două perioade ale carierii mele universitare am funcționat cîtva timp și la școli mai mici, din rețeaua învățămîntului general. Faptul mi-a confirmat ceva de seamă, în psihologia mea ca om de catedră. Am înțeles, anume, că între prelegerea universitară și lecția de gramatică la o clasă de curs elementar pot exista nebănuite trăsături de unire. Diferențe — da ! — de grad, de conținut, de structură ș.a. — dar nu și de valoare umană, de esență sufletească, de însemnătate umană. Mă întrebați : ce-a însemnat profesoratul pentru mine ? Aș vrea să vă răspund simplu, direct, fără afectări și fără sentimentul importanței. Este cariera mea. S-ar fi putut să fie și o alta. Dar, pentru că zarurile s-au aruncat asupra acesteia, eram dator să-i devin adept și credincios. Nu știu în ce măsură am avut sau nu am avut talent în materie. Primordial, în ceea ce am izbutit, am izbutit prin stăruință și metodă. Sînt un spirit didactic. Pe alocuri, mi s-a obiectat aceasta. Nu m-am impresionat : am insistat în a da formației mele profesionale un stil normalian. Nu am greșit. Am înțeles, treptat-treptat, că metoda și disciplina nu se închid ursuz în ele ; generează și sensibilitate. Sînt bucuros cînd pot să fiu clar. Nu există fericire mai mare ca aceea de a te simți ascultat de copii, de adolescenți și de tineri care ajung să creadă în tine. Cel mai mișcător omagiu pe care l-am primit vreodată mi-a venit de la un fost student, azi profesor într-un colț îndepărtat al țării : „cînd vorbeați dvs. la catedră, înțelegeam și aceia care nu înțelegeam". Nu-mi plac complicațiile, sofisticările, urcările pe trepte fastidioase ale exprimării. Evit tonul savant. Cred că și aceasta face parte din datoria profesorului-umanist : să demonstreze că poate încăpea puțină irizare poetică fie și într-o cît de abstractă materie. Ca examinator, pe cît cu putință, încercam să nu par grăbit vreodată. Nu-i spuneam studentului : „Bine, văd că d-ta știi. E destul. Iată nota !" Nu ! îl lăsam să vorbească ; să se audă ; să se simtă ascultat ; să-i dau și o satisfacție vanitoasă ; să nu rămînă cu impresia că a fost ușor ; că putea să muncească și mai puțin, ca să treacă acest examen. Sau, în cazul invers, cînd trebuia ca studentul să cadă. Nu mă opream la întrebarea trasă la sorți, în biletul de examen ; mai puneam una ; și încă una ; și așa mai departe, pînă ce studentul să înțeleagă singur că nu soarta i-a fost nefavorabilă, ci el, lui însuși. Nu întotdeauna, în lecțiile mele, am fost în regulă cu treptele formale și prevederile stricte ale programelor analitice. Nu mă sfiam să întîrziu asupra unei paranteze, ori asupra unei incidențe, dacă presimțeam în acestea un înțeles mai cuprinzător, o valoare umană mai semnificativă. În clipele acelea, **metoda** putea să treacă mai în umbră : puțină imaginație își are și ea drepturile ei. Dar, cred că v-am spus destule cu privire la profesoratul meu. Un lucru, încă, îngăduiți-mi să adaug : această carieră, socotesc, mi-a dat putința să-mi servesc semenii. Îi sînt, de aceea, recunoscător.

— Sînteți autorul unei ANTOLOGII A TEATRULUI ISTORIC ROMÂNESC. PERIOADA CONTEMPORANĂ, apărută lunile trecute. Care credeți că este cîștigul teatrului istoric, azi, la noi și în lume. În tematică ? în structură ? în mesaj ?

— Teatrul istoric, azi, înregistrează în mod caracteristic reveniri în actualitate. În unele țări din lume, faptul pornește cu precădere din tabere existențialiste. Sînt îndreptate asupra istoriei priviri sceptice sau rechizitoriale. Cu ce oare istoria ar putea să ne vină într-ajutor, din moment ce nu este în stare să ne comunice mai multă liniște și mai multă încredere în valori ? De aici, o atitudine oarecum contestatară. **Istoria** este o realitate vie, capabilă să solicite și să conducă spre afirmări creatoare, ori este mai degrabă o sursă de îndoieli și deznădejde ? Cazul nostru românesc, dimpotrivă, anunță deschideri, înscrie perspective. Aceasta conferă noii noastre dramaturgii istorice, în afara prestigiului artistic, și o demnitate axiologică. Arunc o privire sumară asupra acestei dramaturgii. Elimină : clișee sentimentale, manierism patriotard, idilism sămănătorist, prejudecata descriptivistă, tonul didacticist ș.a. Se preocupă, în schimb, să cuprindă, să definească, să pună în lumină **fenomenul românesc.** Cu ceea ce acest fenomen reprezintă ca realitate autohtonă și cu ceea ce este îndreptățit să revendice în complexul universalității umane. Ne obligă la reflecție : trebuie să știm **ce** sîntem, **cine** sîntem, ce am dat lumii, ce continuăm să dăm, cu **cîtă** autoritate de viață și de sens uman sînt investite toate acestea. Și, în plus, ne îndeamnă să înțelegem cîtă prietenie spirituală, cîtă convergență și cîtă promisiune cunoscătoare pot funcționa între istoricul-cercetător și scriitorul-dramaturg. Drama istorică are nevoie de luminile amîndurora. Provine, constitutiv, din fondul umanist al așezării și chemării noastre ca popor.

— Nu v-a tentat să vă scrieți memoriile ?

— Ba da ! M-a tentat. Și sînt vinovat că nu le-am scris. M-am străduit să trec prin viață cu ochii deschiși. Cunosc multe lucruri ; am cunoscut și mulți oameni. Viața românească îmi pare interesantă. Nu-i fericesc pe aceia care socotesc că o pot înțelege de departe. Sînt convins că nu s-a petrecut nimic caracteristic în lume — vorbesc de spațiul vieții mele — față de care inteligența românească să fi rămas sterilă ori indiferentă. Din păcate, nu am ținut însemnări la zi. Mă tem că din memorie nu aș mai putea să reconstitui faptele cu toată exactitatea necesară, cu tot fiorul și cu toate nuanțele lor. Ceva-ceva, totuși, întreprind. În această toamnă voi preda editurii un volum : **Oameni pe care i-am cunoscut.** Nu este un **requiem** ; și nici o suită de studii și de portrete cum poate s-ar părea ; sînt fragmente dintr-o frescă rînduind în ea scumpe chipuri și vrednicii românești.

— Sînteți o natură vitală. Calamburul, gluma, conversația, povestirea — toate acestea — vă însoțesc pretutindeni. Nu refuzați „ieșirile în lume". Vă simțiți bine în preajma spiritului tînăr. Cum priviți viața, stimate tovarășe profesor, acum în pragul unei aniversări : în 1987 veți împlini optzeci de ani ?

— Nu sînt ursuz ; nu sînt nici cuceritor ; sînt posibil. În viață, m-am străduit să mă leg și să ajung în stăpînirea valorilor medii. Știam că acestea pot fi o frînă sigură pentru a nu cobori ; și, după puteri și împrejurări, o condiție și un punct de plecare pentru urcări. Nu-mi închipui că în viață aș fi izbutit ceva ieșit cu totul din comun. În orice caz, nu am făcut lucruri pe care apoi să le repudiez sau care să întrețină în mine vreo stare de inconfort sufletesc și intelectual. Mi-am propus, cîteodată, să dau mai mult decît primesc. Pînă în cele din urmă, mă lămuream : oricum, tot debitorii societății sîntem și rămînem. Sînt mulțumit că am trecut prin viață fără să fiu ros de invidii și fără să vreau a cuceri lumea. Nu am ținut o evidență — sînt și puțin boem — a ceea ce am scris și a ceea ce mi s-a publicat : studii prin diferite reviste și compendii, recenzii, articole de presă, versuri ocazionale sau versuri pentru mine. Sub acest raport, un eventual glosator care ar vrea să se ocupe despre mine va întîmpina greutăți. Îi cer iertare, cu anticipație. Vreau să fiu senin pînă la capăt.

— Îngăduiți-mi și o întrebare cu un singur cuvînt : CRAIOVA ?

— Și eu, vă răspund tot scurt : Craiova — orașul meu natal — îi datorez emoții și visuri de adolescență de care nu m-am despărțit niciodată, în esența și în adevărul lor uman.

CAP LIMPEDE

● **Publicație estivală.** Foaie a Galelor Amfiteatru desfășurate la Costinești în luna iulie, **Spectator** consemnează cu har și haz cele mai semnificative momente ale acestei manifestări artistice, prilej de prezentare a talentelor de care dispune generația tînără.

● **Familia.** În numărul 7/1986 al revistei de cultură din Oradea remarcăm incitantul eseu **Absența rațiunii,** semnat de Mircea Malița, o înflăcărată pledoarie de pe poziții umaniste în favoarea adoptării de către om a unei atitudini lucide în problemele păcii și ale războiului ● În cadrul rubricii **Homo pacificus,** Ioniță Olteanu dezbate aceleași chestiuni arzătoare la ordinea zilei ● Reținem din interviul acordat de către Gerda Barbilian despre soțul ei, cunoscut ca poet sub numele de Ion Barbu și ca matematician, sub numele de Dan Barbilian : „Se considera mai ales matematician dar sigur că iubea imens și poezia, îmi spunea uneori că vrea să-i ajute pe studenți să înțeleagă frumusețea matematicii și cu sufletul nu numai cu mintea. Avea o mare putere de a se ocupa de cele două pasiuni și tot atît de bine prezenta lucrări științifice la diferite congrese cum scria și poezie." ● O tulburătoare profesie de credință din interviul acordat revistei **Familia** de către pictorul Vasile Grigore : „Arta va rămîne, în ciuda previziunilor pesimiste, în toate timpurile în centrul vieții omului. Cît va fi omul conștient de rosturile lui, arta va avea un fel de lumină, de stea. Îl va călăuzi spre destinul lui de a înfăptui, de a se înnobila continuu și de a lăsa generațiilor mărturiile ființei sale prin culoare." **(G.A.)**

● **Criticul italian** Giancarlo Vigorelli deplînge, într-un interviu acordat lui Marin Sorescu și publicat în **Ramuri** (nr. 7/1986), criza pe care o parcurge poezia italiană în momentul de față, datorită, în primul rînd, ignoranței tot mai apăsate de care dau dovadă editurile și datorită goanei nebune după cîștiguri financiare pe care o practică aceste instituții culturale. Să vedem ce efect va avea incisivitatea criticului. ● **În aceeași revistă,** un comentariu semnat Marian Victor Buciu din care spicuim : „La Petre Got, scrierea (sau vorbirea) poemului este fugă și refugiu, în expresie mai întîi, temporar, provizoriu, ca și cum de aici propulsia spre... și ajungerea în «altceva» ar fi mai sigură. Poetul se identifică atît cu imanența poemului, cît și cu transcendența sa, el tînjește, candid, purificator, după vegetal". E clar ! ● În fine, tot în **Ramuri,** foarte frumoase însemnările despre Mircea Eliade, aparținînd cărturarului Euxodiu, adică Șerban Cioculescu. **(R.G.T.)**

atelier literar

de Q. Dumitrescu

Ioana Dan : Nu sînt progrese. Lucrurile merg spre o versificare facilă, în mare măsură determinată de rime întîmplătoare, cu un conținut destul de inconsistent și banal. E nevoie de concentrare, de consecvență, de substanță. (Și nu e nevoie de... un pseudonim feminin, dezmințit de altfel de contextul versurilor).

Aldea Nicolae : Doar în „Poezia" se simte o vibrație, o convocare reală a „muzei". În rest, manufactură confuză, inertă.

V. Vancea : În general, improvizații grăbite, superficiale, diletante, din care se vede rolul de divertisment subsidiar pe care l-a obținut poezia în preocupările dv. Firește, în această situație, perspectivele nu pot fi decît modeste (Ceva mai bine, în „Mă mai îngroapă de viu").

Sorin Bota : Ne-ați trimis o strofă semnată Miron Radu Paraschivescu, după care adăugați semnătura dv. Atîta tot. Ce trebuie să înțelegem din asta ?

M. Chertic : Am mai citit o dată acest „Bilet pentru servici" : n-avem nimic în plus să vă spunem. Nu putem decît să repetăm sfatul să vă liniștiți și să vă căutați soluțiile acolo, printre prieteni, rude, cunoscuți (printre profesorii și doctorii care vă cunosc, etc.).

D.E.R. : „Somyaza", „În zilele".

I. Bija : N-a fost decît o simplă întîmplare norocoasă faptul că aceleași poeme apărute în „Suplimentul" de sîmbătă n-au apărut (cîteva dintre ele) și în „Flacăra" din vinerea precedentă (apariției în „Supliment") pentru care erau pregătite. („Flacăra", care vi le acceptase cu neretinute laude, într-un răspuns anterior). Nu vrem să vă micșorăm bucuria acestei apariții (atît de concludentă, în definitiv, prin coincidența de opțiune a celor două redacții !...). Sîntem siguri, însă, că veți reține din această întîmplare (care ar fi putut fi neplăcută pentru toată lumea) regula elementară a relațiilor cu tiparul : nu se trimit simultan **aceleași lucrări** la mai multe redacții (fără a-i avertiza, firește, de acest lucru pe adresanți !). Încolo, numai bine și, din nou, succes !

C. Popovici : Inima noastră se bucură, firește, de asemenea vești bune, mai ales cînd sînt comunicate cu atîta vibrație de sentiment, cu atîta lirism... Vă felicităm și sîntem siguri că veți continua pe aceeași linie drumul dv. spre împlinire, ca om și, fără doar și poate, ca om de condei. Dintre versuri, ne-au plăcut mai mult „Gînd" și „Maturizare", poate și „Drumul spre nopți". (Ne pare rău, desigur că, trecînd prin București, nu ne-ați dat și nouă un semn.)

Paul Sîrbu : Nu sînt încă așteptatele noutăți decisive. Mai bine, în „Viața", „Apele", „Astă-noapte". Vă așteptăm în continuare.

Mihaela C. : De la o vreme, ne lăsați mereu senzația că vă multumiți cu puțin, că adunați bruioane marginale și nu atacați cu maximă concentrare energie filonul central al talentului. Și de data asta, lucruri mărunte, de acuratețe, diligență, file de album ușor desuet, etc. Ceva, în „Fantasmă", „Penelopa" (poate și în altele). Dar e sigur că puteți mai mult. (De ce nu vă luați și un pseudonim de lucru ?).

K. Filip : Exhumări surrealiste, repetare continuă, în mic și în mare, cărare irezistibilă către o amerdantă banalitate... Cîte un început de nucleu, în „Tu ești", „Podoabe de mireasă".

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

FANTEZIE

Mă întreb ce s-ar auzi
Dacă aș lăsa brațul unui picup
Cu acul fin și rece
Ca un pipăit de orb
S-alunece pe liniile palmei mele...

Poate că ar fi un cîntec
Un cîntec
Frumos.

OVIDIU CLANCA

DOR

În fiecare seară
e-atît de pur și simplu
eu, cu grijă,
evlavios,
retras în mine
lîngă ceasul cel roșu
aștept rezemat de-un gînd
ca tu să bați
iar eu să-ți deschid
ușa
ușa aceasta spre mine
făcută din lemn moale
de suflet...

CONSTANTIN SAVIN

UMBRA

Umbra muntelui încheagă un uriaș cocoș
noaptea peste casa părintească, tată și mamă

vine pasărea cu ciocul ei tare
și-n dreptul inimii vă-nseamnă !
vă-nsingeră adînc și-apoi din
aripi bate,
strigătul ei apocaliptic
pînă-n celelalte ținuturi răzbate ;
poate că strigă numele vostru
într-un grai ciudat, necunoscut,
răspunde ecoul și turmele behăie
pe muntele zilelor voastre aproape-n
întregime păscut

încetul cu încetul, farbă cu iarbă,
pe soare, pe ploaie, pe vînt,
o, doamne, oile acestea au dinții pumnale,
iar cîinii au fugit și latră
țocmai din afund de pămînt...

THEODOR PURICE

NOSTALGIE

Mă uit în oglindă
și chipul meu o ia razna
iată...
m-am aplecat să te sărut
și am alunecat în ochiul tău,
Nostalgie
mă privește prin el uneori
ca printr-o fereastră...
— Chipul meu o ia razna,
iar eu am devenit un simplu
album de familie.

SORIN IOAN ROTARU

PĂLĂRIA NEAGRĂ

Sub pălăria mea neagră
se adăpostește minunata lupoaică albă
cu inimă de cauciuc

de cîte ori salut
ploaia se oprește
și lupoaica devine invizibilă

dragoste moarte poezie
nesfîrșitul.

DAN EMILIAN ROȘCA

DEPIND

Eu depind de ocean.
Depind de uscat.
De soare. De mișcare,
de un grăunte de vis,
de o scînteie întîmplătoare.

Copil neschimbat al seminței,
incoltesc, ofilesc,
din frunze, din floare.

Depind de tot,
și toate, depind de mine,
atît cît mai știu
să rid, să plîng.

OANA KADAR

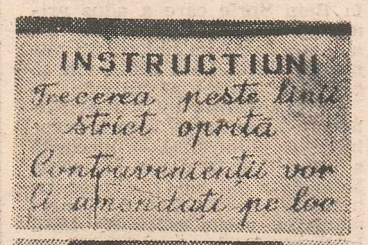

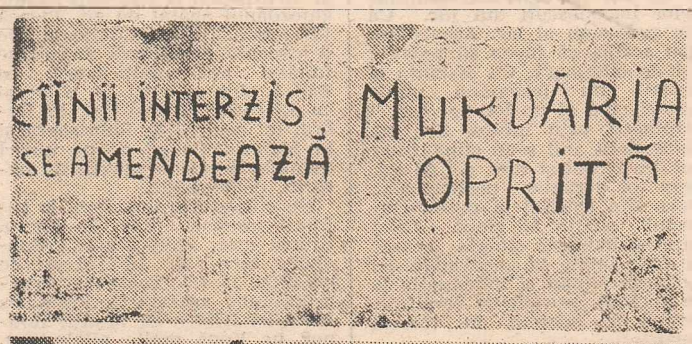

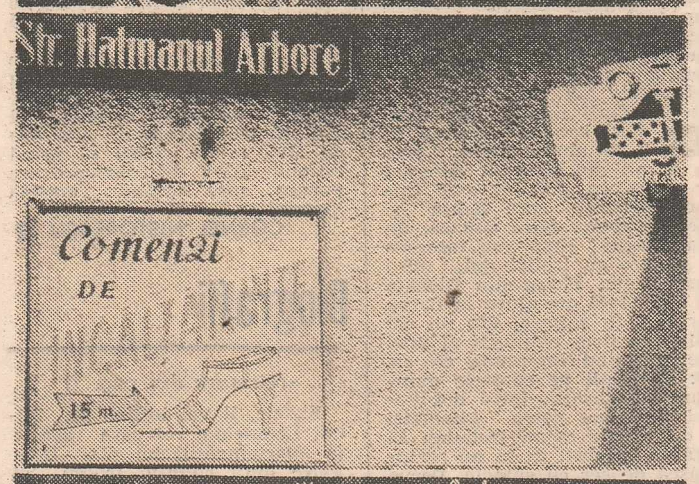

Vorbiți și scrieți românește

Zîmbet de vacanță

Există — am mai spus-o — un adevărat „abecedar al străzii", mult mai eficient (din păcate, uneori...) asupra deprinderilor noastre lingvistice decît tratatele de gramatică. Se adaugă desigur și prestigiul literei scrise, se adaugă, dacă vreți, ideea că respectivul care a afișat ceva în văzul lumii a făcut-o, nu-i așa, conștient de responsabilitatea pe care și-o asumă. E vară, e cald și fotoreporterul Paul Agarici s-a decis nu numai să ne provoace un zîmbet de vacanță, ci și să facă — aș zice — un adevărat act de cultură, sancționînd cîteva neatenții ale noastre fie în utilizarea ca atare a limbii române, fie în necesitatea de a respecta o anume estetică a exprimării, o anume regulă nescrisă a oportunității. Iată...

...Multă vreme am fost convins că „bastoane pentru bărbați cu cap de cauciuc" este doar o glumă. Se pare că nu, de vreme ce o croitorie execută „confecții pentru bărbați de sezon", iar virgula, altminteri apăsat marcată, nu rezolvă nimic, pentru că în limba română un determinant substantival precedat de prepoziția **de** stă totdeauna imediat după cuvîntul pe care îl determină. Oricum, „bărbații de sezon" pot fi fericiți : li se acordă o atenție specială !

...Despre o tendință de impersonalizare a unui anumit tip de texte am mai vorbit chiar în paginile acestei reviste. N-am bănuit atunci că efectele ei pot fi atît de mari. Un magazin ne anunță că nu trebuie să ne mai schimbăm lenjeria de corp ! (absența unui simplu cuvînt, eventual „lenjeria de corp **vîndută**", transformă anunțul într-o regulă generală). Dar ce e și mai și e că de acum va trebui să-i învățăm pe cîini să citească, ba chiar să le dăm bani cu ei căci, cine știe, vor fi obligați să plătească vreo amendă. Cît despre „cîinii **interzișI**", ce să mai vorbim de vreme ce găsim și pe anunțuri mai elegante „**interzis** intrarea" sau „**interzis** oprirea" !

...Ce este de fapt o „instrucțiune" ? O „indicație" veți spune, un „sfat" pentru utilizarea unui aparat, a unui formular, a unei mașini. Ei bine, nu ! „Instrucțiunea" este o interdicție (un „anunț" de fapt, în cazul în speță) și dacă nu o respectăm vom plăti amenda chiar în locul unde am comis contravenția cu riscul de a da trenul peste noi.

...Ce se poate găsi într-un magazin „nealimentar" ? Îi rugăm pe cei care au decis această titulatură să facă o listă a tuturor produselor „nealimentare" care pot fi vîndute într-un magazin !

...O altă cooperativă este decisă, după cum se vede, să jupoaie și pielea de pe client, ba chiar și... blana, pentru a-și executa comenzile !

...Pentru bărbații de sezon, de-acum bine îmbrăcați, ce este oare mai potrivit decît un set „Faun". O, dar am greșit ! Produsele cu marca respectivă sînt oferite unei „game de bărbați" („de sezon"), vorba ceea să aibă și femeile de unde alege !

...Fumatul **prin** comună a fost interzis cu desăvîrșire. E foarte bine. Dar unde mai pot înrăiții să tragă totuși un fum ?

...Hatmanul Arbore a fost un personaj cu un oarecare prestigiu în istoria noastră ; dincolo de faptul că firma ar fi putut fi pusă mai încolo, ne întrebăm cine poartă un pantof de 15 metri...

...Oportunitatea (sau, dacă vreți, „potrivirea" unor texte) se va simți desigur lezată, și nu numai din cauză că hatmanul Arbore tronează deasupra unei cooperative de încălțăminte, dar și (sau, poate, mai ales) pentru că nu s-a găsit alt loc pentru numele stației legate de strada care poartă, în semn de omagiu, numele marelui poet național român, decît între... tunari și dogari !

CEZAR TABARCEA ■

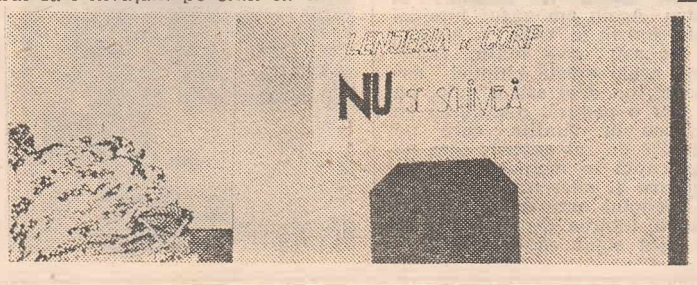

Oameni, locuri, întîmplări

Experimentul Pungă

Are un nume predestinat pentru a fi contabil sau casier : Mircea Pungă. Şi chiar asta şi este, contabil-şef, mai corect, economist principal la Brigada Slobozia a Antreprizei Bucureşti a T.M.U.C.B. Stînd nea Mircea în plin şantier de montaj utilaje chimice, printre atîtea ţăvăraie şi betoane, trebuie că i s-a aprins dorul de codru verde şi s-a apucat să organizeze o grădină de legume „pendinte“ de şantier. Spectrul pensionării l-a întăritat şi mai mult, el nefiind prea obişnuit să ardă gazul de pomană, şi s-a gîndit atunci să „experimenteze“ de pe acum ce va face el după ce va ieşi la pensie. Ce va face nea Mircea Pungă ? După primele semne, va deveni legumicultor, şi încă unul de mare performanţă. Pe lîngă celelalte straturi cultivate tradiţional, într-un colţ al curţii şantierului, nea Mircea şi-a amenajat special fix un metru pătrat de teren pe care a pus fix 1090 fire de ceapă. Cît de dragă mi-ar fi precizia şi cîtă admiraţie aş avea pentru spiritele predispuse la exactitate, nu mi-am putut abţine o undă de ironie. Nu s-a supărat. „Păi dacă măsurăm cîte spice sînt pe metru pătrat, cîte boabe în spic şi cîte grame în bob, de ce n-aş proceda şi cu ceapa la fel ? Arpagicul se pune la o distanţă de patru degete. Eu, fiind om de cifre, am introdus mai multă precizie — l-am pus la 3 cm, împărţind fiecare latură a pătratului de pămînt într-un caroiaj de 33 de rînduri“. Dar nu se împarte exact, egalez eu situaţia. Rîde, dar apoi devine foarte serios. „Am pus pămînt obişnuit, dar bine cernut, ca nu cumva vreun bulgăr să-mi dirijeze strîmb firele de ceapă, şi vreau să văd cum creşte ceapa la această densitate“. Opinii de legumicultori autorizaţi susţin că pentru timpul scurs de la plantare, ceapa lui nea Mircea crescuse „formidabil“, în condiţiile în care „nu-l interesează bulbul“. Şi nu-l interesează. Pe nea Mircea îl interesează doar ca, în martie, să aibă de pe un metru pătrat de pămînt fie 1090, fie 750 fie 509 fire de ceapă (celelalte densităţi le va experimenta în toamnă, pe vreme rece, ca să vadă şi „binefacerile solarului“). S-a hotărît, totuşi, să experimenteze şi densităţi mai mici pentru că-l nemulţumeşte grosimea firului.

Dincolo de „experimentul Pungă“, la Slobozia, în plină platformă chimică a apărut o oază de verdeaţă, minusculă dar strălucitoare. Este de fapt un reflex al intensei activităţi legumicole din această zonă, care nu putea lăsa indiferente nici spiritele cele mai citadine care-şi duc traiul pe acest şantier. Primul sufletist al acestei „efervescenţe legumicole“ (pe lîngă Mircea Pungă, care este „ideologul“ şi, totodată, economistul ei) este chiar şeful brigăzii, inginerul Dan Rameder, care nu se sfieşte să se mai odihnească din faţa planşelor şi a graficelor de producţie punînd mîna pe sapă şi intrînd printre straturi. În felul ăsta, grădina de legume a devenit un fel de „copil al trupei“, de care se îngrijesc toţi şi despre care toţi vorbesc cu cea mai mare afecţiune.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Un ax al locului pe pămînt

Oriunde ne-am găsi, pe orice meridian, străin sau autohton, fiecare avem un „acasă“ al nostru. Acolo am văzut lumina, acolo există o casă, o stradă, un loc sau mai multe, familiare, acolo există chipuri cunoscute, un deal sau o vale, un rîu sau o pădure, o grădină cu flori sau un cimitir, care ne amintesc de „ai noştri“, care ne redeşteaptă în memorie, cu înfrigurare şi adeseori cu nostalgie, punctul arzător al fiinţei noastre, iubirea de un loc anume. Sînt sigur că această fascinaţie domină fiecare om normal. Sînt sigur că această iubire conduce fiecare fiinţă cu date sufleteşti naturale şi firesti. Sînt sigur că cel care poate spune „Acasă“, înseamnă că are un ax al locului pe Pămînt ce devine, pînă la urmă, axul inimii sale. Merg rar „Acasă“, adică pe un pămînt în formă de inimă, undeva în Cîmpia Transilvanici, la poalele Munţilor dinspre Apus, într-un orăşel minier, lîngă cel mai mare şi frumos al Ardealului. Merg rar acasă, adică o dată sau de două ori pe an. Acolo aproape că nu mai am pe nimeni, ca să zic aşa, legat de familia veche, afară de un unchi. Casa părintească nu mai e a noastră, s-a înstrăinat. Oamenii uliţei noastre s-au stins, majoritatea lor, de-a lungul anilor. Necunoscuţi stau azi în casele noastre vechi. Neamurile s-au răzleţit şi ele, prietenii, aşijderea, ce mai, revin acasă şi nu mai cunosc, cînd mă plimb pe „strada mare“, aproape pe nimeni. Şi puţini mă mai ştiu şi pe mine. Şi, totuşi, mă încăpăţînez să-mi zic că mă duc acasă. Şi mă duc. Şi mă leg de acest drum şi de acest loc cu atîta încăpăţînare, încît unii se miră şi mă cred exagerat. Un singur prieten care mă primeşte cu seninătate, de fiecare dată, nu se miră. El, care are rădăcini adînci acolo, care este un fost fiu de ţăran sărac, ajuns intelectual, dar rămînînd tot un ţăran, lucrîndu-şi via şi grădina, el nu se miră, căci ştie despre sine însuşi că, în ceea ce-l priveşte, el n-ar putea sta departe de peticul lui de pămînt nici dacă cineva l-ar îmbrăca în aur în altă parte. Aşa, lîngă el, şi cu el, rememorez trecutul şi cercetez prezentul. Pornind de la existenţa micii şcoli, de acum 100 de ani, ce număra abia 75 de elevi, şi o singură clasă, iată, mi se iveşte acum, în faţă, clădirea aceasta nouă, cu ferestrele sticlind în soarele ce se iveşte, deasupra dealului Banţa, încălzind la sînul ei sute de copii şi cîteva zeci de dascăli. Pe strada gării, ce se continua cu strada centrului, pe care întîlneam, în toată copilăria şi tinereţea mea, doar acelaşi şir de case vechi şi sumbre, ale arhaicei colonii a Salinei, acum se înalţă şiruri moderne de noi blocuri, în cinci nivele, la parter, cu marile lor magazine aerate şi luminoase. Ele se vor continua, pînă la capătul străzii principale, însumînd, în aceşti viitori ani, peste 800 de apartamente şi constituind astfel adevăratul nou centru al aşezării. Undeva, mai sus, nu departe de localul şcolii, unde, pe coasta plantată cu pini, crau, în copilărie, locurile noastre preferate de joacă, se înalţă marea casă a sănătăţii, nevisată de generaţiile trecute, spitalul Ocna—Mureş iar peste drum de cinematograf, oamenii se pot mîndri cu noua lor poştă. Ştiam că oraşul meu fusese renumit, încă din vechime, în extracţia sării, ce era dusă, în întreaga Transilvanie, de caravanele lungi de care sau de bărcile mari de pe Mureş, în jos, coborînd de la noi, de la vechea Uioara (azi Ocna Mureş) spre Şoimoş şi Arad. Moşii mei, dinspre mamă şi tată, amîndoi au fost mineri şi tăietori în ocnele de sare, în salinele oraşului de pe Mureş, încă de dinainte de primul război mondial pînă după al doilea. Tata, în tinereţea lui, de asemenea, fusese ocnar. Întreaga mea copilărie a stat sub semnul dudei, al sirenei salinei, ce îi chema în adîncuri şi îi da afară pe aceşti tăietori de sare şi, la apariţia lor pe uliţele noastre sărace, întregul peisaj parcă se anima şi noi, copiii, alergam fericiţi înaintea lor, întîmpinîndu-i şi îmbibîndu-ne nările de mireasma de sare şi de fier ruginit, de la cuţitele lor de tăiat sare, ce sunau frumos, în clinchete, în straiţele purtate de umerii lor obosiţi. Stranii reminiscenţe ale memoriei, deoarece, iată, azi, cel care ar căuta acei tăietori vlăguiţi, n-ar mai putea să-i întîlnească, niciodată, deoarece, acum, vechii ocnari au devenit veritabili sondori, sondele salifere, devenind acum un simbol al oraşului meu, ele fiind introduse direct în masivul de sare, pe care vieţuieşte aşezarea mea, şi de unde se extrage saramura necesară marii industrii de produse sodice, care face, din oraşul meu, un veritabil centru al chimiei, în judeţul Alba. Iată, marile edificii ale uzinei de pe malul Mureşului, ale căror lumini, noaptea, călătorul de pe linia Cluj-Teiuş le zăreşte încă de departe, ca într-o jerbă scînteietoare ce încîntă privirea. Fabrica veche, Salvay, a unei şi mai vechi societăţi anonime, devenită după naţionalizare Uzinele de produse sodice, vor aduce, în cincinalul ce s-a deschis, sute de milioane venit, deţinînd, în şiragul cetăţilor româneşti a chimiei, o poziţie de prestigiu.

Există, în oraşul meu, multe străzi modeste, ce poartă tot atîtea nume ale unor luptători şi eroi ai neamului nostru.

Aşa stau şi reînviu oameni şi întîmplări care au fost şi mă mir de cele noi, prezente. Colind oraşul singur sau cu bunul meu prieten Ioan şi caut locurile dragi şi, cercetîndu-le pe cele vechi, le descopăr uimit pe cele noi. După cîteva zile, îmi dau seama că nu mai sînt cel dinainte. Că am devenit altul. Că şi eu am devenit mai familiar celor necunoscuţi din jur. Că am redevenit al lor. Atunci îmi dau seama că încep să redevin cel de odinioară. Că distanţa şi timpul nu înseamnă nimic atunci cînd ai un loc pe care-l stăpîneşti prin iubire. Şi că, chiar dacă anii s-au stins, între cel din trecut şi tine, cel de azi, ceva tot a rămas nestins, aici. Ceva din spiritul şi pecetea acestui spaţiu al vieţii. Ceva care se numeşte simplu „acasă“ de care inima ta, cînd aude, îşi grăbeşte ritmul şi imaginaţia ta se aprinde, precum în copilărie, arzînd ca soarele în miezul verii.

ION ARIEŞANU ■

Parva

Nimeni nu m-a trimis la Parva. Dimpotrivă, mai toţi m-au sfătuit să nu mă duc, că-i prea departe, că ploaia colindă locurile şi nu-ţi lasă un minut de lumină curată, că soarele stă puţin deasupra văii, că în plină vară o răcoare îţi dă tîrcoale. Şi am pornit, pîpăind fiecare adevăr în parte. Am luat întîi autobuzul care încăleca deal după deal, apoi un tractor chinuit de două remorci încărcate cu îngrăşăminte. La Rebrişoara am bătut la poarta întreprinderii miniere în căutarea unui camion care să se întoarcă în munţi. Apoi, preţ de o oră am aşteptat rezemat de marginea podului care împarte drumul spre Rebra şi spre Singeorz. Spre amiază, un camionagiu care se întorcea la pădure cu troliul gol, mi-a făcut semn. Plecat din Bistriţa de dimineaţă am ajuns la Parva aproape de amiază. Era un sat întins pe firul neliniştit al unei ape şerpuind împreună cu ea, dar şi risipit pe coastele muntelui. Pe alocuri, între doi vecini încăpeau patru kilometri şi cei de pe culmi trebuiau să meargă cocoşaţi ca să nu se lovească de cer cu spatele. Parva are 3 000 de locuitori într-un singur sat risipit în şase crînguri : Valea Vinului, Dealul Vinului, Brădăţel, Izvor şi Valea Paltinului. De bună seamă că via n-a crescut şi nu creşte aici, vinul venind de pe aiurea. Pe coastele dealurilor nu creşte nici grîul, nici porumbul nu se prea grăbeşte. Oamenii aceştia trăiesc din pomărit şi din creşterea animalelor şi de pe urma pădurii. Ca să nu se tot plimbe cu finul pe munte, şi-au construit grajduri pe la care duc vitele şi de unde coboară laptele. În Parva sînt 1 000 de bovine, 250 de cai şi 5 000 de oi şi în fiecare zi „maşina laptelui“ coboară spre Rebra, Rebrişoara, şi, de acolo, spre Bistriţa cu o recoltă substanţială. „Parva se află la capătul geografiei“ zic oamenii în glumă. Pe acolo se trece spre Maramureş. Multă lume o ia pe jos şi, în patru ore, ajunge la Borşa. Ursul vine mai în fiecare seară şi zi de zi, de cum trece de amiază, începe o ploaie scurtă şi rece. Anual sînt cîteva „accidente de urs“. La Parva, iarna ţine aproape 6 luni pe an şi verile sînt reci. Soarele stă cîteva ceasuri deasupra văii şi se grăbeşte spre apus. Se spune că înainte, pe cînd se numea Valea Vinului, locul ar fi fost acoperit de codri seculari şi în această crestătură a muntelui se adunau răzvrătiţii, nelegiuiţii şi cei căutaţi de autorităţi. Cu vremea, ar fi doborît copacii şi-ar fi întemeiat acest sat liniştit, întins pe 34 kilometri pătraţi. Chiar dacă povestea aceasta nu-i decît o născocire, oamenii din Parva s-au mulţumit să trăiască de pe seama vitelor, a pădurii, a fructelor şi albinelor. Abia în ultima vreme, deasupra satului s-a deschis o mină de caolin. Şaizeci şi doi de bărbaţi urcă zilnic deasupra satului pentru a exploata caolinul care se prelucrează la Rebrişoara. Alţii lucrează la pădure. Femeile şi copiii văd de vite şi de fîn. În fiecare dimineaţă elevii din Parva pleacă de acasă mai repede, ba, iarna, o pornesc pe jos cu noaptea în cap. În centrul comunei se află o şcoală de 10 clase iar prin cătunele depărtate mai funcţionează 5 şcoli aparţinătoare. Şi spre ele, copiii pleacă dis de dimineaţă, încărcaţi ca nişte pieţari. În spate duc un rucsac în care au o găleată cu lapte, în stînga altă găleată cu lapte şi în dreapta, la fel. Unii îşi duc ghiozdanul agăţat de gît. Pleacă la şcoală şi duc şi laptele pe care îl aşteaptă o cisternă. Şi fiecare familie are mulţi copii. În Parva sînt case cu 10, chiar şi cu 15 copii. Şi mai jos, la Rebra, tot aşa. Şi la Rebrişoara, şi la Maieru. Ca să ţii pe umeri muntele acesta e nevoie de oameni, de bărbăţie.

De curînd s-a terminat de asfaltat şoseaua pînă la Parva. Şcoală este. Medici sînt. Specialist care să aibă grijă de animale, la fel. Poate că această comună aşezată la întîlnirea Munţilor Ţibleş cu Munţii Rodnei, pe lîngă multe altele ar mai avea nevoie de o legătură mai solidă cu lumea. Telefonică şi de transport. Ele există, dar firave. Cînd plouă, te strigi singur la telefon iar iarna drumul e mai mult decît o aventură. Cînd ele vor funcţiona cum trebuie, atunci oamenii din comuna aceasta vor privi şi mai bucuroşi spre vale. Căci pe noua şosea construită pe lîngă firul apei coboară camioanele cu lemn, camioanele cu caolin, cisternele cu lapte, animalele contractate cu statul şi copiii care pornesc spre lumea largă.

Chiar dacă se află departe, între şi în munţi, Parva nu este la capătul geografiei. Ca toate cele preţioase, îţi ia timp şi efort, ca în cele din urmă să-ţi arate pacea montană şi seninătatea ţăranului care, dincolo de vreme, îşi continuă bătăliile sale de sute de ani. Muntele, lemnul, animalele şi casa. Şi fără să mai întreb de una sau de alta, m-am grăbit să prind ultimul mijloc de transport care pornea spre Năsăud : maşina laptelui.

CORNEL NISTORESCU ■

Biografii

(Urmare din pag. 1)

Ei, zic, îl voi întîlni pe Mihai Lemneanu cel care deţine în apartamentul lui din Baia Sprie mult rîvnitul trofeu al Diamantului. (Se vede, deci, că şi aceste însemne au rostul lor !) Nu-l găsesc nici pe cel mai bun miner al Maramureşului din 1985 deoarece e plecat, cu familia, la odihnă în Republica Democrată Germană. S-ar zice că încercarea mea de a-i găsi începe să se închidă, mai ales cînd întreb de alţi mineri care şi ei se află în zona Lacurilor Mazuriene din Polonia, tot la odihnă, iar minerii polonezi îşi petrec concediul la noi, la Eforie, în căsuţele minerilor maramureşeni.

Mă liniştesc în sine cu un gînd ca o maximă : cetatea nu poate fi lăsată fără apărare. Şi aşa am putut sta de vorbă cu şi despre cei care se află de veghe în acest august, la locul de muncă la Mina Baia Sprie.

Îmi este prezentat un sector şi un om : sectorul doi, fruntaş pe primul semestru din acest an şi omul care-l conduce : inginerul Luca Ştefănoiu. Originar din Ceaura Gorjului, cu diploma de absolvent dar cu gîndul ferm de a face treabă, a urcat pe drumul cu dale de piatră. Şi aici a rămas. S-a însurat cu o maramureşeancă, are doi prunci. Şi a ajuns un om preţuit. Cuvintele mele par lapidare, dar tenacitatea inginerului Ştefănoiu trebuie înţeleasă ca o muncă continuă cu izbînzi dar şi cu eşecuri din care a învăţat să nu le mai repete. Ca o poveste firească de viaţă.

Apoi îl cunosc pe Gheorghe Pop, electrician la sectorul electromecanic. De cînd lucraţi aici ? Parcă l-aş fi întrebat cînd s-a născut ori cînd a fost încorporat în armată : din 2 iulie 1964, lucrez în acelaşi sector şi în acelaşi schimb. Mă uit la el cu atenţie. După nume, nu încape îndoială, e din zona Maramureşului, dar nu ghicesc satul. Mă lămureşte : după rădăcină sînt din Giuleşti, dar după ce am terminat profesionala m-am aşezat în Baia Sprie. Aici stau cu familia. Gheorghe Pop vorbeşte pe un ton de mare admiraţie despre maistrul Tiberiu Rogojan, om care ştie toate ascunzişurile minerităului. Apoi vorbeşte despre cei mai tineri, acum a venit vremea să-i înveţe pe alţii meserie. De pildă un băiat de ispravă este Mihai Borcuti, care tocmai a terminat anul doi la subingineri în Baia Mare. Apoi, oamenii sectorului III, ai inginerului Banyi Ştefan. Buni specialişti aşa cum cere minerităul de astăzi. Îi numim tot cu lucrarea diamantului : Ion Cătălina, Pavel Pop, Gheorghe Onea, Ion Gherghel ; apoi Andrei Man, Martin Vincze, iar dintre inginerii tineri pe Staicu Bălănescu. Da, tînărul inginer este fiul cunoscutului miner de la Baia Sprie care a adus primul Diamantul aici. Aflu că aici se poartă un obicei, fiii minerilor de la Baia Sprie vin să continue munca părinţilor.

De la invenţia lui Alfred Nobel — dinamita — care a revoluţionat minerităul, lucrurile s-au schimbat chiar fantastic. Mi-a fost dat să-l întîlnesc pe inginerul Ovidiu Craiciu, om aşezat, cu vorba sfătoasă fiind în stare să povestească toată istoria minerităului. În ciuda acestei disponibilităţi l-am rugat să ne vorbească despre investiţia de inteligenţă pe care o fac specialiştii la Baia Sprie. Omul cu vocea calmă scoate o hîrtie, ca pe un act de identitate, pe care este trecut programul de sistematizare a tehnologiei de extracţie a minei în vederea sporirii producţiei pînă în 1990. Toate converg spre mărirea productivităţii muncii în subteran. Ni se spune că aici se află cele mai moderne utilaje din bazinul maramureşean „avem dumpere de alea noi“ ne spun minerii. Am reţinut o idee care va uşura mult munca de aici ; săparea unui plan înclinat care va favoriza introducerea acrului la locul de muncă, minerii să fie duşi cu maşinile pînă la locul unde lucrează, uşurare în aprovizionarea tehnico-materială, repararea utilajelor să se facă la suprafaţă. Şi multe altele care vor veni în ajutorul acestor temerari ai adîncurilor.

Cunoscîndu-i pe aceşti oameni ţi se deschide pofta de viaţă, ţi se subţie auzul ca pentru o muzică aleasă, şi culmea, nu una de joc, ci una mai profundă care să te îndemne la meditaţie. Ceva ce seamănă cu adîncul, cu adîncul plin de oameni şi de viaţă, cu adîncul de la Baia Sprie. Mina aceasta cu oameni bravi şi temerari care recent, de numai cîteva zile, ca urmare a situării pe locul prim în întrecerea socialistă pe ţară în minerităul neferos, a primit Ordinul Muncii clasa I, Diploma de onoare şi Steagul roşu de unitate fruntaşă pe ţară.

Aceste cîteva secvenţe din biografia muncii au darul să ne convingă că acolo, sub o aripă de deal, în galeriile de la Baia Sprie, ca în toată mineie ţării, se zămislesc biografii înscrise în lucirea diamantului.

Albina, care ne vrea numai binele

Pentru intiia oară, cu șase ani în urmă, cineva s-a gîndit să folosească în scopuri curative și revitalizante două produse ale stupului, ignorate de practica apicolă mondială și multimilenară. Meritul a revenit unui prisăcar român, Nicolae V. Ilieșiu, și celor care i-au fost la început sau pe parcurs colaboratori și sprijinitori, specialiști ai Institutului de igienă și sănătate publică, Institutului de stat al controlului medicamentului și cercetării farmaceutice, Sectorului de apiterapie din cadrul Institutului de cercetări apicole, medici și cadre didactice aparținînd unor unități sanitare și clinici medicale din București, Iași, Cluj-Napoca și Tîrgu Mureș. Așa s-au născut mai întîi produsele din gama Apilarnil, medicament realizat prin triturarea și liofilizarea larvelor de trîntori, iar mai recent, Apitotalul, la care s-a folosit ca materie primă corpul integral al albinei. Despre acest ultim medicament, vom prezenta amănunte cîteva rînduri mai jos.

În ceea ce privește Apilarnilul, testele clinice și apoi larga lui difuzare prin farmacii și magazine specializate au demonstrat surprinzătoarele virtuți terapeutice ale preparatului. Acesta s-a dovedit a fi un excelent remediu în boala cronică de ficat, tonifiant și psihotonic în patologia nevrozelor. Experimentele din cadrul Institutului de medicină și farmacie din Tîrgu Mureș au relevat importanța Apilarnilului în distrofia sugarului și copilului mic, ca și în tratamentul retardărilor și în dezvoltarea neuropsihomotorie a copilului în vîrstă de 1—4 ani, precum și în terapia dificultăților școlare ale celor în vîrstă de 6—15 ani. S-a mai putut constata importanța lui în tratamentul neurastenilor somatogene ale adultului, în neurastenille somatogene ale vîrstei a treia, în tulburările endocrine legate de climateriu, în surmenaj, în terapia enurezisului nocturn la copii. El s-a dovedit deopotrivă un produs apicol alimentar concentrat.

Peste hotare, cu prilejul unor întruniri de specialitate, cel de al 8-lea produs al stupului, a cucerit interesul unor specialiști și oameni de afaceri din Israel, Italia, Polonia, Ungaria. Pînă în prezent și-au manifestat dorința de a cumpăra preparatele din gama Apilarnil sau de a achiziționa licența respectivă firme din U.R.S.S., Iugoslavia, Italia, Franța, Grecia, Cipru, Spania, Austria, Finlanda, Suedia, Danemarca, Norvegia, Andorra, Japonia, Pakistan, Thailanda, Israel, Irak, Liban, Egipt, Zimbabwe, Maroc, Nigeria, Sudan, Canada, S.U.A., Argentina, Chile, Panama. Mai amintim că pentru acest brevet românesc s-au obținut următoarele înregistrări internaționale : Brevet United States Patent (S.U.A.), Brevet European, Brevet U.K. Patent Anglia, Brevet U.R.S.S. S-au mai făcut de asemenea formele de înregistrare națională în Elveția, R. F. Germania, Austria, Franța.

Cel de al 9-lea produs al stupului, Apitotalul N.V.I., datorat deopotrivă inventatorului Nicolae V. Ilieșiu, reprezintă rezultatul unor studii și observații îndelungate privind colonia de albine ca unitate biologică și insectele stupului ca structură bioanatomică. La toate acestea s-au adăugat cunoștințele de medicină naturistă din țara noastră și din alte părți ale lumii — o bancă de idei și date rafinate și ordonate prin acea facultate proprie inventatorului, cercetătorului, de a obține în final o nouă înțelegere și interpretare a relațiilor dialectice dintre lucruri și fenomene, a importanței lor practice. Invenția s-a aflat de la bun început în deplin acord cu actuala tendință a terapiei mondiale de a folosi din ce în ce mai mult remediile naturale, farmacia naturii și inestimabilele sale patente.

S-a pornit inițial de la ideea — validată ulterior experimental — că albina conține într-un armonios raport (cum numai natura e în stare să-l asigure) substanțe nutritive organice (proteine, grăsimi, substanțe extractive neazotate, celuloză brută, aminoacizi, vitamine, secreții glandulare, hormoni, feromoni și epazine, săruri minerale, microelemente etc.), precum și unele principii medicamentoase și imunologice. De reținut că Apitotalul conține și veninul produs de glanda acidă și de secreținea glandei alcaline amplasate în abdomenul albinei. Analizele cromotografice au identificat în această substanță principalii compuși ce se găsesc în structura ei (fosfolipaza A, hialurolidaza și fosfataza) și grupul de peptide format din malipină și apamină, la care se adaugă și alte substanțe prezente în veninul de albine cum sînt : histamina, dopamina și norapinafrina.

Ca tehnică de lucru s-a folosit congelarea albinelor vii și liofilizarea integrală a tuturor componentelor care constituie structura lor anatomică și organică. Acoperit prin brevetul nr. 87 384/1984, Apitotal N.V.I. se recomandă ca un produs de noutate și prioritate mondială, componentele sale naturale, prezente într-un raport echilibrat de substanțe biologice active, asigurîndu-i valențe terapeutice potențiale, cu o arie largă de utilizări. Tehnologia de obținere pe cale industrială a unui produs natural standardizat este simplă, nu necesită instalații speciale, randamentul economic fiind maxim.

Invenția vine să evidențieze odată mai mult marile disponibilități terapeutice ale coloniei de albine, Apitotal N.V.I. înscriindu-se ,după miere, ceară, păstură, polen, propolis, lăptișor de matcă, venin și apilarnil, ca cel de al 9-lea produs al stupului.

Medicamentul se află la ora actuală în testare la mai multe unități sanitare. Se anticipează totuși că el urmează să-și dezvăluie valoarea terapeutică potențială în tratamentul unor afecțiuni reumatismale, în alergologie și în imunologie ca factor de formare a anticorpilor. Vom reveni, desigur, cu amănunte de îndată ce experimentele pe sute de pacienți vor permite concluzii edificatoare. Pentru informarea cititorilor noștri, care urmăresc, firește, cu îndreptățită speranță apariția oricărui nou produs destinat combaterii bolilor — vom desprinde totuși o primă concluzie dintr-o comunicare de dată recentă. Este vorba de un referat elaborat de Policlinica balneară Govora și care poartă semnătura medicului șef Emil Jianu și a doctorului Eduart Spulber. Se arată, astfel, că în tratamentele unor afecțiuni reumatismale s-au folosit soluții pentru ionizare cu venin de albine și Apitotal. „Efectele terapeutice net superioare obținute prin ionizarea cu aceste soluții — se notează în referat — motivează utilizarea acestora pentru îmbunătățirea arsenalului terapeutic“. Se mai menționează deopotrivă obținerea unei mai bune hiperemii și călduri cutante în comparație cu procedurile prin galvanizare, precum și instalarea rapidă și mai de lungă durată a efectelor benefice.

Dar mai multe amănunte, spuneam, într-un viitor pe care îl dorim cît mai apropiat.

LIVIU TIMBUS

Din nou despre Maieru,

PRIMA COMUNĂ DE NEFUMĂTORI

Sînt doi ani de cînd la Maieru, în județul Bistrița-Năsăud, un grup de săteni au devenit autorii unei acțiuni sui-generis, unică în țara noastră. Este vorba, cum poate își mai amintesc cititorii noștri, de transformarea localității în prima comună de nefumători din România, totul în baza unui program educativ de lungă durată, prin mijlocirea căruia fumătorii să lase obișnuința tutunului, iar cei mai tineri să nu-i prindă gustul niciodată. S-a propus de asemenea și o campanie împotriva alcoolismului, astfel încît pe teritoriul comunei să nu mai existe în viitor nici un sătean robit de patima nicotinei și a băuturii.

Ideea aparține, paradoxal, nu unui localnic, ci unui locuitor al Capitalei, iar animatorul întregului program este și el tot bucureștean, inginerul pensionar Iorgu Sava-Crăiești. Acesta din urmă, bucurîndu-se de adeziunea și sprijinul măierenilor, mai ales de cea a primarului Ieronim Bora și a profesorului Sever Ursa, a întreprins o acțiune profilactico-curativă de lungă durată, armele de lucru fiind, evident, cele ale persuasiunii, nu ale constrîngerii, deci conferințe, afișe, discuții de la om la om. S-a avut în vedere în mod special tineretul sub 18 ani, lupta împotriva tabagismului bucurîndu-se de largul concurs al cadrelor didactice.

Ce s-a mai întîmplat de atunci ?

Aflăm în primul rînd cu bucurie că articolul nostru a cucerit nu numai interesul unor mase largi de cititori din România, ci a intrat deopotrivă și în atenția unor ziare și agenții de presă de peste hotare. Vom nota astfel că pe adresa inginerului Iorgu Sava au sosit pachete de scrisori, majoritatea corespondenților aducînd simple dovezi de adeziune sentimentală, dar cîțiva dintre ei s-au dovedit totuși și oameni de acțiune, anunțînd că își vor da concursul la organizarea unor campanii asemănătoare. Printre aceștia din urmă, Floarea Amalia, primarul localității Singeorz-Băi, pensionarul Ion Mureșan, care a anunțat că va lupta să transforme un cartier din Arad într-o zonă de nefumători, și Cornel Ardelean din comuna Macea (județul Arad), care, și el, a promis un program asemănător.

Am mai aflat de asemenea că un corespondent al Agenției de presă „Associated Press“ a vizitat comuna Maieru. Corespondentul străin, al cărui articol a fost preluat de publicații din Europa, Statele Unite și Asia, a făcut o amplă prezentare a acestei localități de bune tradiții „cu o rată a natalității de trei ori mai mare decît media națională“, precizînd că „în timpul ședерii de patru ore numai doi fumători au putut fi observați, unul din ei fiind doar în trecere cu căruța“. Autorul relatării este de asemenea convins că „această mică localitate transilvană este pe cale de a alunga obiceiul fumatului, iar localnicii spun că numai cîteva sute de fumători împăminteniți fac ca Maieru să nu devină independent de țigară“.

Într-un alt articol, apărut de data aceasta în ziarul american Los Angeles Times, sub titlul „Aproape fiecare din acest orășel încearcă să renunțe la fumat“ („Almost Everyone in Town Tries to Give Up Cigarettes“), sub semnătura lui Larry Gerber, se aduc informații asemănătoare, citîndu-se opiniile unor localnici și pe cele ale inginerului Iorgu Sava-Crăiești.

Hotărîrea maierenilor a fost salutată apoi de către locuitorii orașului Umani (U.R.S.S.), prin persoana președintelui Comitetului executiv din această localitate ucraineană, G.A. Povzun, autorul misivei aducînd informații despre o campanie asemănătoare susținută în oraș de mai multă vreme sub lozinca „Nici un fumător printre cei născuți după 1980“. În sfîrșit, mai consemnăm o scrisoare sosită din R.P. Bulgaria, semnată de secretarul Comitetului executiv al consiliului popular al localității balneare Banchia, și care aduce și ea tot un punct de vedere colectiv. „Am aflat cu satisfacție, notează la începutul epistolei — hotărîrea comunei Maieru de a deveni prima comună de nefumători din R.S. România. Vă felicităm în modul cel mai cordial pentru această hotărîre a dumneavoastră și ne vom bucura de fiecare succes al dumneavoastră“. Autorul mai ține să anunțe că o campanie asemănătoare este în curs de desfășurare și la Banchia, corespondentul exprimîndu-și convingerea că, prin înfăptuirea unei concordii de idei și măsuri concrete, printr-un constant schimb de experiență, localitățile Banchia și Singeorz-Băi ar putea deveni, fiecare în parte, un exemplu pentru alte orașe sau așezări rurale din cele două țări.

Revenind la inițiativa locuitorilor comunei Maieru, e locul și momentul să precizăm că inițiativa acestora s-a bucurat tot timpul de sprijinul și înțelegerea Comitetului județean Bistrița-Năsăud al P.C.R., de solicitudinea Comitetului de cultură și educație socialistă precum și de instituții și întreprinderi din țară. Asupra acțiunii de la Maieru, care a stîrnit un ecou atît de larg, vom mai reveni.

LIVIU MAIOR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Gheorghe Munteanu Murgoci — geolog de talie mondială

„Laboratorul lui — scria academicianul Alexandru Codarcea, **a fost natura în mijlocul căreia a trăit, culegîndu-și subiectele de studiu și ajungînd** *[...]* **să formuleze acele impunătoare sinteze care l-au consacrat în știința românească și mondială“.** Dealtfel, natura a fost atît sălașul în care s-a născut, cît și leagănul copilăriei sale. Dacă nașterea sa a fost înregistrată la Măcin, la data de 20 iulie a anului 1872, locul nașterii a fost altul. Ea s-a produs într-un decor care parcă anunța pe viitorul naturalist. Tradiția familiei, cu care am intrat personal în contact, spune că s-a născut într-o căruță care ducea pe părinții săi prin Balta Brăilei. Tatăl său, Radu Manolache, originar din Țara Birsei, practicase multă vreme oieritul în ținutul Buzăului, dar apoi coborîse cu oile în Dobrogea.

Micul Gheorghieș și-a petrecut copilăria la Măcin, așezare de pe malul drept al Dunării vechi, cu case mărunte, acoperite cu olane pe care se depuneau mușchi, îngropate între livezi și vii. Tatăl său își lua adesea băiatul cu el atunci cînd colinda bălțile atît de apropiate, pădurile Babadagului sau cînd drumețea prin munți și pești.

Cînd a fost dat la școala primară din Măcin, și-a uluit colegii și chiar învățătorul prin cunoștințele sale despre natură, despre plante (le știa toate denumirile populare), pietre, pești, cărări neumblate, așa cum le aflase din istorisirile tatălui său. Întrucît desena foarte frumos, era adesea pus să umple întreaga tablă cu desene de animale și plante, spre desfătarea celorlalți școlari. Învățătorului nu i-a plăcut însă numele său și i l-a schimbat din **Manolache** în **Munteanu,** după obîrșia tatălui său, iar băiatul și l-a adăugat pe acela de **Murgoci,** un munte unde tatăl său obișnuia să-și țină oile.

După sfatul dascălului, părinții l-au dat la liceu la Brăila, unde s-au păstrat multă vreme ierbarele, insectarele, colecția minerală și planșele naturaliste desenate de înzestratul elev.

Cu mari sacrificii bănești, părinții săi au izbutit apoi să-l înscrie la Universitatea din București, el urmînd atît Facultatea de Științe, unde o puternică înriurire asupra sa a avut geologul Ludovic Mrazec, cît și Școala Normală Superioară. Încă din vremea studenției, a întreprins primele cercetări geologice. L. Mrazec l-a sprijinit să obțină o bursă de studii, el specializîndu-se la Viena, Paris, Heidelberg și München. În 1900 își obține doctoratul în mineralogie, cu o teză privind rocile granitice din masivul Parîng, unde descrie de altfel și un nou mineral descoperit de el, denumindu-l **lotrit.**

Trei ani mai tîrziu, Murgoci devine primul docent în geologie din țara noastră, pe baza unei lucrări asupra zăcămintelor de chihlimbar din România. În 1908, îl aflăm profesor de geologie și mineralogie la Școala Națională de Poduri și Șosele din București, devenită ulterior Școala Politehnică, aci predînd pînă la moartea sa, la 25 martie 1925. În anul 1923 — tîrziu față de meritele sale — este ales membru corespondent al Academiei Române, la o dată la care, cum observa tot acad. Al. Codarcea, era pe drept cuvînt considerat ca **„unul din marii geologi ai lumii“.**

„Cel mai mult — scria despre el Geo Bogza — **mi-au umplut inima de o dulce căldură coordonatele fundamentale ale vieții sale : fiu de țărani români... savant de renume mondial“.** Cea mai importantă descoperire a lui Gheorghe Munteanu Murgoci a fost identificarea structurii în pînze de șariaj a Carpaților Meridionali, așazisa „Pînză Getică“, proces constînd din încălecarea stratelor geologice mai tinere de către stratele mai vechi, care le-au strivit și laminat. Această concepție, expusă cu rigoare în trei note comunicate la Academia de Științe din Paris (1905), apoi la Congresul Geologic Internațional de la Stockholm (1910), era abia în discuție în acea vreme pentru Alpi. Astăzi este de asemenea confirmată originala sa concluzie că Dobrogea face parte dintr-un lanț muntos ce se întinde din Altai și pînă în Sudeți. A izbutit totodată să îmbogățească patrimoniul resurselor naturale ale României prin studiile sale privind petrolul, gazele naturale, sarea, cărbunele, rocile vulcanice etc. ; a descoperit zona petroliferă Florești și a determinat condițiile de zăcămînt ale țițeiului din Oltenia.

Un alt domeniu fundamental al creației sale științifice a fost știința solului, Munteanu Murgoci fiind pe drept cuvînt considerat întemeietorul școlii românești de pedologie. Savantul a elaborat cea dintîi hartă riguroasă a tipurilor de sol din România (1909), concluziile sale rămînînd în linii generale și astăzi valabile. O nouă hartă agrogeologică, mai detaliată și mai precisă, este întocmită de el în 1924, apreciată de geologul Ion Popescu-Voitești drept **„cel mai important moment și ultimul din viața sa științifică“.**

Pe lîngă lucrările sale științifice, a lăsat în urma sa minunate însemnări de drumeție, publicate în „Convorbiri literare“. **„Murgoci,** scria academicianul Gheorghe Ionescu-Șișești, **avea pentru agricultură, pentru pămînt și pentru țărani o iubire adîncă, o iubire care vibra în toate cutele sufletului său“.** Cînd, cu sănătatea șubrezită înainte de vreme, și-a simțit, la numai 52 de ani, sfîrșitul aproape, a ținut să mai revadă ținuturile de obîrșie și de peregrinare ale familiei sale (bălțile Dunării și nordul Dobrogei), apoi regiunea de la poalele Paringului unde își făcuse cîteva din marile sale descoperiri. Și-a luat astfel adio de la viață, după o ultimă întîlnire cu natura căreia îi descifrase taine nebănuite și pe care o îndrăgise întotdeauna.

I. M. ȘTEFAN

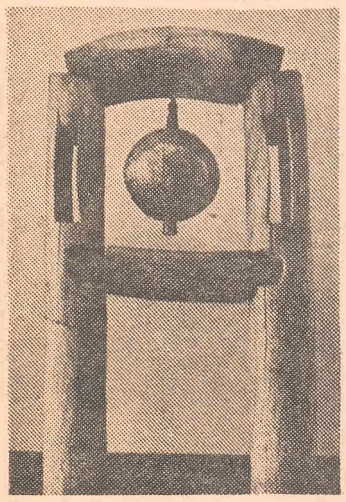

Drumul legumelor (II)

Am fost merceolog de serviciu...

Primul sentiment pe care ţi-l trezeşte un produs rebutat, născut pentru a fi defect şi a rămîne astfel, e de uimire. O uimire amestecată cu revolta. Cum se poate ca, din mîinile unor oameni pregătiţi pentru a realiza cum se cuvine o anume activitate, ca dintr-un material, la rîndu-i anume pregătit, de alţi oameni, spre a fi prelucrat, să iasă ceva care este şi în acelaşi timp, nu este? Răspunsuri de genul „a greşi e omeneşte" sau „deh, o fi fost vorba de o mică neglijenţă la un moment dat" nu pot cu nici un chip — într-o vreme a luptei pentru calitate — să mulţumească. Neglijenţa, micile şi (aparent) inofensivele şi „inerentele" greşeli, vin să dizolve, într-o singură clipă nefastă, o trudă de a măcinat orele şi zilele altora. Şi mai vin să frustreze de acel produs pe cei care-l aşteptau cu înfrigurare de multă vreme. Acelaşi sentiment îl încerci şi atunci cînd observi, în galantarele unor magazine fructe sau legume care par să sfideze anotimpul în care ne găsim: mici, urîte, veştejite, părînd veritabile rebuturi ale naturii, mînuite de mîini nepricepute, deloc sensibilizate de frăgezimea roşiei sau piersicii. Cum s-a ajuns aici? Şi de ce se ajunge? Cînd şi în ce fel apar momentele de absenţă, de neglijenţă? Cine le provoacă şi de ce nu este împiedicat la timp să procedeze astfel? Iată primele întrebări de la care am pornit într-o lungă documentare pe parcursul căreia am primit sprijinul preţios al dr. C.I. Rapcea, directorul I.C.S.L.F. Bucureşti şi al directorului adjunct al I.L.F. Militari, Nicolae Simion, care mi-au oferit posibilitatea ca timp de cîteva zile să activez direct — ca merceolog al I.C.L.S.F. şi, apoi, ca delegat al I.L.F. Militari. Morala acestei experienţe, din care s-au născut rîndurile de faţă, este aceea că şi în acest domeniu totul depinde de oameni, de conştiinciozitatea lor, de altitudinea lor morală. De dorinţa lor de a face bine, de a fi de bună credinţă.

Iniţiere în practica neglijenţei

Nu e încă 7 dimineaţa şi în curtea I.L.F.-ului Militari s-au strîns ca la vreo 50—60 de oameni. Unii par preocupaţi, se învîrtesc într-o clădire şi alta, intră pe o uşă, ies pe cealaltă, într-un du-te-vino continuu. Alţii stau la taifas şi salută cu încîntare apariţia vreunui cunoscut. Noroc, Bombardel! — Noroc. Ţi-a transpirat pălăria de atîta muncă. La uşa sucursalei sectorului 6 a Întreprinderii comerciale de stat pentru legume şi fructe stă pe scaun, îmbrăcat în halat albastru, un portar. — A venit cineva?, îl întreb. — Şaispe din cărţi şi cu portarul — zise el şugubăţ. Atmosfera e destinsă, motoarele maşinilor de cîteva zeci de tone torc fără grijă carburanţilor, lumea circulă în continuare şi proaspătul merceolog care sînt depăşeşte cu uşurinţă tracul sosirii într-un nou loc de muncă. Vine şi şeful meu, economistul Grigore Grigore. Bărbat tînăr, plăcut la înfăţişare, energic, plin de voie bună. Îmi trasează ca sarcină urmărirea la dispecerat, a repartizării loturilor de marfă la unităţile din reţea.

Intru la dispecerat. O cameră de vreo patru metri pătraţi, plină ochi. Aici îşi au sediul dispecera întregii unităţi, cele trei dispecere pentru sectoarele aprovizionate de I.L.F. Militari (1, 2 şi 6), tot aici vin deseori şi şefii de sucursale, merceologii acestora, şoferii care prezintă lista de produse ce urmează a fi livrate sau a intra în depozit, tot aici îl poţi întîlni cel mai adesea şi pe şeful desfacerii. Atmosferă de lucru, voci ridicate, întrebări şi răspunsuri care se succed rapid. — Au intrat cartofi? — Da. — Unde i-ai trimis? — Vezi la Mariana. — Nu ştiu, dragă, acum, pe dinafară. Umblă şi ei pe la magazine.

N-apuc bine să mă familiarizez cu larma din jur, că sînt chemat la şef. — Pleci cu tovarăşul Ionescu la unitatea 633 din Drumul Taberei. Vezi că e o problemă acolo, gestionarul refuză să primească marfă. Responsabilul unităţii, Gheorghe Benone, e făcut foc. — De ce-mi mai aduce roşii? N-am cerut eu aşa ceva. Am în stoc 400 de kilograme, uitaţi-le, sînt ca pictate, de ce să mai înghit încă 500, şi urîte, mici, nesortate? Am cerut dovlecei — i-am luat, dar nu pe toţi. Pe ăia stricaţii să-i vîndă cine i-a adus aşa. La fel şi cu morcovii. Sînt cozi de şoricel. Nu poţi să-i cureţi, că-ţi tai degetul. Mergem la maşină, vedem marfa, gestionarul are dreptate, scrie cele spuse şi pe foaia de expediţie şi, boscorodind, şoferul pleacă. Plecăm şi noi, iar pe drumul de întoarcere, ca doi merceologi cu drag de profesie, ne oprim şi prin piaţa din apropiere, aceea care poartă chiar numele cartierului. Colegul Ionescu ezită să urce într-un autobuz care ne-ar duce la birou. — Stai, omule, puţin. Dacă ajungem prea repede, iar ne trimite şefu' cine ştie pe unde. Hai la o bere! Mergem şi încep să fiu introdus în probleme. — Totul seamănă cu un soi de război în care nu e cazul să ne-amestecăm. I.L.F.-ul, pe de-o parte, vrea să demonstreze că întreprinderea noastră, fiind nouă, nu poate valorifica aşa cum trebuie produsele pe care ni le oferă. Noi, pe altă parte, le demonstrăm că n-aduc marfă de calitate, o refuzăm şi le arătăm că nici fond suficient de marfă n-au. Ajungem, pînă la urmă, şi la sucursală. Şeful nostru e nemulţumit că un transport care trebuia să ajungă la Piaţa Cringaşi a luat altă destinaţie, deşi acolo era prioritatea numărul unu. — De ce ai trimis-o, Mariana, în altă parte? — Am greşit...

Mergem prin depozit. Morcovi frumoşi, infinit mai frumoşi decît cei pe care-i refuzase Benone. Sînt veniţi de două zile de la Braşov. — De ce nu le dai drumul, Jenica, pe reţea? Jenica Tătaru spune sec: n-am comenzi. Şeful se enervează. — Cum n-ai? Hai să ne uităm în caiet! În caiet scrie clar: din 20 de unităţi care trebuiau aprovizionate în acea zi, 18 solicitau morcovi. — Bine, îţi încarc acum o maşină şi o trimit.

— Tovarăşe economist Grigore Grigore, cum vă explicaţi, de pe poziţia unui şef de sucursală, desele nepotriviri între ceea ce solicitaţi şi ce vi se oferă, nesincronizările dispeceratului, trimiterea cu întîrziere a produselor în reţea, în fine problemele cu care vă confruntaţi zilnic?

— Am fost, 12 ani, ilefist. Ştiu, cu alte cuvinte, greutăţile cu care se confruntă şi ei. Ceea ce doresc eu din tot sufletul este ca relaţia dintre I.L.F. şi noi să se bazeze pe maxima corectitudine. Vedeţi lăzile acelea cu roşii? S-au adus ieri de la Corabia. Au fost băgate la sortat, dar nu s-a atins nimeni de ele. Mîine vor fi încărcate, tot cum au venit, dar aşa-zisa sortare o plătesc furnizorii. Sînt bani luaţi pe nimic. Mă doare sufletul pentru asta, dar cum să intervin? Nu e de competenţa mea. Dar dacă tot se încasează bani pentru sortare, eu am pretenţia să mi se dea marfă cu adevărat sortată. Altfel, gestionarii n-o primesc. Sau varza care s-a degradat acum cîteva zile? A venit, a staţionat în depozit, n-a fost dată în reţea, iar acum au s-o arunce. Nu e corect deloc. N-avem dreptul să deteriorăm ceea ce alţii au produs prin muncă. Cît despre dispecerizarea transportului spre unităţi, e multă neglijenţă în această activitate. Răspunsuri de genul „am greşit, ce să fac?" nu sînt admisibile, căci e inadmisibil ca din cauza incompetenţei sau indiferenţei unei dispecere să fie perturbată o activitate de proporţii, al cărei beneficiar este cetăţeanul. Împotriva unor astfel de oameni trebuie luate, grabnic, aspre măsuri.

Încetul cu încetul, dimensiunile rivalităţii dintre I.L.F. şi I.C.S.L.F. încep să-mi devină clare. Mai puţin clar este mobilul acestei dispute. În fond, ambele întreprinderi luptă pentru atingerea aceluiaşi ţel: marfă cît mai multă şi de cît mai bună calitate, care să-l mulţumească pe cumpărător.

Necesarul simţ al umorului

Examinez, de dimineaţă, situaţia din ziua precedentă. Pare o punte de trecere spre un labirint din care nu se poate ieşi. Datele nu concordă cu acelea parvenite de la unităţi, priorităţile stabilite de Grigore nu sînt luate în consideraţie, tot felul de unităţi mici primesc marfă chiar dacă n-o au repartizată. La dispecerat, Aurelia e supărată. Unitatea asta a refuzat roşiile. Iar telefon. Am primit roşii, 300 de kilograme, acum cîteva ore. — Cine ţi le-a adus? — Un şofer, Iancu. Îl căutăm în scripte. N-avea repartiţie pentru unitatea aceea. Şoferul Constantin Garagaţă a adus piersici. Trebuie să le ducă în două pieţe. La una — refuză. E certat cu şeful de-acolo şi nu vrea să-l servească. Într-un tîrziu, e convins. Se dă telefon acolo şi se află că respectivul responsabil primise între timp (cum?, de la cine?) piersici. Garagaţă e fericit. Bine c-a primit! Acum mă duc eu la el şi-l oblig să ia. Altfel îi fac reclamaţie!

Dacă eşti înzestrat cu un excedent de simţ al umorului, totul poate părea de-a dreptul vesel. Dar, lucrurile sînt cum nu se poate mai serioase, ba devin de-a dreptul alarmante atunci cînd afli, de pildă, că I.L.F.-ul a întocmit acte prin care solicită despăgubiri de cîteva milioane (!) I.C.S.L.F.-ului pe motivul că această unitate ar fi refuzat marfă de valoarea respectivă. Şi asta numai într-o săptămînă-două! În fine, litigiul continuă şi adevărul va ieşi la iveală. Dar continuă şi seria telegramelor pe care şi le trimit cu osîrdie, una alteia, I.L.F. Militari şi I.C.S.L.F. şi sucursalele sale, aceea a sectorului 6 avînd sediul chiar în aceeaşi curte cu I.L.F.-ul! Iarăşi bani şi nervi consumaţi fără folos. Dispecera Mariana e necăjită din cauza returnării morcovilor trimişi pe reţea. Jenica Tătaru — la fel. — Măi Grigore, n-ai cerut tu ieri să dau drumul la morcovi? De ce nu-i primesc oamenii tăi? Lăzile sînt descărcate. Grigore răstoarnă una dintre ele. Legăturile nu pot fi, cu nici un chip, socotite surori. Una conţine două fire, alta şase. Între timp, morcovii s-au cam veştejit. În mod normal, ar trebui vînduţi la kilogram. Dar pentru asta trebuie să se efectueze sortarea (pentru care expeditorul braşovean a fost taxat — remarcă Grigore). Şeful de depozit, Ilie e şi el supărat. — Pînă la urmă o să mi le impute mie. Fac referate după referate şi nu mi le primeşte nimeni. O să li le trimit prin poştă sau telegrafic, aşa sînt obligaţi să le înregistreze. (Atît ar mai trebui — să-şi telegrafieze între ei şi oamenii aceleiaşi unităţi!) Merceologul Găină merge după cetecistul Gheorghe Soare. Acesta e de acord că morcovii nu se prezintă în conformitate cu stasurile.

— Tovarăşe director adjunct Nicolae Simion, I.L.F. Militari este furnizorul magazinelor de legume şi fructe din trei sectoare ale Capitalei. De ce trimite, uneori, în aceste magazine marfă necorespunzătoare şi de ce livrările nu se fac ritmic?

— Depindem, în mod decisiv, de furnizorii noştri. Nu putem lua altă marfă decît aceea pe care ne-o oferă ei. Tot aşa cum nu ne putem permite să nu achiziţionăm deloc — chiar făcînd rabat la calitate —, deoarece produsele respective sînt cerute şi aşteptate de către cumpărători. Rolul nostru, de intermediari, este foarte greu. Aducem marfă, o sortăm, apoi o expediem magazinelor care, adesea fără vreun motiv serios, o resping, socotind-o necorespunzătoare. Resping, de fapt, o imensă cantitate de muncă. Nu cred că este în firea lucrurilor să stăm cu toţii, după ce am cheltuit atît, la bunul plac al unui gestionar sau al altuia.

Drumuri lungi şi inutile

În cabina spaţioasă a unei maşini de mare tonaj, şoferul Marcel Creţu îşi completează foaia de parcurs. Ne îndreptăm spre Zimnicea, avem de luat produse de la întreprinderea de producere a legumelor din localitate, întreprindere care — ni s-a spus la serviciul desfacere — este unul dintre cei mai importanţi furnizori ai I.L.F. Militari, care i-a acordat, în primăvară, şi importante credite.

Sediul I.P.L. Zimnicea este aproape de centrul oraşului. La dispecerat aflăm că produsele pentru care am venit în mod special — ceapă şi cartofi — nu ne pot fi livrate în acea zi. — Numai tomate! — ni se spune ferm. Este, de altfel, hotărîrea directorului unităţii, Sandu Grasu. Sîntem trimişi la ferma 11, unde va trebui să descărcăm ambalajele pe care le-am adus cu noi şi să încărcăm roşiile. Nu e prea aproape. Şefa de fermă, inginera Norica Popescu, nici nu vrea s-audă de descărcarea ambalajelor. — N-am nevoie de aşa ceva, nu mă încarc eu cu ele. — Bine, bine, replică Marcel Creţu, dar eu am spus la dispecerat despre ce ambalaje e vorba şi mi s-a zis să le descarc aici. Inginera Popescu se consultă, cîteva clipe, într-o cameră a cărei uşă e acoperită cu o perdea, cu directorul adjunct al I.P.L. Zimnicea, inginerul Ion Popescu, soţul său. Decizia: să mergem şi să descărcăm la ferma 7, şi apoi să venim după roşii. Înapoi la Zimnicea şi de-acolo mai departe, pînă la Năsturelu. Descărcăm şi ne reîntoarcem, abătîndu-ne şi pe la C.L.F. pentru a cîntări maşina şi remorca. La sediul fermei 11, inginera Popescu nu mai e de găsit, a plecat undeva să însămînţeze varză. Ne conduce la locul de încărcat un anume nea Dan. Ceea ce vedem aduce numai foarte vag cu ceea ce ştim că sînt roşiile. În lădiţele aliniate pe marginea şanţului — un soi de bulion. Recoltarea se făcuse cu două zile înainte. Nici vorbă să luăm aşa ceva. Ne întoarcem la fermă. Vrem să discutăm cu economistul, dar acesta mănîncă şi nu poate fi deranjat. Cîţiva cooperatori, văzîndu-ne maşina, întreabă: aţi venit să luaţi roşii? — Da. Se simt parcă ruşinaţi de marfa oferită. Apare economistul. — Asta am, asta vă dau. Dacă nu vreţi, mergeţi la dispecerat şi vă îndrumă ei în altă parte.

Iarăşi la Zimnicea. În apropierea sediului dispeceratului, într-o curte, două remorci cu roşii zac în plin miez al zilei, tomatele descompunîndu-se, văzînd cu ochii. Tovarăşul director nu mai e acolo, a plecat pe undeva, nu se ştie unde. — Vreţi alte roşii? Mergeţi la ferma 3. Hai acolo. Pe drum, ne face semn să oprim şoferul unui ARO. Pe bancheta din spate, inginerul şef al Trustului judeţean al horticulturii, Traian Dobrişan. Îi spunem că mergem după roşii. Întrebăm şi de calitatea lor, ceea ce-i stîrneşte enervarea. — Trebuia să veniţi de vineri, de sîmbătă să le luaţi, nu acum. Vreţi alt proces, după ce l-am avut pe ăla de un milion şi jumătate, cu spanacul? Facem adresă şi tot noi cîştigăm. Calitatea e cea pe care o ştiţi. Aveţi stasuri? Atunci, ce să mai discutăm?! Nu mai discutăm. Ajungem la ferma 3, după ce mai parcurgem cîţiva kilometri buni. Nici alci nu sînt roşii grozave, în sensul că sînt nesortate. Pînă la urmă cădem de acord să sorteze roşiile şi să le încarce în remorcă. Dar în maşină ce mai punem? — Mergeţi pînă la ferma 7 şi luaţi de-acolo ceapă. Mergem iar la 7. Roşiile de aici sînt mai frumoase decît cele de la 3, dar, stînd în soare de dimineaţă, au început să crape. — Încercăm să le dăm mîine cuiva. În sfîrşit, ni se oferă ceapă — tot nesortată, plină de pămînt. — Ce să facem, dacă iese din pămînt, nu trebuie să aibă pămînt pe ea? Încărcăm şi mergem înapoi la ferma 3. Roşiile sînt în remorcă, aşa că nu mai avem de făcut decît drumul la cîntar. Dar nu la unul singur, ci la două, deoarece economistul de la 3 ţine morţiş să cîntărim acolo unde am făcut-o şi de dimineaţă, iar cel de la 7 vrea la Fabrica de zahăr.

La prima oră a dimineţii, Marcel Creţu merge să i se facă obişnuit control de calitate. Gheorghe Soare, cetecistul, e înconjurat de vreo cinci şoferi cu foile în mînă. Nici nu-şi aruncă privirea în maşină şi dă viza. De la dispecerat sîntem trimişi cu roşiile, la cîteva unităţi din sectorul 6, iar cu ceapa la depozitul de la Chitila, pe motiv că nu există comenzi de ceapă în reţea.

La Piaţa Gorjului, responsabilul magazinului a primit deja 1 300 de kilograme în seara trecută şi încă 1 400 chiar în aceea dimineaţă. De unde? — De la Snagov. A trecut şoferul pe-aici, fără să mai meargă la dispecerat, şi a lăsat marfa. Aşa că nu mai are nevoie de alte roşii. Marcel telefonează la dispecerat. De acolo ni se comunică să ne întoarcem la depozit, unde vom descărca şi roşiile şi ceapa, întrucît nu mai e nevoie de ele. Şi aşa am plimbat prin Bucureşti, un sfert de zi, ditamai remorca încărcată, spre a o duce înapoi şi a o descărca abia la amiază! Cînd aveam să mai constatăm, din documentele existente la dispecerat, că se cereau, numai în sectorul 6 — 13,3 tone de ceapă şi 10,5 tone de roşii, dintre care — la priorităţi! — 8 tone de ceapă şi aproape 7 de roşii!

— Care sînt, stimate dr. C.I. Rapcea, după părerea dumneavoastră, în calitate de director al I.C.S.L.F. Bucureşti, cauzele care conduc la numeroasele neînţelegeri dintre furnizori şi cei care — cazul întreprinderii pe care o conduceţi — asigură desfacerea legumelor şi fructelor?

— N-ar trebui să existe nici un fel de neînţelegere, întrucît acţiunile noastre converg spre un acelaşi ţel: satisfacerea cererii consumatorilor cu produse de calitate. Dar iată că tocmai această calitate a produselor se pare că-i interesează mai puţin pe partenerii noştri. Nu am reuşit, în timpul scurt care a trecut de la organizarea unităţii să cădem de acord asupra fapfului, elementar, dar uitat, că principiul călăuzitor al muncii noastre trebuie să fie colaborarea, necum reciproca punere de bete în roate.

La prima vedere complicate, încurcate de-a binelea, faptele spun, în fond, un singur lucru: fiecare dintre cele trei resorturi care contribuie la aprovizionarea cu legume şi fructe a Capitalei — producătorii, I.L.F.-ul şi I.C.S.L.S.-ul — încearcă să-şi desfăşoare propria activitate fără greş, dar şi fără cea mai mică intenţie de a colabora cu ceilalţi. Mai mult chiar, fiecare doreşte să se acopere cu hîrtii şi trăieşte o veritabilă satisfacţie în momentul cînd celălalt — care este chiar tovarăşul lui de muncă, în ultimă instanţă, omul cu care cooperează — dă greş. O pîndă continuă este starea de spirit a celor care, în domeniul lor — producţie, repartiţie, desfacere în loc să se informeze reciproc, să caute soluţii împreună, să creeze o atmosferă de adevărată colaborare, îşi fac şicane unii altora. Oare, dacă ei ar fi fost prieteni — trei prieteni buni, aşa cum ştim din cărţi că mai există — n-ar fi remediat o serie de neajunsuri, şi încă foarte lesne? Dacă de la I.L.F. Militari s-ar fi vorbit, de exemplu, la telefon cu I.H.L. Zimnicea, spunîndu-se ce nevoi există pe piaţa Capitalei, am mai fi bătut 200 de kilometri în zadar, risipind combustibil şi asistînd la degradarea produselor? E greu de înţeles cum pot crede producătorii că vor fi în cîştig dacă vînzarea merge prost sau cum pot ieşi cu bine la liman cei care vînd marfa în cazul în care furnizorul este în suferinţă. Există, desigur, posibilităţi de remediere a lipsurilor care se constată în activitatea acestor unităţi: luarea de măsuri ferme împotriva celor care sfidează disciplina muncii, care, dintr-o neglijenţă tolerată continuu, fac deservicii activităţii, precum şi revizuirea modului de acţiune — comună — a celor implicaţi în producerea şi valorificarea legumelor şi fructelor. Altfel, e păcat de munca celor de la ţară, de sudoarea şi de speranţele lor, aşa cum e păcat şi de aşteptările celor care pornesc, dimineaţa, spre magazine, pline de încrederea că oamenii de acolo le vor oferi produse de calitate, aşa cum şi ei, cumpărătorii, oferă, atunci cînd sînt, la locurile de muncă, în postura de producători.

DAN MUCENIC

Toți cunosc legea, dar nu toți o respectă

Numeroase scrisori primite la redacție în ultima vreme atrag atenția asupra unor aspecte privind modul defectuos al recirculării ambalajelor (diverse tipuri de lădițe, sticle, borcane, saci etc.), în special în unitățile alimentare. Mai concret, nu peste tot se primesc sticle la schimb sau, în foarte multe locuri, magazinele au transformat spatele blocului în adevărate depozite cu urmări lesne de prevăzut pentru cei ce locuiesc la etajele mici.

Raidul întreprins prin unități alimentare și depozite din capitală, împreună cu membrii unei comisii municipale de control al oamenilor muncii, ne-au dezvăluit situații care explică cele relatate de cetățeni dar, firește, nu justifică starea de fapt, motiv pentru care, în final am înfățișat-o și conducerii Întreprinderii comerciale cu ridicata și amănuntul. Dar despre tot acest drum, în rîndurile ce urmează.

PENTRU UNII MUMĂ...

La Complexul comercial „23 August" — Poarta 1, complex modern, aflat vizavi de uzina cu același nume, nu există o problemă a ambalajelor. Beneficiind de apropierea de depozitele ICRA Industriilor și „23 August", lăzile mai mari sau mai mici, sticlele și borcanele nu se acoperă de prea mult praf și sînt preluate de delegați fără mofturile pe care le vom întîlni ulterior. Șefa unității, Camelia Dragostin, ne lămurește cît de simplu stau lucrurile: „Depozitele sînt foarte aproape și din două în două zile este ridicat tot ambalajul. Delegații lasă marfa și preiau ambalajul, așa cum prevede legea. Nu ne fac necazuri și refuză doar lăzile foarte deteriorate." Situația este asemănătoare și la Alimentara din Piața „23 August", unitatea 617. Matei Mândița, șeful unității, face aceleași aprecieri asupra delegaților care le aduc marfă și îi lasă cu depozitele curate, invocînd și el distanța mică pînă la depozitele amintite. Și, în sfîrșit, ca să încheiem acest capitol, în care toate merg ca pe roate iar relațiile dintre șefii de unități și delegații de pe mașinile ce transportă marfă și ambalaje sînt adeseori un model de colaborare, să ne oprim pentru cîteva rînduri și la „Muntenia", din Piața Cosmonauților, unitate care poate fi văzută fără eforturi de conducerea ICRA, aflată exact vizavi. Responsabilul Emil Pascal ne mărturisește: „În funcție de necesități chem depozitul direct sau prin dispecerat și nu se întîmplă vreodată să mă refuze, ci, foarte rar, să mă amîne pentru o zi".

PENTRU ALȚII (CEI MAI MULȚI)...

Maria Golea, responsabila ICL Alimentara, unitatea din Ștefan cel Mare, bloc 44: „În urmă cu trei zile, cu mașina întreprinderii noastre, am fost la depozitul „23 August" pentru a preda 240 lăzi tip P și 72 lădițe cu borcane. Nu le-au primit decît pe ultimele, spunîndu-mi că celelalte erau murdare și deteriorate, dar nu erau nici murdare și nici stricate, ci doar așa cum veniseră cu marfă. Pentru ambalaje, de cîte ori solicităm, întreprinderea noastră ne dă mașină, dar din păcate, de multe ori consumăm benzina de pomană. Au fost cazuri cînd am plimbat ambalajele pînă la Buftea, apoi la depozitul din str. Eliade între vii, și mai departe pînă la depozitul Berceni".

În subsolul magazinului, pe o suprafață care amintește de celebrele pivnițe ale Întreprinderii Zarea, lăzile și lădițele abia mai lasă un culoar de trecere pentru membrii echipei de inventariere. Se mai află aici, pe lîngă ambalajele refuzate, de care aminteam mai înainte, peste 1 000 lăzi, sticle în valoare de 50 000 lei, o bună parte din toate acestea fiind prinse și de inventarul trecut. Sticlele de sirop sînt neridicate de aproape nouă luni, timp în care nenumărate mașini au venit cu marfă și au plecat goale, încălcînd legea care-i obligă pe delegați și pe șoferi să efectueze doar curse plin-plin. Ruxandra Aanicăi, merceolog la ICS Alimentara sector 2, ne spune : „Oamenii noștri sînt penalizați fiindcă nu-și fac planul de recuperare. Luăm de bază doar ceea ce predăm la ICRA. Dar ICRA își face planul, mă refer la depozitele întreprinderii iar noi rămînem cu ambalajele și necazurile".

În urmă cu doar cîteva zile, de la Complexul 3 Militari, din Bd. Păcii nr. 23, au fost ridicate 26 000 de borcane care așteptau preluarea încă din martie. În depozitul magazinului au mai rămas acum doar 8 000 de borcane. Pentru alte 2 600 lăzi cu borcane, depozitul ICRA Militari promite ca un ospătar în zi bună: „Venim, venim...". Dar problema cea gravă, spune Ion Gecălă, șeful unității, e la saci. Am saci de cinci ani, de la moara Găvana, n-au mai vrut să-i ridice. I-am spălat, i-am cîrpit, i-au învățat pe dinafară toți cei ce mi-au făcut inventarele. Am saci de la moara Titan, din ianuarie. Le-am propus să ni-i ia la schimb. Pleacă mașina și mă reclamă că nu iau mălaiul, dar ei nu iau sacii. Nu refuz marfă, dar am depozitele pline cu saci. Nu-i cere nimeni". Dacă facem socoteala că un sac costă 35 de lei, e ușor de calculat ce înseamnă un depozit plin. Pînă una alta, Ion Gecălă ne-a numărat pe luna iunie 5 refuzuri de ambalaje, cele mai multe venind din partea depozitului din str. Orhideelor.

CUM SE VĂD LUCRURILE DE LA UN DEPOZIT

Cam la fel. Pentru că, de pildă, depozitul ICRA Militari are și el stocurile lui: 200 000 sticle vin, 300 000 sticle licheur, 200 000 lăzi tip P ș.a.m.d. Economistul principal Marin Mohorea, șeful sectorului ambalaje, care, în acest moment, ține și locul șefului de serviciu (de depozit) ne spune că sînt o mulțime de întreprinderi care nu mai vor să-și ridice ambalajele. Notăm dintre ele: IAS Dealul Mare, IAS Odobești, IAS Cotești. Inginerul Traian Dincă, din echipa de control al oamenilor muncii (din care mai face parte și Sebuh Hahamian) îi reamintește șefului sectorului ambalaje că legea (Decretul 146 din 1980) stabilește clar obligația ca transporturile să se efectueze plin la dus, plin la întors. De ce nu se respectă legea? Argumente există și am sentimentul că despre ambalaje putem discuta o săptămînă fără a avea cea mai mică satisfacție. În mare se respectă legea, dar mai sînt și excepții, iar conducerea depozitului a propus sancționarea unor delegați; de asemenea, sînt mulți șefi de unitate care, ei înșiși, nu sînt interesați de predarea ambalajelor sau nu știu să vorbească cu delegații („Aaa, Gecălă, zice economistul Marin Mohorea, păi să vă spun eu cine-i Gecală, cum refuză el marfa și cum îi înjură pe șoferi"); sau, în ceea ce privește o parte din saci, depozitul Colentina a fost închis pentru inventar. „Spun o parte din saci, pentru că nu toți sacii trebuie să ajungă acolo ; în sfîrșit, ca să nu lungim o listă și așa prea mare, vă mai oferim două nume de întreprinderi care nu-și respectă obligațiile în ceea ce privește ambalajele : Întreprinderea de morărit și panificație Brașov refuză să mai primească lăzi deoarece li s-a trimis peste cantitatea furnizată de ei, cu marfă, iar întreprinderea similară Dolj, „la care avem o restanță de 13 000 lăzi", refuză cam 60 la sută din cantitatea pe care le-o trimitem, „din motive de neluat în seamă, ca să nu zic puerile".

Nu afirmăm că lucrările de mai sus nu sînt adevărate, ba, ca să fim sinceri, cu cît discuți mai mult despre ambalaje, înclini să dai dreptate tuturor. În genere vorbind însă, presupusele virtuți ale acestor discuții, argumente, motive etc. sînt anulate de un singur și mare păcat: nu rezolvă problema. Așa cum vom vedea și la ICRA, sînt destule aspecte care nu pot fi rezolvate fără sprijinul concret al unor centrale și ministere implicate mai mult sau mai puțin direct în recuperarea ambalajelor, dar, iată, venim cu un exemplu care demonstrează că, în ciuda greutăților existente la depozitele ICRA, loc pentru ceva mai bine tot există : În urmă cu trei săptămîni, ne aflam la Alimentara „Modern" din Bd. Gh. Gheorghiu Dej nr. 85, de asemenea cu o echipă de control al oamenilor muncii, și priveam cu toții niște maldăre de ambalaje care mai aveau puțin și acopereau fereastra unui locatar de la etajul 1. Șeful de unitate, Petre Draica, dădea neputincios din umeri. Erau acolo, după aprecierea lui, cîteva camioane de ambalaje, de care omul, în pofida străduaniilor, nu reușea în ruptul capului să scape. Eram curios să știu ce răspunsuri primesc apelurile sale. Formez cîteva numere de telefon ale unor depozite, primesc și termene, asigurări, dar, din nefericire, în discuția cu o dispeceră, mă „desconspir", nu sînt șeful de unitate care mă prezentasem, ci gazetar. Era simbătă. Luni la prînz, curtea omului era goală. Ambalajele care-și așteptau de atîta vreme rostul în cu totul altă parte fuseseră ridicate. Deci li se găsise un loc. Pe cei răspunzători de această recirculare a lăzilor, lădițelor, sticlelor și borcanelor, teama de publicitate i-a determinat să găsească o soluție.

ȘI TOATE SE STRÎNG LA ICRA

Relatez întîmplarea de mai sus directorului comercial al ICRA, tovarășului Teodor Pătrușcă. Mă întreabă la ce depozit am telefonat. Îi spun, dar nu cred că are importanță.

— Adevărul este că traversăm o perioadă mai dificilă, spune directorul comercial. Am ajuns la un stoc de aproximativ opt milioane de sticle, plus ce avem în rețea. Legea mă obligă să asigur niște condiții gestionarilor din depozite, dar din cauza stocurilor fac și ei șicane șefilor de unități. Am întreprins demersuri la toate nivelurile, pentru că nu ne mai descurcăm. Au venit peste 300 000 sticle de apă minerală, astea devin foarte repede ambalaj. O serie de unități au închis gările, fapt pentru care nu mai putem colecta din rețeaua cu amănuntul (n.n. amintim dintre acestea stațiile Călinești, Virteju, Augustin Biborțeni, Cotroceni, Titan. În total, listele anexă la o recentă adresă către forurile tutelare numărau peste 50 stații CFR beneficiar blocate).

— Și, totuși, revin la cîteva din unitățile întîlnite în raidul nostru. De pildă, alimentara din Șos. Ștefan cel Mare, bloc 44. Miile de lăzi, și sticle, și saci sînt o dovadă că depozitele nu-și fac datoria fie și în limita posibilităților.

— Despre situația unității din Ștefan cel Mare n-am știut nimic, deși sectoarele ne comunică zilnic cum stau lucrurile. În privința sacilor eu îi duc marfa, îi iau sacii. Șeful de unitate a luat marfă de la nu știu care moară, să-i ducă înapoi.

— Nu-i primește.

— Treaba lor. Eu m-am păcălit acum cîțiva ani, am luat saci de la alții și am și azi niște stocuri.

— Un cetățean sesiza că la unele unități nu li se primesc borcanele de muștar, tip pahar, că ar exista niște dispoziții în acest sens.

— Da, există dispoziția să se strîngă aceste borcane și, mai mult, să se urgenteze acțiunea.

— Nu știu de ce, dar toate discuțiile noastre privind ambalajele, inclusiv aceasta cu dv., lasă impresia că problema nu se poate rezolva.

— Ba da, se poate normaliza. Dacă se înlătură aceste refuzuri, dacă toți cei ce au obligația să ridice ambalajul își fac datoria, mă refer și la ILF, la cooperație, dacă sortarea se face ca lumea (nici un restaurant nu trimite sticle fără miros), și dacă vom reuși să ne disciplinăm delegații. După cum ați observat în raidul dv. nepreluarea unor ambalaje se datorează indisciplinei oamenilor noștri. Promitem să fim mai fermi în această privință. Pînă atunci luptăm...

— Cu cine tovarășe director?

— Cu greutățile...

★

Nu ne-am propus să aflăm un vinovat, ci să găsim cîteva din verigile care compromit întregul lanț. Și, după cum am văzut, pe lîngă o colaborare efectivă a unor foruri și instituții, se impune mai multă ordine și în grădina întreprinderii cu ridicata, fapt pe care, deocamdată, toți îl constată, inclusiv directorul comercial, ordine ce presupune și mai multă înțelegere față de unitățile care n-au șansa să se afle în apropierea depozitelor, dar și o mai exactă înțelegere a întregului proces de recuperare a ambalajelor care, în stocurile amintite, produc doar pagubă. Dar asta obligă, în primul rînd, la respectarea legii, pe care o cunosc toți, dar o respectă puțini.

RĂZVAN BARBULESCU

Cronica șoselei

Buchetul de maci

Cam la un kilometru, în fața șoferului, a apărut deodată o pată, o pată roșie, așa ca un buchet mare de maci. Ce-ar putea fi ? O minge din plastic căzută din vreo mașină care pleacă pe litoral ori se întoarce de acolo? O bărcuță, sau vreun colac folosit de copii pentru învățarea înotului ? Cînd pilotul observă că pata „rulează" pe drum, devine extrem de circumspect. Frînează și oprește lîngă ciudatul obiect care se dovedește a fi un banal cărucior pentru copii al cărui „coviltir" e roșu aprins. Curînd, apare și proprietarul, un tip înalt, cu părul blond deschis, cu statură atletică, bronzat. Se apropie de șoferul coborît din mașină, care acum studiază caleasca în miniatură, construită anume pentru gemeni. „L-am observat de la distanță. Nu știam despre ce-i vorba. Cînd l-am văzut mergînd singur, de la stînga spre dreapta, împins probabil de vînt, m-am gîndit că pot să mă trezesc cu el peste mine și am oprit. E al dv. ?" „Da, a lunecat de pe acoperișul mașinii. Cei doi băieți ai noștri trebuie plimbați, cu atît mai mult, la mare . Să beneficieze și ei de aerosoli. Noroc că a picat pe roți și nu a suferit nici măcar o zgîrietură. Arcurile de bună calitate l-au salvat și, de ce să nu recunosc ?, am avut și puțin noroc. Nu era mare plăcere pentru cel ce se pomenea cu „minusculul" vehicul drept în parbriz. Mă surprinde că Oltcitul alb, care rula parcă lipit de portbagajul meu, nu l-a luat în bot. S-ar fi învățat să păstreze distanța de siguranță între mașini !" „Vă rog să mă iertați, e vorba de o simplă părere. E bine să luați în calcul și o altă variantă. Aceea a pierderii controlului mașinii de către cel din spatele dv., ca urmare a surprizei deloc plăcute care i-ar fi produs-o apariția căruciorului transformat într-un proiectil, țința acestuia fiind exact geamul din față. Dacă cei din mașină păteau ceva, răspunderea era a dv. !" „Hai să nu mergem cu presupunerile atît de departe. Oamenii mai au și noroc".

Discuție la o parcare în dreptul unui „ARO" ce arată aidoma unei fete care se pregătește pentru bal. Unele, ce-i drept, sînt îmbrăcate elegant, cu bun gust, ceea ce înseamnă de fapt veritabila eleganță. Altele, în dorința de a epata, își pun pe ele fel de fel de zorzoane, arătînd ca niște sorcove. Gustul îndoielnic se manifestă nu numai în domeniul îmbrăcămintei ci și al automobilelor. Cel care constituie subiectul discuției noastre posedă niște dotări foarte originale. Are în față, o plasă nichelată care acoperă complet masca. O plasă, care, dacă n-ar fi din metal, ai zice că e destinată protecției contra țînțarilor. „De ce mi-au montat-o ? Așa, de frumusețe. Dă de fapt mașinii o notă nu numai de eleganță, dar și un aer de mister". Fiecare își pune întrebarea, exact ca dv., ce rost are plasa ? Ăsta-i șarmul, misterul, care o învăluie". „În replică v-aș întreba : nu-i prea mare luxul ? Montați ceva anapoda la mașină, care nu numai că nu vă ajută, dar dimpotrivă vă reduce simțitor vizibilitatea, mai ales noaptea cînd aveți mai multă nevoie de ea, numai așa, ca să atițați curiozitatea confraților dv. motorizați și nemotorizați ? Aveți dreptate, gusturile nu se discută. La urma urmei nu sînteți cu nimic mai prejos decît unii artiști plastici ce-și zic moderni, care expun publicului la o expoziție suprarealistă, de pildă, un lighean găurit, dar pe care ei îl denumesc fără măcar să clipească drept o compoziție cu titlul „Fecioară contemplînd munții". Poți să-l contrazici pe artist cu ceva ? Dacă așa vede el frumosul ?"

Altul, mai năzdrăvan, și-a montat, mai bine zis și-a adăugat la caroseria unei Dacii, niște figuri geometrice nichelate, extrem de ciudate. Privită din spate mașina seamănă cu un Buik din anii '50—'60, cînd erau la mare vogă automobilele înzorzonate, late ca niște șalupe. Din față seamănă cu ceva în genul unei navete spațiale ori a unui vehicul inspirat din lucrările de anticipație. Fantasticul e dublat însă de o deplorabilă execuție artizanală, în care clasicul ciocan, dalta, dornul, au lăsat urme vizibile. A ieșit un monstru de mașină, o veritabilă sperietoare. „Dacă fiecare șofer ar acționa precum dv., punînd în aplicare niște secvențe din coșmarurile lor, aidoma filmelor de groază, ce s-ar întîmpla ?" „Păi..., m-am inspirat și eu din niște reviste în care se prezentau automobilele viitorului". „Vă propunem să-i lăsăm pe fabricanții de automobile să-și vadă de meseria lor. Să fiți însă convins. Copiii și nepoții dv. nu vor scăpa ocazia să beneficieze de niște mașini mult mai evoluate sub toate raporturile, în comparație cu cele de azi. Voi încerca să fiu mai convingător. Faceți comparație între Fordul „cu mustăți" și automobilele de azi ! Diferența dintre ele e ca de la cer la pămînt. Legea progresului va acționa implacabil și în viitor. Ce vă propun ? Să aduceți mașina din nou în starea în care v-a furnizat-o fabrica". Transformările fanteziste provoacă deseori ilaritate, dar mai pot avea și alte urmări. Grătarele, fel de fel de suliți și alte adaosuri tăioase pot avea consecințe negative, nebănuite în ipoteza unor coliziuni. Pietonul poate fi agățat și trîntit la pămînt, mașina poate fi și ea prinsă, aidoma unei păsări, în „lațul" proeminent al vreunui „inventator" și apoi expediată în decor, biciclistul nu scapă nici el de vreun adaos care mărește gabaritul în lățime al mașinii și, drept urmare, se pomenește doborît la pămînt precum un popic. Acestea ar reprezenta forma „activă", să zicem așa, a agresivității „inventatorilor" plini de fantezie. Dar există și mijloace „pasive". Stopurile clipitoare care se confundă cu luminile de avarii, farurile „solo" pentru ceață ale unor mașini care pot fi luate de la distanță drept motociclete etc. Mai sînt apoi fel de fel de schelete ori „pensionari" în miniatură ai grădinilor zoologice, care populează lunetele mașinilor, stîrnind curiozitatea celor care rulează în spate și reduc considerabil vizibilitatea șoferului. Ele reprezintă, alături de tot felul de fructe, zarzavaturi, mingi de fotbal, lămpi de cele mai năstrușnice modele, crose de hochei, rachete de tenis etc., forme pasive ale agresivității și ale gustului îndoielnic.

VICTOR BEDA

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ De la bun început, **o precizare :** datorită faptului că la unele reveniri ale acelora care ne scriu ne aflăm uneori — e drept, sporadic — în neplăcuta situație de a nu putea oferi răspunsuri — concrete, din motive ce nu depind numai de dorința noastră de bine, amintim că a da curs apelurilor unui organ de presă privind rezolvarea propunerilor și cererilor oamenilor muncii nu este o chestiune facultativă, ci conform legii, este o obligație ce revine tuturor acelora cărora ne adresăm. În acest sens, ne exprimăm convingerea că, pe viitor, nu vor mai întîrzia să ne răspundă cu operativitate și competență nici **Uniunile județene ale Cooperativelor agricole de producție Botoșani și Iași, Direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale ale județelor Bacău, Mehedinți și Vrancea, Direcția sanitară a județului Neamț, Consiliul popular al sectorului 6 al Capitalei, sau Direcția agricolă a județului Gorj.** În interesul cetățenilor, al tuturor, pentru concretizarea fermă a acestei forme de manifestare a democrației noastre socialiste, legea trebuie respectată de noi toți.

■ Primim din partea **Procuraturii Generale — Direcția judiciară pentru cauzele civile :** „La adresa dumneavoastră nr. 665 referitoare la scrisoarea petiționarului Bârsan Ion din Cugir, str. 23 August, nr. 62, jud. Alba, vă facem cunoscut că aspectele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■ Bucureșteanul **Mihai Anghelescu,** de aproape zece ani administrator al **blocului M 10 din intr. Horboței nr. 2, sect. 3,** s-a pomenit într-o zi amendat cu o sumă deloc neglijabilă. Motivul — neasigurarea curățeniei în zona aferentă blocului. Pînă aici, totul clar. Clar într-un fel spus, însă, pentru că, fără a ține cont de situația imobilului (înconjurat de șantiere de construcții, supus el însuși unor remedieri) care suportă de fapt urmările neglijenței altora, agentul constatator Eugenia Stănilă din Șos. Vitan nr. 154 a întocmit în grabă un proces verbal, făcîndu-și — după părerea dumneaei — astfel... datoria. A contrasemnat, ca martor, Vasile Dina, tot din Șos. Vitan nr. 154 (? !) Dar astea toate să zicem că n-ar constitui neapărat o problemă. Deplasîndu-se la sediul **Administrației domeniului public aparținînd sectorului 3,** amintitul administrator a fost sfătuit să nu depună nici o contestație, fiindcă **nici una nu se rezolvă (? !).** Însușindu-și ideea, omul s-a dus la C.E.C., a achitat amenda și, adresîndu-se din nou aceleiași secretare care îi oferise un sfat „util", s-a trezit brusc dat afară, cu expresii din cele greu de reprodus. N-am fi dat curs sesizării dacă n-am fi aflat că și alți oameni investiți cu funcții de administratori ai blocurilor din preajmă au fost supuși aceluiași tratament la ADP sector 3.

■ **Consiliul popular al municipiului Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud,** ne informează : „În legătură cu scrisoarea trimisă dumneavoastră de Iosif Stăncuța din Craiova, Cal. București, bl. **T 11, sc. 2,** apart. 5, prin care acesta sesizează faptul că, în anul 1985, a cumpărat o baterie de acumulatori tip auto, fabricată la I.P.E. Bistrița, baterie care s-a defectat în termenul de garanție, vă comunicăm: analizînd situația, s-a constatat că Iosif Stăncuța are dreptate și, cu mandatul nr. 261, a fost expediată pe adresa sa o baterie nouă. S-au luat măsuri ca asemenea lipsuri să nu se mai repete."

■ Conform legilor țării, orice om al muncii are dreptul la o locuință, în funcție de aportul său în muncă, de numărul membrilor familiei, de starea sănătății acestora, de posibilitățile reale de rezolvare ale societății noastre într-un moment dat. Dar de la acest drept legitim și pînă la a pretinde cu cinism că trebuie să ți se dea neapărat numai casă mare, eventual vilă cu „n" încăperi, cu teren cultivabil și curte, e totuși o oarecare distanță, mai ales atunci cînd statul sau colectivitatea au făcut eforturi și ți-au dat apartament corespunzător, chiar dacă contribuția ta la mersul societății nu este una de excepție. E și cazul lui **Nicolae Boran din Caransebeș, str. Scîntcii, bl. 31, apart. 3,** care, printr-o scrisoare, ne spune că, pentru simplul considerent că sînt mulți membri în familie, nu vrea apartament la bloc, cît de mare ar fi el, ci vrea numai casă sau vilă. Altfel, ne amenință dumnealui, nu-mi rămîne decît să-mi cer dreptul în altă parte. Și cum ne-a obligat să-i răspundem, iată, ne-am și grăbit să-i răspundem fără întîrziere.

■ După ce vreme de mai bine de patru luni Nicolae Popa din Rîmnicu Vîlcea, str. Păcii, bl. C 10, et. 6, apart. 27, s-a deplasat de opt ori cu televizorul la atelierul de depanare Ostroveni, **Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Vîlcea** răspunde senin și laconic apelului nostru, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic: Cooperativa Metalo-Chimica Rm. Vîlcea a reparat televizorul petiționarului și cu adresa nr. 329 / 1986, acesta a fost invitat să-și ridice aparatul de la Secția reparații TV Ostroveni". Despre vreo măsură luată, pentru a nu mai pune oamenii pe drumuri, chiar nimic ?...

■ Din partea **Consiliului popular al sectorului 5 al Capitalei** un răspuns favorabil pentru Laurențiu Tache din București, str. Mișcă Petre nr. 11, bl. M 22, sc. 1, apart. 23 : „Întrucît sînteți bolnav netransportabil conform Deciziei de pensionare nr. 56751 / 1983, vă facem cunoscut că, în ședința Biroului permanent al Comitetului Executiv, vi s-a aprobat reducerea contribuției de la 425 lei la 25 lei, fiind totodată scutit de efectuarea celor 6 zile de muncă ce v-au fost stabilite".

■ **„Locuiesc în apartamentul 77 de la etajul 8 al blocului B, situat pe Bulevardul Dinicu Golescu nr. 23—25** — ne scrie bucureșteanul **Constantin Casapu** — și mă văd nevoit să apelez la dumneavoastră pentru că : „De mai multă vreme Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală din str. Cavafii Vechi nr. 15, sect. 3, continuă să-mi aplice și în prezent fel de fel de amenzi sau somații pentru diverse motive ce nu mă mai privesc, întrucît nu mai sînt administrator de bloc de aproape un an". Jocul hîrtiilor merge pînă acolo încît — în ciuda faptului că s-a adresat în numeroase rînduri acelora, înștiințîndu-i că nu mai are nimic comun cu aceste probleme, în curînd urmează să intre în acest joc stupid și justiția, deoarece prin ultima comunicare (primită de curînd sub semnătura directorului general) este anunțat că : „Referitor la executarea pornită împotriva dumneavoastră de Circumscripția Financiară a sectorului 1, vă recomandăm să vă adresați Judecătoriei sectorului 1 București cu contestație la executare."

■ Ne răspunde **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Maramureș :** Cu privire la solicitarea formulată de Vasile Negrea din Baia Mare, str. Grănicerilor, bl. 104, sc. C, apart. 41, care dorește sprijin spre a fi încadrat în muncă, vă comunicăm că s-a luat legătura cu petentul și, înscris fiind în evidența Oficiului forțelor de muncă, a fost repartizat la Întreprinderea textilă Maramureș, conform dispoziției nr. 2639, unde urmează să se prezinte pentru perfectarea formelor de încadrare.

■ **Consiliul popular al comunei Plopșoru, județul Gorj,** ne informează în privința măsurilor adoptate pentru asigurarea liniștii locatarilor din blocul de locuințe cu 6 apartamente din localitate, la parterul căruia funcționează o patiserie și o brutărie : „Dat fiind faptul că nu au fost prevăzute fonduri pentru construcția unui local adecvat acestor unități pentru perioada 1985—1986, Biroul Executiv, în colaborare cu U.J.C.C. Gorj, a convenit să renoveze o clădire existentă pe raza comunei, unde urmează să funcționeze în scurt timp noua brutărie".

■ „Referitor la articolul „Cui servește blîndețea reporterului", apărut în nr. 21 / 1986 al revistei dumneavoastră, în care erau relevate unele deficiențe de construcție la blocurile M 46 și M 47 din ansamblul de locuințe „Mărgeanului" — se subliniază în răspunsul primit din partea **Centralei antrepriză generală construcții-montaj București** — vă aducem la cunoștință următoarele: „Delegații noștri și cei ai Antreprizei de construcții-montaj nr. 5, împreună cu tov. Ioan Zapor, președintele Asociației de locatari a acestor blocuri, au verificat la fața locului cele semnalate și au stabilit, prin minuta încheiată, ca pînă la data de 10 iulie constructorul să execute lucrările consemnate în minută. La data stabilită, Ioan Zapor a confirmat în scris executarea acestor lucrări".

■ Păstrîndu-și încă umorul, ba chiar făcînd haz de necaz, **Jean Tălmaciu din Eforie Nord, Aleea Trandafirilor, bl. E 3, sc. B, apart. 19,** ne relatează pățania sa : „Nepieptănat fiind de mai multă vreme „părul" ceasului meu Citizen s-a încurcat probabil, după cum mi-a confirmat — într-o frumoasă zi de martie — și meșterul ceasornicar de la Cooperativa „Prestarea" din oraș. Nici o problemă, se face ! — mi-a zis meșterul atunci. Achitați pe loc 190 de lei și veniți peste o săptămînă ! Zis și făcut. Dar cînd am revenit, nu m-am putut abține să nu ies o clipă pentru a privi din nou... firma. Într-adevăr, unitatea nu-și schimbase profilul pe cosmetică, ci tot de ceasuri se ocupa ! Și de ce atunci să fi fost înlocuite rubinele „Citizenului" cu... ojă ? ! Receptiv față de nedumerirea mea, meșterul s-a înduioșat și m-a rugat să vin a doua zi, cînd rubinele vor străluci din nou în măruntaiele ceasului meu. Dar ghinionul s-a ținut scai de mine. Ce credeți ? O defecțiune ascunsă — ce-i drept, măruntă, în valoare de numai 50 de lei — survenise peste noapte. Și mai era și întîi aprilie !... Ce mai încoace și încolo, am revenit peste trei zile, dar ia-l pe meșter de unde nu-i ! Acum am ajuns să știu fiecare pietricică de pe drumul pe care l-am tot parcurs de atunci de vreo... 40 de ori pînă la atelier, concetățenii mei crezîndu-mă un bun maratonist. La ceas nu mă mai gîndesc, dar mă tem să nu fi pățit omul ceva, dacă nu mai e de găsit de-atîta vreme...".

■ **Consiliul popular al municipiului Brașov :** În scrisoarea înregistrată la dumneavoastră sub nr. 6937 / 1986, Vicuța Grecu din Brașov, str. Cosmos nr. 3, bl. 22, apart. 9, arată că, în urma restringerii activității la I.C.R.A.L. Brașov, i s-a desfăcut contractul de muncă. Reanalizînd faptele, conducerea I.C.R.A.L. Brașov a procedat la reîncadrarea sus-numitei, avînd în vedere situația sa familială.

■ Spicuim din răspunsul **Consiliului popular al județului Cluj :** Referitor la scrisoarea Margaretei Csakai, invalidă gradul 1, domiciliată în Cluj-Napoca, str. Zambilei nr. 21, apart. 34, prin care solicită sprijin în vederea repartizării unui apartament în imobilul situat în Cluj-Napoca, str. Dejului nr. 2, bl. C. 1, pentru a locui în aceeași clădire cu însoțitoarea sa, vă aducem la cunoștință următoarele: Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Cluj-Napoca, avînd în vedere situația petiționarei, a avizat favorabil cererea acesteia, atribuindu-i apartamentul nr. 41 din blocul C 1, strada Dejului nr. 2.

■ Venind în sprijinul cetățenilor care doresc să înstrăineze o seamă de obiecte tehnice după un timp de utilizare, forurile competente ale comerțului bucureștean au creat o rețea de unități pentru achiziționarea acestora. Inițiativa s-a dovedit a fi bună, numai că aplicarea ei în practică se face uneori după criterii arbitrare. **Ștefan Negoescu din com. Bolintin Deal, jud. Giurgiu,** ne relatează că, avînd intenția să valorifice un aparat foto cu celulă fotoelectrică, marca „F.E.D. 2", aproape nou, s-a adresat cîtorva asemenea unități, care i-au stabilit prețuri nu numai derizorii (în jur de 100—150 lei), dar și total diferite. Încercînd să dezlege misterul, Ș.N. a tot insistat cu întrebări. Și a reușit. A aflat astfel (tot de la cei cu pricina) că practica rămîne aceeași și în cazul preluării unor obiecte noi, sigilate, cărora li se întocmesc devize de... reparație, pentru a se putea încasa și contravaloarea unei manopere fictive, în afara comisionului legal al prestației. Ceea ce dovedește că, într-adevăr, asemenea ingeniozitate nu este de bun augur...

■ Înserăm, cu oarecare întîrziere, și un ecou al apelurilor noastre critice lansate în unul din numerele precedente ale revistei. Astfel, **Întreprinderea comercială de stat „Mixtă" Mizil** ne precizează că, urmare a sesizării Ioanei Minculescu din Mizil, str. Nicolae Bălcescu nr. 31, bl. 38, apărută în rîndurile acestei pagini — din care rezulta că la cele două unități alimentare „Unirea" și „Mizil" se practică vînzarea condiționată a unor produse — o primă măsură s-a luat prin prelucrarea acestor cazuri în ședința șefilor de unități. Cu acest prilej, conducerea I.C.S. „Mixtă" Mizil a reamintit tuturor lucrătorilor din rețeaua comercială prevederile art. 14, lit. „g", din Legea nr. 3 /1972, conform cărora vînzarea condiționată a mărfurilor este interzisă, neputînd fi practicată nici sub pretextul îndeplinirii sarcinilor de plan. În cazul repetării unor asemenea practici, vor fi luate și alte măsuri.

■ **Constatare,** la care se referă mai multe scrisori: pe podul Basarab și prin împrejurimi, din păcate chiar și la intrarea principală a marelui magazin universal Bucur-Obor, pot fi întîlniți zilnic o seamă de oacheși negustori ambulanți care oferă spre vînzare pungi din plastic, „bomboane agricole" și „ciungă" (a se citi semințe și gumă de mestecat), la prețuri ce variază în funcție de naivitatea clientului. Prezența lor nedorită și bizară, poluînd serios, printr-o asemenea practică, zonele amintite, ne determină să sugerăm nu numai organelor de ordine ci și cetățenilor care îi întîlnesc să adopte o atitudine combativă față de acest fenomen parazitar.

■ **Consiliul popular al municipiului Roman:** Restituindu-vă scrisoarea pe care v-a adresat-o Ovidiu Tulbure din Roman, Aleea Liliacului, bl. 9, apart. 43, prin care acesta solicita sprijin pentru obținerea unei locuințe din fondul locativ de stat, vă informăm că, în luna mai 1986, Cooperativa „Tehnica", unde lucrează, i-a repartizat un apartament cu 3 camere în blocul M 3, din str. Cuza Vodă. Nu s-a mutat în acest apartament motivînd că acesta este situat la parter. În luna iunie a.c., Consiliul popular a repartizat unității amintite un nou apartament cu 3 camere aflat în blocul M 5 din str. Ștefan cel Mare, ce i-a fost atribuit petentului cu care s-a și perfectat contractul de închiriere.

■ „Mă numesc **Toader Cristea, locuiesc în Tulcea, str. Sabinelor, bl. E 4, sc. C, apart. 20,** și, pe scurt, aș dori să vă relatez o întîmplare care m-a mîhnit profund. Așadar, în lunile august, septembrie și octombrie ale anului 1964 am lucrat ca fochist pe o ambarcațiune fluvială aparținînd I.S.C.H. Tulcea, după care am fost chemat să-mi fac stagiul militar. Ulterior, această întreprindere s-a desființat, arhiva sa fiind preluată de secția din Tulcea a T.C.I.N.D. — Brăila. Intenționînd să-mi procur toate actele ce-mi servesc la stabilirea vechimii în muncă, m-am adresat arhivei acestei unități, dar a fost în zadar, pentru simplul motiv că lucrătorul de la arhivă mi-a declarat ferm că nu are nici un chef să mai răscolească prin hîrtii pentru mine și să mă descurc cum oi putea. Or, eu nu mă pot descurca fără ajutorul său. Înțeleg că problema mea nu este majoră, dar închipuiți-vă totuși că nimănui nu i-ar conveni să piardă o vechime de aproape trei ani doar pentru faptul că i se refuză din comoditate acest drept".

■ Un răspuns favorabil și pentru Ion Bidica din satul Frasinu-Deal, un om aflat într-o situație deosebită privind starea sănătății sale, răspuns primit din partea **Consiliului popular al județului Dîmbovița :** Prin direcția spitalului Găești, s-a dispus ca medicul dispensarului comunei Cobia, de care aparține satul, să dispensarizeze acest bolnav și, trimestrial, în cadrul fondurilor alocate la gratuități să-i prescrie tratamentul corespunzător, gratuit.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Alexandrescu Vasile, Dumitru Mihai — București : Se consideră autovehicule speciale, cele care sînt echipate cu instalații și aparataje necesare unor lucrări specializate, deservite și întreținute de conducătorii acestora. ● **Anghel Stana** — București : Dacă doriți ca minorul să vă fie încredințat, formulați o cerere către Comisia pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Consiliul popular al Sectorului agricol Ilfov, cu sediul în comuna Balotești ; comisia poate dispune ca, de la data emiterii hotărîrii, să încasați alocația de stat pentru copil. ● **Bakai Rosalia-Vilma** — com. Ciucsîngeorgiu, jud. Harghita : În situația dv., puteți să vă adresați cu cerere adunării generale a C.A.P., singurul organ care are dreptul să hotărască, dacă se consideră că aveți o situație specială, asupra atribuirii de lot în folosință. ● **Scriitoru Virginia** — Buhuși : Mamele care au întrerupt activitatea pentru îngrijirea unui copil sub 6 ani beneficiază de ajutorul de maternitate dacă au născut un alt copil în perioada de 9 luni de la desfacerea contractului de muncă. ● **Krech Katharina** — Deva : Nu vi se poate elibera copie de pe adeverința de calificare decît după ce declarați nul originalul, pe care l-ați pierdut, printr-un anunț publicat în **Buletinul Oficial,** str. Blanduziei nr. 1, tel. 11 77 02. ● **Marinescu Micu** — București : Șoferii cărora li s-a suspendat exercitarea dreptului de a conduce autovehicule vor fi utilizați — acolo unde nu sînt organizate ateliere — în alte meserii sau munci auxiliare, retribuirea făcîndu-se la nivelul de bază al categoriei corespunzătoare lucrărilor executate. ● **Rotaria Gheorghe** — Piatra Neamț : S-a stabilit ca Antrepriza de construcții-montaj Piatra Neamț să ia măsuri pentru înlăturarea condensului și efectuarea remedierilor la tîmplărie, lucrări ce vor fi executate pînă la 30 septembrie a.c. ● **Stoian Ana** — București : În situația prezentată de dv., ICRAL Foișor trebuia să vă acorde drepturile de concediu de odihnă în conformitate cu art. 1 (1) și art. 12 (5) din Legea nr. 26/1967, respectiv 24 zile lucrătoare. ● **Mărgineanu Nicolae** — București : Pentru calcularea ajutorului material acordat pentru incapacitate temporară de muncă se ia în considerare retribuția tarifară de încadrare din luna respectivă. ● **Vîrșă Victor** — com. Didești, jud. Teleorman : Reveniți la I.A.C.E.R.D. cu documentele necesare, în vederea încadrării în muncă în condițiile dispozițiilor legale. ● **Ion T. Colibășanu,** — str. maior Porumbaru nr. 19, sector 5, 76451 București posedă colecția revistei noastre pe anii 1977—1984 și o pune la dispoziția celor interesați.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Tamara Costache : al treilea record mondial în șase săptămîni !

De la un succes la altul

Jucătorul de tenis de masă Călin Creangă, legitimat la C.S.Ș. Sticla Bistrița (antrenor Gheorghe Bozga), a cucerit titlul de campion european de cadeți. Participarea românească la C.E. a fost remarcabilă pe toată linia, succesul lui Călin fiind completat de alte 8 medalii, 3 de argint și 5 de bronz. ● La Turneul Prietenia, desfășurat la Szolnok, 4 pugiliști români (juniori) au urcat pe podiumul de premiere. Timofte, (cat. muscă), Nițulescu (semimijlocie) și Ilarion (mijlocie) pe treapta a doua, Aliuță (pană) pe a treia. 5 din cei 8 boxeri ai noștri au fost debutanți. ● Cea de-a XVII-a ediție a Balcaniadei de atletism pentru juniori, găzduită de orașul Izmir, a fost dominată net de sportivii tricolori, care și-au adjudecat 20 de titluri. Ca de obicei, fetele au făcut o figură excelentă, obținînd victorii în 16 din cele 17 probe înscrise în programul de concurs ! ● După o evoluție sigură în finală, spadasinul Nicolae Bodoczi a dobîndit, la Sofia, o prestigioasă medalie de argint la mondialele de scrimă. ● Tot la Sofia s-au distins și înotătorii noștri care au izbutit să cîștige, după 11 ani, Balcaniada pe echipe : România 359 p, Bulgaria 356 p, Grecia 274 p. Din cele 39 de medalii (13 de aur !) reușite de sportivii români, mai ales de fete, cea mai prețioasă s-a dovedit cea cucerită de Tamara Costache la 50 m liber, cronometrele marcînd 25,31 s, nou record mondial ! Pentru a treia oară în decurs de 6 săptămîni, Tamara Costache (antrenor Mihail Gothe) a doborît recordul mondial la 50 m, arătîndu-se cea mai rapidă înotătoare din lume ! Bravo ! ● În aceeași competiție, Noemi Lung a înregistrat 2 : 16,19 la 200 m mixt, timp care înseamnă nu doar un nou record național și balcanic, ci și a patra performanță mondială a anului. ● Format din Zilia Chinoiu, Veronica Cionca, Elena Pleșca, Jeni Balcangiu și Alexandrina Stan, echipajul nostru de 4+1 rame și-a trecut în cont un frumos succes la mondialele de canotaj (juniori) de la Roudnice : medalie de argint. ● Aflat în China, la Shanghai, Nicu Vlad a stabilit un nou record național la haltere, „smulgînd" 183,5 kg. ● Tinerii luptători Romică Roșovan, Dănuț Prefit și Petrișor Cruceanu s-au comportat bine la C.E. rezervat „speranțelor olimpice", intrînd în posesia medaliilor de bronz. ● Organizată (fără cusur) în sala Rapid din Capitală, Balcaniada de haltere pentru juniori a consemnat 14 victorii românești. Deși tocmai întors din China, campionul mondial Andrei Socaci a făcut, în pofida oboselii, proba înaltei sale clase, cîștigînd la 75 kg. ● Bilanț notabil al gimnaștilor noștri la Concursul Prietenia de la Cottbus : medalii de aur pentru Marian Stoican și Florin Gheorghe, medalii de bronz pentru Gabriela Potorac și Nicolae Bejenaru.

Un campion continental de tenis de masă numit Călin Creangă

Invitîndu-l la cuvînt pe antrenorul Ioan Benga, continuăm în acest număr de revistă sondajul nostru cu privire la șansele cu care atletismul românesc se va prezenta, în 26 august, la startul campionatelor europene de la Stuttgart. În cele ce urmează ne vom referi, prin intermediul antrenorului Danielei Costian, proaspătă recordmană națională la disc, la probele de aruncări după ce, în precedentele săptămîni, am dezbătut (cu ajutorul antrenorilor emeriți Nicolae Mărășescu și Ion Puică) situația la semifond și fond.

Facem precizarea că, pe drumul spre „Neckarstadion" din Stuttgart, ultimul prilej de verificare (și selecție) pentru atletele și atleții români îl constituie campionatele naționale aflate, la ora apariției acestor rînduri, în plină desfășurare la Pitești. După încheierea lor, deci săptămîna viitoare, vom fi mai în măsură să ne pronunțăm asupra lotului (probabil în jur de 25 de persoane) care se va deplasa la C.E.

Daniela Costian, o speranță pentru podiumul europenelor

— Tovarășe profesor Ioan Benga, ăsta pare să fie destinul antrenorilor : să ajungă cunoscuți mereu în urma elevilor lor ! Cîtă lume știe, de pildă, că dumneavoastră ați pregătit-o pe Argentina Menis, fostă vicecampioană olimpică, la München, în 1972, și dublă recordmană mondială ?

— N-o luați chiar așa, lumea atletismului știe.

— Tocmai pentru a repara această, dacă nu e prea mult spus, nedreptate, vă rog să vă prezentați.

— Mi-ar fi mai ușor să răspund la întrebări.

— De acord. Cum ați devenit antrenor de aruncări și care au fost primii dumneavoastră elevi ? Chiar înainte : Ioan Benga a făcut vreodată sport de performanță ?

— Ceva înălțime și pentatlon, dar fără răsunet. Am terminat însă, în 1955, Institutul de educație fizică și m-am profilat pe aruncări, rămînînd fidel lor. Probele acestea nu sînt, e drept, cele mai spectaculoase, ele parcă vin să umple programul unei reuniuni atletice, dar au o frumusețe pe care, după ce o descoperi, n-o mai trădezi ! Aruncările îmănunchează abilitate și forță, talent și sudoare. Multă sudoare.

— Vorbiți cu patimă, dovadă că iubiți aceste probe.

— Da, cu toate că mi-am început cariera de antrenor, la Tînărul Dinamovist, cu Șerban Ciochină, care făcea triplu salt, și cu Gheorghe Ciobanu, alergător pe 400 metri. Cu timpul însă, trecînd la Dinamo, m-am specializat pe disc și greutate, cele mai mari satisfacții aducîndumi-le, cum ziceați, Argentina Menis. La München, în 1972, ea a condus 5 aruncări, Melnik bătînd-o abia în ultima ! Regret și acum : Argentina ar fi meritat un titlu olimpic.

— Nu vă ascund că invitația la acest dialog se datorează unei alte eleve a dumneavoastră. Danielei Costian, care a stabilit recent, la Pitești, un nou record național la disc, cu 69,66 m, peste recordul mondial de altădată al Argentinei, care era de...

— 67,96 m. Întîmplarea a făcut ca noul record al Danielei, superior cu 16 centimetri celuia al Florenței Crăciunescu din 1985, să vină exact în 19 iulie, zi în care Argentina a împlinit 38 de ani ! Reintoarcerea recordului la Dinamo a bucurat-o foarte tare pe fosta recordmană mondială, care a bătut drumul pînă la Snagov, unde ne antrenăm pentru Stuttgart, spre a o felicita pe Daniela !

— Fără îndoială că, la 22 de ani, Costian și-a trecut în cont un frumos record, dealtfel el reprezintă și o performanță mondială de frunte, dar pînă la recordul lumii, 73,36 m, Savinkova, mai e !

— Un moment : Daniela n-are decît 21 de ani ! În plus, datorită calităților, ea pare capabilă să readucă recordul mondial în România !

— Oare ?

— Cînd am preluat-o de la Brăila, în 1982, fiind încă junioară, arunca în jur de 40 de metri ! Nu-i puțin lucru, mă puteți contrazice, să ai 21 de ani și să fii creditată cu a patra performanță din lume ! Ba încă într-o probă în care, de regulă, marile onoruri vin mai tîrziu. Fie și pentru că, exemplul citat în mod curent, Lia Manoliu a devenit campioană olimpică, în Mexic, la 36 de ani !

— Discul e, deci, o probă de longevitate ?

— Așa se zice. Daniela nu e decît excepția care confirmă legea.

— Ce decide la disc ? Forța sau tehnica ?

— Obligatoriu, ele trebuie îmbinate. Cum însă forța specifică și viteza specifică se dobîndesc prin acumulări, e nevoie și de timp. La ambele capitole, Daniela mai are de învățat. Mai important mi se pare, căci de învățat se învață dacă muncești cu seriozitate, că ea prezintă încă mari, foarte mari resurse.

— Adică ?

— Nu exclud să scoată la Stuttgart 70 de metri sau mai mult.

— Asta ce-ar însemna ?

— Asigurarea unei medalii. Totdeauna, concursurile de anvergură s-au cîștigat sub 70 de metri. Opitz, de pildă, a ieșit campioană mondială, la Helsinki, cu 69,96 m, ca să nu mai spun că la Los Angeles, la Olimpiadă, medaliata cu aur, Stalmach, a aruncat în jur de 66 de metri ? Nu-mi reamintesc exact, parcă 65,86 m.

— De ce se cîștigă cu puțin ?

— Din cauza febrei de concurs. A faptului că discobolele sînt una cu ochii pe cealaltă, fiecare căutînd să-și impună tactica.

— Pînă și la disc se poate vorbi despre tactică ?!

— Cum nu ?! Trebuie să-ți cunoști foarte bine adversarele și, în funcție de ele, să-ți impui punctul de vedere. Uneori, arunci tare din prima, ca să le tai picioarele celorlalte. Alteori, dacă ai constanță, crești de la o aruncare la alta.

— Apropo, cîte aruncări sînt îngăduite ?

— După calificări, dacă sînt, în raport de numărul concurentelor, rămîn cele mai bune 12, care au dreptul la cîte 3 aruncări. Primele 8 se califică în finală și mai aruncă de 3 ori.

— Costian ce tactică va adopta ?

— Ea e, ca să mă exprim așa, aruncătoare de concurs. Bătăioasă și, în general, constantă. Dovadă că, anul trecut, după bronzul de la Kobe, de la Jocurile Mondiale Universitare, a realizat de două ori 67,54 m. Cît despre tactică, e un pic prea devreme să mă pronunț. Să vedem mai întîi ce vor arăta naționalele de la Pitești, unde lupta pentru titlu se va da între Mariana Lengyel, Florența Crăciunescu, Simona Andrușca și, firește, Daniela Costian.

— Vom ajunge imediat și acolo, la lupta pentru cele 3 „bilete" de Stuttgart, nefiind permis, se știe, să înscrii mai mult de 3 concurente într-o probă, dar pînă atunci spuneți-mi altceva : cît cîntărește un disc ?

— Nu mai mult de un kilogram la fete, nu mai mult de două la băieți.

— Aha. Fiecare vine cu discul propriu, nu ?

— Poate veni cu el, dar nu-l poate folosi în concurs ! La competițiile de anvergură, deci și la Stuttgart, organizatorii pun la dispoziție, printr-o firmă sau alta de materiale sportive, anumite discuri. Fie „Berg", fie „Obol", fie „Karhu", fie „Gil", îndeobște dintre astea se alege. Daniela n-are „Gil", dar pe restul le știe, cîteva „Berg" și cîteva „Obol" i-au rămas de la Menis.

— Există diferențe între un disc și celălalt ?

— Ele se încadrează, toate, în limitele regulamentului, dar fiecare prezintă, firește, o particularitate. Unul e mai poros, altul cu muchia mai subțire, al treilea mai bombat etc., etc. Acomodarea cu discul de concurs joacă un rol deosebit.

— Încă ceva : cercul de aruncare cît măsoară ?

— Doi metri și jumătate în diametru. Cît timp discul e în aer, n-ai voie să ieși din cerc, nici chiar prin spatele lui, adică regulamentar. Dacă din inerție sau din greșeală atingi, în aruncare ori după efectuarea ei, bordura cercului, te-ai ars ! Încercarea ți se anulează !

— Înțeleg că trebuie să părăsești cercul prin spate și numai după ce discul a lovit pămîntul. Totul e complicat pe lume !

— Vi se pare. Sportivilor le intră treburile astea în sînge. În reflex.

— Bun. Revenim ? Care dintre cele 4 discobole românce deține șanse mai mari la europene ?

— Costian ! Cu toate că n-are suficiente concursuri !

— Pentru că e eleva dumneavoastră, nu ?

— Nicidecum. Prin prisma rezultatelor și, atu important, a constanței.

— Dați-mi voie să reamintesc și performanțele celorlalte : Mariana Lengyel, antrenor Ion Mușat, 69,08 m, a cincea performanță mondială a anului, Florența Crăciunescu, antrenor Iosif Naghi, 69,50 m, fostul record național, Simona Andrușcă, antrenor Dan Serafim, 67,14 m. Care credeți că vor fi cele 3 pentru Stuttgart ?

— Poate că Andrușcă va concura la greutate, unde are 19,67 m, alături de Mihaela Loghin, medaliata cu argint de la Los Angeles. Oricum, națională de la Pitești vor hotărî, cu toate că, atenție, nu există acolo un cerc de disc corespunzător ! Deși am cerut, deși am explicat !

— Pe nesimțite, am trecut și la celelalte probe de aruncări. Lăsînd discul fete, pe cine mai putem conta pentru europene ?

— La disc băieți, unde domină Ion Zamfirache, care o ajută și pe Costian, n-avem nici o veleitate. Ce reprezintă cei 62—63 de metri ai lui pe lîngă recordul mondial urcat, recent, de Schultz din R.D.G. la 74,08 m ?! Despre greutate fete, am vorbit, sînt șanse, despre greutate băieți, n-avem ce vorbi : performerii noștri nu pot emite, în mod logic, nici o pretenție ?! Ca și sulițașele, Eva Zörgö, totuși prima în ierarhia internă, oscilînd în jur de 63 de metri, cînd concursurile mari se cîștigă dincolo de 70 ?!

— Păcat, pentru că la suliță fete avem tradiție și, la Tokio, o campioană olimpică, pe Mihaela Peneș !

— A doua, rețineți, și la Olimpiada următoare, în Mexic, dar asta a fost demult. Noi discutăm la zi, nu ?, la concret.

— Desigur. Cum stăm la suliță băieți ?

— Aici e greu de dat un verdict, noua suliță, abia introdusă, putînd aduce surprize. Cel mai îndreptățit să spere, măcar în selecție, pare a fi Nicu Roată, al cărui proaspăt record, 76,48 m, spune ceva.

— Ce se întîmplă, tovarășe profesor Benga, cu fostul campion mondial universitar Dumitru Negoiță ?

— Noua suliță îi face încă necazuri. El arunca razant, dar noua suliță presupune o oarecare boltă. Schimbarea tehnicii e posibilă, dar implică timp. Aș recurge tot la naționale : poate că ele ne vor edifica.

— Trăgînd linie, nu rămînem decît cu 3 probe din 7, socotind că nici la aruncarea ciocanului nu prea avem pe cine ne bizui. Nu-i cam puțin ?

— Nădejdile noastre se îndreaptă mai ales spre disc fete, probă în care se anticipează o bătălie aspră, dar în care, ca o părere personală, putem lua măcar o medalie. Oricare din cele patru, cu preferință pentru Costian, poate urca pe podium.

— Încă o întrebare și gata. Care credeți că vor fi cele mai de temut adversare pentru Costian și compania ?

— După palmares, mai întîi Sachse și Opitz, ambele din R.D.G., ultima campioană mondială en titre. Apoi, bulgăroaica Hristova care, deși creditată cu aruncări mai slabe, 71,80 m anul acesta față de 73,26 m ai lui Sachse, le-a bătut mereu pe Sachse și Opitz, în Cupa Mondială, la Moscova, ba chiar și în R.D.G., la Ziua olimpică ! În ceea ce o privește pe Daniela, nu-i voi solicita decît să arunce 70 de metri. Cu 70 de metri, va fi sigură de-o medalie !

Daniela Costian (prima din stînga) și Florența Crăciunescu și-au ales Snagovul pentru a pregăti, în liniște, asaltul naționalelor și, mai departe, al europenelor de atletism

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Pagină realizată de OVIDIU IOANIȚOAIA

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare [V]

Transferul de tehnologie

Că știința și tehnica se dezvoltă în zilele noastre într-un ritm amețitor, nebănuit nici măcar cu o jumătate de veac în urmă, este un truism. La fel de evident apare și faptul că ritmul menționat va continua să se accelereze, că peste 50 de ani nivelul de dezvoltare tehnico-științifică în lume va fi mult mai ridicat decît putem prevedea astăzi. Din această cauză, propășirea fiecărei țări depinde în prezent, și va depinde cu siguranță și în deceniile ce vor veni, de modul în care statul respectiv izbutește să țină pasul cu cele mai noi cuceriri în tehnică și în știință. De altfel, după cum se știe foarte bine în lumea specialiștilor, progresul tehnic este o lege obiectivă a dezvoltării societății omenești, lege a cărei nesocotire nu poate fi decît păgubitoare. În consecință, atît în sfera perfecționării forțelor de producție, cît și în domeniul gîndirii și creației spirituale, nici o națiune nu se va mai putea dezvolta fără contribuția științei și tehnicii înaintate. Se poate spune că însuși viitorul omenirii depinde de felul în care vor fi valorificate cuceririle gîndirii științifice și tehnologice pe plan mondial. Se înțelege de la sine că aceste probleme se pun și mai pregnant pentru țările în curs de dezvoltare, care au de recuperat, și în privința științei și a tehnologiei, decalaje enorme.

Pe ce căi pot pătrunde în aceste țări realizările cele mai importante în sectoarele științific și tehnologic ? Firește, prin preluarea a ceea ce s-a realizat în lume, pe de o parte, și prin cercetare proprie, pe de alta. Cu toate că efortul propriu este, cînd avem în vedere dezvoltarea în general, de departe elementul hotărîtor, factorul de bază al mersului înainte, știința și tehnica au o anumită specificitate, care permite țărilor rămase în urmă să înceapă cu folosirea înfăptuirilor din exterior, invers față de modul cum au evoluat lucrurile în țările industrializate. Evident, nu este nevoie ca statele subdezvoltate să descopere sau să inventeze din nou, pe cont propriu, energia electrică, energia atomică, laserul, avioanele cu reacție, oțelul inoxidabil, computerele, roboții, televiziunea sau radiocasetofonul. Dificultatea este însă că toate cuceririle de acest fel sînt comercializate la prețuri foarte mari și în condiții discriminatorii pentru importatorii din lumea a treia. Apare cu limpezime tendința statelor bogate de a permanentiza dependența de ele, și pe plan tehnologic, a țărilor în curs de dezovltare.

Acest lucru s-ar întoarce însă ca un bumerang împotriva țărilor care dispun astăzi de tehnologie avansată. De aceea, hotărîtoare rămîne și aici capacitatea factorilor de decizie din țările dezvoltate de a-și privi propriile interese nu doar prin prisma momentului de față, cînd monopolul tehnologic le poate aduce prin el însuși avantaje economice și de altă natură, ci și în perspectivă, și nu în una prea îndepărtată. Sociologii și economiștii apreciază aproape la unison că țările care sînt acum în curs de dezvoltare vor avea cuvîntul cel mai greu de spus în viața planetei peste un număr nu prea mare de ani. Pronunțat majoritară încă de pe acum, populația acestor țări va avea o pondere tot mai mare în ansamblul populației globului. Aceleași mutații se vor produce și în ceea ce privește economia, cultura, viața socială ș.a.m.d. din statele respective. În aceste condiții, prosperitatea țărilor industrializate de astăzi va fi favorizată, în perspectivă, de vigoarea economică a statelor în curs de dezvoltare, și nu de sărăcia lor.

Dar pe primul plan se situează, desigur, nevoia de tehnologie a țărilor lumii a treia pentru ele însele, pentru progresul și bunăstarea locuitorilor lor. Aici se încadrează și acțiunile și programele Națiunilor Unite, ale altor foruri internaționale, inițiativele țării noastre. În concepția României, a președintelui ei, în prezent se impune găsirea unor posibilități reale de transfer tehnologic către țările în curs de dezvoltare, în condiții favorabile acestora. Printre măsurile care ar juca un rol de seamă în stimularea importurilor de tehnologie ale țărilor lumii a treia se numără : acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate, în special în cazul comerțului cu tehnologie, obținerea de credite în condiții avantajoase pentru cei care iau cu împrumut, reglementarea prețurilor în comerțul cu brevete și licențe și, în general, a regimului de proprietate industrială, în scopul adaptării lui la condițiile specifice și la obiectivele naționale ale țărilor rămase în urmă. La toate acestea trebuie să adăugăm, evident, și eforturile de cercetare proprii, programele naționale de dezvoltare tehnologică. Țelul tuturor acestor eforturi este înfăptuirea unei noi ordini tehnologice internaționale, condiție sine qua non a eradicării subdezvoltării, a progresului general pe mapamond.

ION D. GOIA ■

De-a hoții și vardiștii

Anual, din rafturile celor peste 150 000 de magazine din R.F. Germania sînt furate mărfuri în valoare de circa 4 miliarde de mărci, informează într-un articol recent cunoscuta publicație „Die Bunte", citînd date furnizate de Oficiul federal de criminalistică. Este mult? Enorm, dacă se are în vedere faptul că această cifră este echivalentă cu profitul anual al întregii branșe a magazinelor de desfacere a mărfurilor. Și furturile sporesc de la an la an.

Albert Janssen este unul din puținii care știu ce și cum se fură. Motivul este simplu : de aproximativ șapte ani el este hoț de magazine. Dar, unul foarte neobișnuit, pentru că el fură cu aprobarea autorităților! De profesiune detectiv el primește angajamente din întreaga țară pentru a exercita rolul de client în magazine. Astfel Albert trebuie să stabilească punctele slabe ale sistemului de lucru. Un exemplu : la Düsseldorf, Janssen „a lucrat" într-un magazin de produse electrice de unde, într-o singură oră, a reușit să sustragă aparate de radio discuri și casetofoane în valoare de circa 3 500 mărci. Odată cu marfa înapoiată, detectivul a înmînat și un raport cu propuneri privind îmbunătățirea securității mărfurilor. „Trucurile utilizate de hoții de magazine sînt tot mai ingenioase", declara el revistei „Bunte". În ce privește proporțiile fenomenului publicația vest-germană arăta că anual aproximativ 350 000 persoane sînt prinse în flagrant delict. Janssen aprecia că aceasta este numai a zecea parte din hoții de mărfuri și adăuga : „Cifra este îngrozitoare. Aceasta înseamnă că în R.F.G. există 3,5 milioane de hoți potențiali de mărfuri". El releva, totodată, că furturile nu pot fi puse numai pe seama clienților, aceleași dimensiuni avînd și furturile provocate de personalul de deservire al magazinelor. Un director de supermagazine din Göpping a introdus un sistem de control aleatoriu al personalului, punînd membrii săi să dea cu zarul la ieșirea din tură. Spre deosebire de table, cine dădea dublă avea ghinion trebuind să fie supus controlului. Urmarea : furturile au ajuns curînd la zero. Se cheltuiesc sume de milioane de mărci pentru sisteme de supraveghere video, sisteme de oglinzi și alarme electronice menite să-i descopere pe hoți. Aproximativ 2 000 de detectivi sînt însărcinați cu securitatea magazinelor mai mari. Și totuși, arăta „Bunte", rezultatele întîrzie să apară.

ROMEO NADAȘAN ■

Suferințele aborigenilor

Efectele experiențelor nucleare din Pacific au început să se resimtă și în Europa. Nu sub forma unor pulberi radioactive, ci a unei adevărate furtuni de cereri de despăgubire. Prima s-a înregistrat la Paris din partea Noii Zeelande care solicită 10 milioane dolari ca daune pentru atentatul săvîrșit asupra vasului organizației pacifiste Greenpeace, „Rainbow Warior". O alta, mult mai consistentă, 250 milioane dolari, este reclamată de Australia Angliei, acuzată că a provocat moartea populațiilor aborigene din anumite zone ale țării prin contaminare radioactivă. Spre deosebire de Franța, ale cărei explozii nucleare zguduie și acum atolul Mururoa, Anglia a efectuat asemenea experiențe în perioada 1952—1957, cînd făcea încercări disperate să intre în „clubul atomic". Atunci s-au propus ca zone poligon Scoția, Yorkshire și Lincolnshire dar, în final, s-a optat pentru teritoriile fostei colonii din Pacific pentru a nu periclita viața în insulele britanice. Și așa, pe o insuliță în largul coastelor Australici occidentale, Monte Bello, și în două zone deșertice ale continentului, Emu Field și Maralinga, oamenii de știință englezi au declanșat, în octombrie 1952, operațiunea „Hurricane", adică detonarea unei bombe atomice de tipul „fat man" de 25 kilotone. Un an mai tîrziu, a urmat operațiunea „Totem" cu prima rachetă nucleară engleză de 10 kilotone, în 1956 „Mosaic" și „Buffalo", cu bombe de 60 kilotone — adică dublul puterii celor de la Hiroshima și Nagasaki. A urmat în 1957 experimentarea fusiunii termonucleare în cadrul operațiunii „Antler" și apoi, de comun acord cu americanii, cîmpul experimental a fost mutat în deșertul Nevada.

Cu cinci ani în urmă, cîțiva foști militari australieni care participaseră la experiențe au murit de tumori maligne.

O comisie specială numită de guvernul de la Canberra a stabilit că numeroase experiențe au fost efectuate în condiții meteorologice de natură să favorizeze deplasarea rapidă a norilor radioactivi asupra teritoriului, nu s-a ținut seama nici o clipă de prezența triburilor de aborigeni în zonă. militarii și observatorii au fost plasați la distanțe periculoase de locul exploziei, navele și avioanele care traversau norul radioactiv erau decontaminate prin spălare cu apă și săpun, care n-au nici o putere în fața unei emanații radioactive de proporțiile celor înregistrate în zonă. În afara daunelor ireparabile provocate vegetației pe insula Monte Bello, care va trebui să aștepte 60 de ani pentru a înverzi, în regiunea Maralinga, teritoriu destinat să fie restituit aborigenilor, cîți au mai rămas, s-a descoperit o puternică infestare cu particule radioactive de Cobalt-60 și Plutoniu-210, pe care două expediții engleze de decontaminare nu le-au putut înlătura. Tot ceea ce poate face Londra este să curețe zona. Operațiunea evaluată la 250 de milioane de dolari, pentru că la Maralinga sînt sute de kilometri pătrați care vor trebui curățați centimetru cu centimetru pentru a se recupera circa 20 de kg de plutoniu împrăștiat în particule infinitezimale. Iar succesul nu este sută în sută, garantat, din care pricină reintoarcerea aborigenilor pe vechile lor locuri se poate dovedi prematură.

IOAN ROȘCA ■

Realizat de constructorii englezi, vehiculul din imagine poate prinde 20 de kilometri pe oră și are avantajul de a circula și pe terenuri accidentate. Destinat în principal handicapaților, cărora le asigură un plus de mobilitate, „Countryman" funcționează pe bază de benzină, motorul cu ardere internă ajutîndu-se, pentru spațiile închise, de un set de baterii electrice. Vehiculul are o lungime de 1,73 m, o lățime de 0,75 m și o înălțime (de la sol) de 1,6 m, putîndu-se strecura cu ușurință în traficul tot mai încărcat de azi

Zăpezile de astă-dată

M-a întristat, de cînd mă știu, absența furtunilor albe din întinderea cîmpurilor, care la noi, în Cîrtojanii de Vlașca, însemnau umerii de albatros răsfățat, geometria exactă a dealurilor desfăcute în zbor așezat, cît să lase loc axei de simetrie, pîlpîire de viață, linia albicios-albăstrue a Dîmbovnicului. El era pentru mine și pentru toți ca mine dunga de referință în Univers, punctul de plecare și de întoarcere, capiteliul unei construcții înflorate în desfășurarea pămîntului mănos, dulce, bun de pus la rană, pofticios în a face proba valențelor sale de vitalitate.

Templul nostru, acolo, pe Dîmbovnic, s-a știut mereu smăltuit de pasul solar în scurgerea anotimpurilor, de zbaterea colțului de grîu în brazdele de la lacul cu arțari, de tremurul mugurilor în lunca plină de sălcii, de hohotul răscolitor al spicelor duse pînă departe spre Crucișoare — locul unde ni se șoptea că Pămîntul se încheie și urmează a fi găsit altceva care să umple golul apărut —, în tropotitul adormitor al boabelor rozalii din ascunzișul joardelor de la Puțul cu stejar. Ca să coboare apoi, aducînd liniște și împăcare în suflet, în trosnetul lemnelor știute la adăpost în Pădurea cu nuci, și în dansul neauzit al sevelor anunțînd o nouă schimbare de cadru în rostirea regnurilor.

Mă uit afară și văd prin fereastra aburită pămîntul zvîntat pe de-a-ntregul, neted și potolit, surprins de nedărnicia acestui timp, de puținătatea trăirilor coborîte din înaltul iernilor adevărate, botezate în mersul cailor albi, decișI să ajungă în dansul lor lucitor dincolo de respirația globului.

Ceva mă apasă, în defilarea pe sub balcoanele caselor noastre, a pomilor răstigniți spre cer în ținuta lor tomnatecă, desfrunzită și rugătoare, pătimind de nesansa alungării deprinderilor de dintotdeauna dar, privind și sperînd fără încetare. Peria ierbii caută stînjenită spre lumină, simțind pe creștet mîngîierea timpurie a aerului prea cald și prea grăbit în unduirea lui.

De la un timp, fondul nostru principal de cuvinte suportă agresiunea persistentă a unor termeni născuți peste noapte, provocați de inedit, alimentați de baterii neștiute dar nu chiar imposibil de sustras identității. Iarnă nucleară, iată o astfel de recentă ivire în lexicul pămîntenilor, scuturătoare prin rezonanță și aducătoare de coșmaruri. Anotimpul în veșminte de fecioară, acompaniat de scrîșnetul august ul pușilor de rachetă pe caldarîmul însingerat. Hohotul fulgilor, asociat amurgului perpetuu, norilor de cilți veniți pentru a nu mai pleca, miliardelor de tone de praf așezate între noi și zumzetul florilor. ghețurilor uitate în matca riurilor, uraganelor cărînd după ele spaimă și neființă. Ozonul, alungat din preajmă-ne, ca un ultim strigăt al poftei de rău trimisă a insoți scurgerea în căldările neantului a agoniselilor pămîntești.

Mă uit la soarele de afară și nu dau frîu liber plăcerii de a mă ști în iunie din ianuarie, frămîntat de gîndul că tot ce nu stă la locu-i în calendarul naturii n-are cum să ne lase indiferenți.

Iarnă nucleară. Închid ochii și prefer să mă știu pe sanie, cu Ionuț alături, coborînd cu viteză cosmică derdelușul din fața casei.

NEAGU UDROIU ■

ACCENTE ÎN LUME

Pepinieră de „miss"

Venezuela este țara care în decurs de șapte ani a dat trei cîștigătoare ale titlului de „Miss Univers". Frumoasa frumoaselor din lume pe anul 1986, o brună superbă cu ochi de culoare deschisă, se numește Barbara Placidos, are 22 de ani, 1,72 m și 55 kg și este originară din Trujillo (400 km sud-vest de Caracas). Titlul îi aduce Barbarei un premiu de 10 000 de dolari și alte cîteva cadouri în valoare de 240 000 de dolari.

Ecouri

Timp de o săptămînă Parisul a reunit pe marii creatori de modă ce și-au expus colecțiile pentru iarna 1986—87. Tendința modei se îndreaptă spre o siluetă pronunțat clasică, cu proporții respectate (umeri, bust, talie, șolduri). Specificitatea fiecărui creator rezultă mai degrabă din orientarea spre decor. Teme muzicale la Louis Feraud cu fuste „trompetă", imprimeuri „clape de pian", dungi „solfegiu" și broșe „în cheia sol". Teme foto la Per Spook cu imprimeuri negre în contrajur pe fond colorat. Alături de cei binecunoscuți, în arena modei au apărut nume noi. Olga Rabaneda, sora lui Paco Rabanne, care timp de douăzeci de ani și-a ajutat fratele creîndu-i bijuterii-sculpturi, și-a prezentat la această întîlnire propria-i colecție, însă de veșminte.

ELENA GRECESCU ■

Sportul și criza

O importantă materie școlară, de care depinde dezvoltarea fizică armonioasă, nu se predă în sălile de clasă, ci pe terenurile de sport sau în bazin. Dar multe școli se află în situația de a renunța la această materie din programa școlară. De ce ? Datorită crizei care a făcut să crească cheltuielile pentru folosirea terenurilor, a bazinelor. Din acest punct de vedere cea mai afectată pare a fi educația fizică. Este adevărat că s-a constituit un comitet de acțiune alcătuit din doctori, avocați, oameni de afaceri, politicieni care, împreună, să găsească o cale de a ieși din impas, dar pericolul oricum planează. Acesta este pe scurt conținutul unui apel apărut în revista „Newsweek" prin care se încearcă sensibilizarea opiniei publice în această problemă.

Ochii întîlnesc anunțuri prin care asociațiile sportive invită copiii, pe perioada vacanței de vară, să se înscrie la cursurile de învățat înotul (bineînțeles gratuit !). Și mă gîndesc la miile, zecile de mii de copii care au învățat să înoate în cadrul acțiunii „Delfinul". Mă gîndesc la sălile de sport, construite în ultimii ani, la terenurile de sport ce au împînzit toate colțurile țării. Este urmarea grijii permanente a statului nostru de a crește un tineret viguros, sănătos.

Și mă mai gîndesc la faptul că, în primul rînd, calea spre învățătură este deschisă oricărui tînăr din patria noastră, fără a sta la cheremul nici unei crize sau la capriciile unui donator. Totul numai prin sîrguință și muncă !

DAN DĂNUȚ DORU ■

P.S. Și totuși există o soluție mult mai simplă. Un studiu U.N.E.S.C.O. arată că pentru un soldat se cheltuiesc 20 000$, iar pentru un elev numai 388 de dolari.

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Adoratorii cepei

În „Enciclopedia sectelor în lume" despre care am vorbit în numărul trecut al revistei noastre, la pagina 40, figurează și o așa-zisă „Asociație apostolică".

Desigur, pe plan religios o astfel de denumire poate valora mult, însă sînt puțini cei ce cunosc că sub acest pompos nume se ascunde o sectă ce divinizează „ceapa". Adepții acesteia sînt numiți „adoratorii cepei".

Am auzit pentru prima dată despre această sectă în împrejurări ce mi le amintesc acum.

Mă aflam într-o seară în casa unui înalt funcționar francez ce-și sărbătorea proaspăta sa promovare în ierarhia diplomatică a Franței. Printre invitați se aflau desigur mulți diplomați, colegi ai amicului meu, oameni de afaceri, funcționari. Într-un colț al salonului un grup de invitați se amuzau zgomotos de spusele unuia dintre ei care se plîngea că într-o recentă călătorie cu avionul un vecin de scaun mîncase atîta ceapă că în tot avionul se resimțea mirosul înțepător al acesteia. După părerea celui ce povestea întîmplarea, ar fi trebuit să se interzică cultivarea acestei legume „insuportabile".

Spusele sale au stîrnit însă pe neașteptate o reacție spontană a unei doamne prezente, care l-a apostrofat pe cel căruia ceapa îi producea atîta repulsie, afirmînd la rîndul ei că ceapa este de natură divină și că face obiectul unei puternice adorări de către coreligionarii săi.

Cum eram interesat de această lume a străniului, am abordat-o în timpul serii pe această ardentă apărătoare a obișnuitei noastre legume, interesîndu-mă cu un aer serios despre această nouă religie.

— Fondatorul religiei noastre, fratele Thomas, a murit. El locuia în str. Poteau, lîngă primăria arondismentului 18. În prezent secta este condusă de fratele Auguste și sora Geneviève care și-au stabilit reședința la Chamand lîngă Senlis.

Cîteva zile mai tîrziu, rulam în „Simca" mea albastră către Senlis. Ajuns în Chamand opresc și întreb un țăran, spunînd numele celor doi.

— Aa, cei cu religia cepei... ! Locuiesc la colț, în fața restaurantului.

Bat la ușă și-mi deschide o femeie tînără.

— Aș vrea să vorbesc cu sora Geneviève ; spun eu.

— Eu sînt. Intră, frate.

Intru. Într-o cameră zugrăvită pe fond roz, stătea într-un fotoliu un bărbat de circa 45 de ani, cu ochi albaștri, cu barbă neagră, deasă și bine pieptănată ce lăsa impresia că aparține unei truse de machiaj al unui teatru.

— Iată fratele Auguste ! Îmi spune sora Geneviève.

Mă prezint, îmi strînge mîna și îmi spune :

— Frate Jean, fii binevenit în împărăția lui Dumnezeu.

În momentul următor mă aflam pe un scaun lîngă sobă ascultînd pe fratele Auguste vorbindu-mi despre istoricul sectei pe care o conduce.

— Religia noastră a fost creată în 1929 de fratele François Thomas care a fost pe rînd cărușaș, tîmplar, funcționar și contabil. Într-o zi la Le Havre, el văzu pe raftul unui negustor de legume o ceapă încolțită. A fost pentru el o adevărată revelație. Un semn al cerului. A înțeles atunci că omul are posibilitatea, ca și ceapa, să scape de moarte. Această ceapă simplă i-a arătat mijlocul prin care să stabilizeze omenirea făcînd imposibile nașterea și moartea.

Fratele Auguste deschise apoi „Mica carte a lui Dumnezeu" care conține toate învățăturile fratelui Thomas și îmi citi următoarele :

„Ceapa este plantată într-un sol îngrășat și expus soarelui : ea crește. Apoi i se taie foile pentru a nu face sămînță. Devenită eunucă, castrată ca un animal, ceapa își păstrează elementele ei creatoare. Ea se coace și se recoltează. Anul următor, ceapa încolțește și înnoiește din nou. Împiedicată deci să aibă copii, ea însăși redevine copil.

„Astfel, din an în an, ceapa se reînnoiește într-un corp mai bun decît cel anterior. Ea merge către perfecțiune și va trăi veșnic".

Apoi cu voce doctorală, fratele Auguste comentă :

— Asemenea cepei, omul, modelul său, castrat își poate păstra inima și forțele sale și din șapte în șapte ani se poate reînnoi într-un corp mai bun, mergînd spre perfecțiune. Astfel viața se perpetuează continuu fără să mai fie nevoie de copii la infinit.

Suspinînd, fratele Auguste adăugă :

— Marele dușman al omului, frate Jean, este voluptatea. Noi trebuie să fim puri. Daniel a fost pur, a fost castrat din copilărie și a cîștigat în forță spirituală. Sfîntul Pavel, slăbuț și debil dar neobosit... Voluptatea epuizează sîngele și venele. Ceapa în înțelepciunea ei redevine veșnic tînără. Să frînăm viciile noastre care ne devorează subdelul său, castrat își poate păstra inima și forțele sale și din șapte în șapte ani se poate reînnoi într-un corp mai bun, mergînd spre perfecțiune. Astfel viața se perpetuează continuu fără să mai fie nevoie de copii la infinit.

Suspinînd, fratele Auguste adăugă :

— Marele dușman al omului, frate Jean, este voluptatea. Noi trebuie să fim puri. Daniel a fost pur, a fost castrat din copilărie și a cîștigat în forță spirituală. Sfîntul Pavel, slăbuț și debil dar neobosit... Voluptatea epuizează sîngele și venele. Ceapa în înțelepciunea ei redevine veșnic tînără. Să frînăm viciile noastre care ne devorează subnu constituia deloc o preocupare a șefului sectei „adoratorilor cepei".

— Dar dacă ei nu sînt morți ar trebui să fie văzuți, spun eu.

Atunci sora Geneviève, văzînd încurcătura lui Auguste, se simți obligată să intervină :

— Vezi, frate Jean, cînd pui o bucățică de zahăr într-un pahar cu apă, ea dispare și cu toate acestea rămîne acolo... cu cei doi este același lucru.

Ce puteam replica la o astfel de demonstrație ?

Fratele Auguste îmi explică apoi că propagă doctrina sa prin colportaj apostolic, mergînd pe mobiletă prin sate și orașe, distribuind, contra cost, bineînțeles, „Mica carte a lui Dumnezeu" învățînd oamenii cum să aducă onoruri cepei, devenind ei nemuritori.

Mi-a oferit și mie această mică biblie a legumei atît de mult folosită. Redau aci din înțelepciunile cuprinse în ea :

„Asemenea unui soare, ceapa ne luminează inteligența. Poate ea ne va face să înțelegem cum, după prima ploaie a răsărit, din pămînt cu mult înaintea potopului, explicînd astfel și procesul creării lui Adam..."

— Cu astfel de explicații, zic eu, cred că aveți foarte mulți adepți.

— Peste 4 000 numai în Franța, îmi spune sora Geneviève, răspîndiți în grupuri care se adună și proslăvesc ceapa prin cantatele noastre compuse de fratele Thomas. Tot el a compus și imnul sectei care se cîntă pe muzica Marseillaisei. Într-o zi mesajul cepei va fi înțeles de întreg Universul. Atunci vremea anunțată de profeți va veni și toată omenirea va trăi ca frate cu soră. Este de altfel și refrenul imnului nostru.

Punînd apoi trei cepe pe masă, fratele Auguste și sora Geneviève mi-au cîntat în picioare cu capetele plecate refrenul imnului lor :

„Ayant écouté/L'oignon professeur/Notre Humanité/Vivra frère et soeur".

Mi-am luat rămas bun, neștiind pînă la urmă cu cine am avut de-a face, cu niște naivi-bolnavi sau cu niște farsori care nu valorau nici cît o ceapă degerată. În drum spre Paris, la un han din Senlis am mîncat niște fudulii de porc cu o salată bineînțeles de ceapă.

I. G. VULCĂNEANU ■

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul criminalilor lagărului **Birkenau-Auschwitz** și să acuz în numele meu și al mamei mele Iolanda, gazată și arsă în unul din cele 5 crematorii ale acestui lagăr, în ziua de 9 iunie 1944.

Și în numele fraților mei gemeni Cornel și Cornelia gazați și arși — la vîrsta de 14 ani — în același crematoriu, în aceeași zi.

Și în numele fratelui meu mai mic, Valentin — nu împlinise încă 8 ani — împins în camera de gazare după ce i-au smuls din mînă tăbliță de scris pe care n-a vrut s-o lase în vagon. Dar n-am fost chemat la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în protesul criminalilor lagărului **Mauthausen** și să acuz în numele meu și al tatălui meu Edmund, ucis în acest lagăr în mijlocul verii lui 1944. Dar n-am fost chemat la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul criminalilor lagărelor din Riga, Dundaga, Ravensbrük și Stutthof, ai tuturor lagărelor prin care a fost tîrîtă și chinuită sora mea Eva în vîrstă de 19 ani și să-i acuzăm împreună pe vinovați. Dar n-am fost chemați la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul criminalilor din **Dachau, Landsberg** și **Kaufering** și din celelalte lagăre prin care am fost tîrîți, batjocoriți și torturați eu și fratele meu Emilian — la arestare nu avuse 16 ani — și să ne rostim împreună acuzarea. Dar n-am fost chemați la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul principalilor criminali horthyști din ghetourile din nordul Transilvaniei cotropite în urma odiosului dictat fascist de la Viena și să-i acuz în numele părinților mei, al bunicilor, al celor 11 unchi și mătuși, al familiilor lor, în numele tuturor prietenilor și cunoscuților mei internați în ghetoul din Cluj și deportați la **Birkenau-Auschwitz.** Dar n-am fost chemat la proces.

Totuși, mărturia trebuie s-o depun. Acuzarea trebuie s-o rostesc. Și nu numai în numele meu și alor mei, ci în numele tuturor celor peste 160 000 de martiri care, pentru unica vină de a se fi născut evrei, au fost ridicați de horthyști de pe plaiurile nord-ardelenești, din căminele lor, smulși din paturile lor, alungați din spitale, tîrîți în ghetouri și expediați la moarte cu o cruzime inimaginabilă, într-un ritm fără precedent, în cumplită primăvară a lui 1944.

Ca martor ocular al acestei fărădelegi, în numele meu și al celor care n-au mai apucat ziua prăbușirii gardurilor de sîrmă ghimpată depun mărturie și-mi rostesc acuzarea nu în fața unui tribunal, ci în fața lumii întregi, publicînd acest **Jurnal însîngerat,** jurnalul acelei cumplite primăveri a anului 1944, spunînd tot adevărul, fără să ascund nimic din ceea ce știu.

Este, îmi dau seama, extrem de greu, poate chiar imposibil să reconstitui după 40 de ani, să refac, de fapt, de la început, jurnalul pe care ar fi trebuit să-l scriu atunci. Cum să așterni pe hîrtie, la aproape 60 de ani, ceea ce ai gîndit, ai simțit și ar fi trebuit să consemnezi la 18. Și totuși, în cazul meu, e posibil. E posibil deoarece întreg jurnalul va cuprinde o singură secvență : **deportarea.**

De la declanșarea ei, de la arestare și pînă la oprirea trenului, la mai puțin de un kilometru de camerele de gazare de la **Birkenau** nu s-au scurs nici măcar 5 săptămîni. Iar ceea ce s-a întîmplat în acele săptămîni, în fiecare zi și în fiecare oră am rememorat, regîndit și disecat de sute, de mii, de zeci de mii de ori. Am stat 4 luni la **Birkenau,** fără să fac nimic, așteptînd în umbra crematoriilor, de dimineață pînă seara — împreună cu alți peste o mie de tineri din baraca nr. 21 — să fim selecționați fie pentru camerele de gazare, fie pentru un transport de muncă într-unul din miile de lagăre de concentrare de pe întinsul **Reich**-ului. În tot acest timp — cînd stăteam întins pe platoul dintre baraca 21 și 19, așteptînd începerea teribilului **Appell,** cînd, între două **Appell**-uri priveam, întins în noroi, rostogolirea uriașelor rotocoale de fum negru-vinețiu ce izbucneau din coșurile crematoriilor, cînd stăteam ore în șir în poziție de drepți, în pielea goală pentru selecționare — eu disecam și recompuneam mereu și mereu întîmplările zilelor din acele 5 săptămîni care mi-au pecetluit destinul.

Iar după ce am părăsit **Birkenau**-ul și am ajuns în „împărăția" **Dachau**-ului, la **Landsberg, Kaufering** — 4 și **Kaufering** — 9, în timp ce de-a lungul acelor incredibile zile și nopți, pe un ger barbar, înfășurat în niște zdrențe ce abia se mai țineau pe mine, pășeam gîrbovit sub povara sacilor de ciment, șinelor de cale ferată, trunchiurilor de brazi sau a bolovanilor... eu tot la cele întîmplate în acea cumplită primăvară a lui 1944 mă gîndeam.

Gîndurile îmi erau deseori întrerupte. De fiecare lovitură de cravașă, de fiecare izbitură cu patul puștii. Îmi încleștam fălcile să nu urlu, nu vroiam să le dau zbirilor satisfacția unui țipăt de durere ; apoi îmi pipăiam rana, îmi ștergeam sîngele și continuam nesfîrșitele mele rememorări.

Printre lătratul ciinilor-lup și înjurăturile **SS**-iștilor, printre țipetele zecilor de **Kapo „schnell... schneller"** (repede... mai repede) eu tot cuvintele bunicii mele le auzeam : „Oliveriu, scoală-te ! 'S- aici jandarmii lui Horthy !"... și iar o luam de la început cu gîndurile mele.

După eliberare, ani la rînd, noapte de noapte, cînd toți ai casei dormeau, prin pereții dormitorului meu intrau și se așezau pe scaune, pe noptieră, pe jos toți morții mei de la **Auschwitz** și **Mauthausen,** de la **Buchenwald** și **Dachau** și începeam să recompunem calvarul străbătut, întrebîndu-ne, cît era noaptea de lungă, cum s-au întîmplat lucrurile, cum au fost posibile, unde am greșit ? Morții, privindu-mă cu ochii lor sticloși, de gheață, îmi cereau întruna — cînd implorîndu-mă, cînd poruncindu-mi — să nu uit, să nu uit nimic, dacă vreau ca trecutul să nu se repete. Să nu uit nimic din ce s-a întîmplat atunci... acolo... și mai ales să nu uit **cum a început,** cînd și cum am făcut **primul pas spre moarte,** pasul hotărîtor, după care nu s-a mai putut face nimic, n-a mai existat întoarcere și nici măcar apărare n-a mai existat, ci doar o goană, o teribilă goană spre moarte.

— Oliveriu, scoală-te ! 'S-aici jandarmii lui Horthy !

Cuvintele acestea, rostite de bunica cu o voce grăbită, speriată, acum peste 40 de ani, mi-au răsunat în urechi azi dimineață, la fel de înfricoșător și panicard ca atunci. De-a lungul a peste 4 decenii n-am uitat nimic. Nici intensitatea, nici tremurul vocii , nici fața întunecată a bunicii. Și nici groaza din ochii ei, cum aș fi putut să le uit ? Începutul acelei zile de 3 mai 1944 l-am repetat în gînd, obsesiv, de nenumărate ori. Încă atunci, în ghetoul din Cluj și apoi la **Birkenau-Auschwitz,** ori de cîte ori încercam să-mi explic ce se întîmplă cu mine, cu familia mea, cu noi toți cei smulși din casele noastre, din satele și orașele Ardealului de Nord și împinși, goniți pe un drum fără de întoarcere, da, ori de cîte ori încercam să pricep cum s-a declanșat, cum a fost posibil acel incredibil calvar, de fiecare dată m-am întors la acea dimineață cînd am făcut primul pas spre moarte.

Mi-a fost dat să trăiesc zile mult mai cumplite. O zi la **Birkenau,** în umbra crematoriului, așteptîndu-l pe Mengele să facă selecționarea lotului pentru camerele de gazare nu se poate compara cu nimic din ce ți se poate întîmpla în afara lagărelor de concentrare. Să privești o coloană de bătrîni și bolnavi, de mame cu sugari în brațe și sute de copii ce se țin de paltoanele lor cu o mînă, iar cu cealaltă își string la piept jucăriile, s-o privești neputincios cum se tîrăște spre crematoriu și tu să nu poți face altceva decît să te gîndești care dintre femeile acelea e mama, sora ori iubita ta este lucrul cel mai groaznic ce poate fi imaginat. Iar eu am urmărit, sprijinit cu spatele de peretele barăcii nr. 21 din lagărul **E — Birkenau,** ca să nu mă prăbușesc, zeci, sute de coloane, inclusiv pe cea în care au pășit spre moarte mama și trei frați mai mici. Imaginea suferinzilor, mamelor și copiilor ce se rostogolesc în noaptea de la rampa morții pînă în curtea crematoriilor revine cel mai adesea și acum în coșmarurile ce n-au încetat să mă chinuie de peste 40 de ani. Și totuși, secvența care îmi stăruie cel mai intens în amintire, care s-a fixat pentru totdeauna în fundul ochilor mei este dimineața zilei de 3 mai 1944.

Dacă un condamnat la moarte, după ce i s-a pus ștreangul de gît, ar fi grațiat în clipa cînd călăul este gata să-i tragă scaunul de sub picioare și întrebat care a fost momentul cel mai cumplit, cel mai greu de suportat sînt sigur că n-ar pomeni de clipele în care i s-a citit sentința, ori de zilele și nopțile în care a așteptat execuția și nici de drumul pînă la locul execuției, ori de senzația cînd funia i-a atins gîtul. Sînt sigur că ar povesti, fără să stea pe gînduri, de acea interminabilă și insuportabilă fîntînă de secundă cînd și-a ridicat piciorul să facă primul pas pentru a ieși din celulă, pentru a se îndrepta spre spînzurătoare.

Eu am făcut acest pas, primul pas spre moarte, împins cu patul puștii de un jandarm horthyst în dimineața zilei de 3 mai 1944. (Va urma).

OLIVER LUSTIG ■

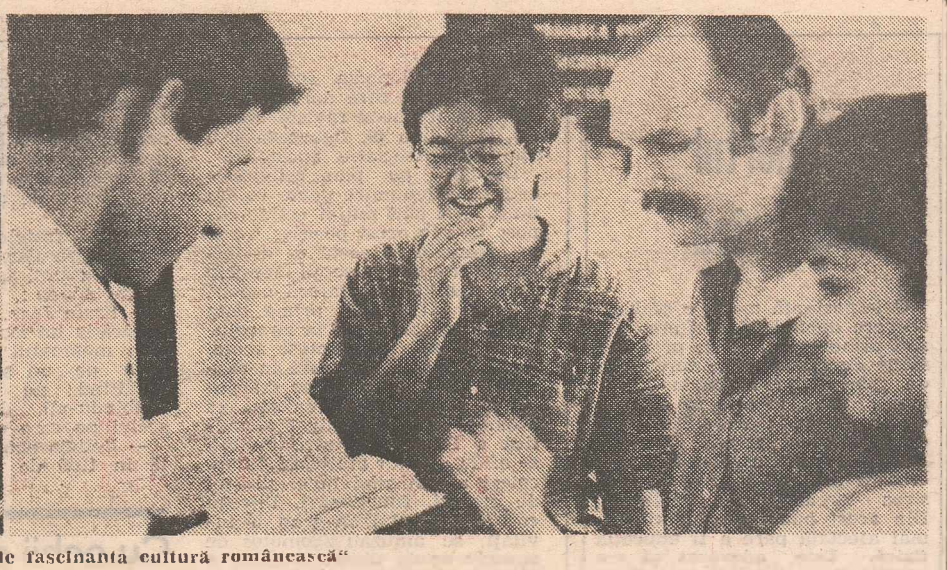

„Sîntem cu toții îndrăgostiți de fascinanta cultură românească"

Din dragoste pentru România de azi, pentru poporul său și marea ei cultură

O nouă ediție — cu numărul 27 — a cursurilor de vară și colocviilor științifice de limbă, literatură, istorie și artă populară românească se află în plină desfășurare la București. Între cei 80 de cursanți, — reprezentînd 40 de universități din Europa, Asia și America de Nord — mulți vechi prieteni ai țării noastre — traducători de literatură română, profesori de română în țările lor, participanți și în anii trecuți, la aceste manifestări. Alături de ei — o sumedenie de tineri — studenți sau proaspeți absolvenți de facultate, veniți pentru prima dată în țara noastră. Și unii și ceilalți — apreciază profesorii care se ocupă de pregătirea lor — sînt cum nu se poate mai sîrguincioși, vădind dorința de a se familiariza cît mai repede cu limba noastră, de a cunoaște în profunzime literatura română, de a avea o imagine cît mai cuprinzătoare asupra culturii noastre. Toți cei prezenți la cursuri consideră că frumusețea limbii române, atenta ei cultivare în școlile și universitățile noastre, serioasele studii de folclor, valorificarea moștenirii culturale și, în special, valoarea literaturii care se scrie astăzi în România — într-o impresionantă diversitate stilistică, abordînd cu putere de pătrundere marile probleme ale prezentului, dar și ale istoriei — configurează, laolaltă, un climat de puternică efervescență spirituală, caracteristic României acestui timp, consecință firească a impetuoasei dezvoltări economico-sociale a României socialiste, a eforturilor mereu crescînde ale partidului și statului nostru pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului. Sînt — toate acestea — adevăruri pe care noi, românii, le cunoaștem foarte bine, sînt adevăruri ce se întemeiază, în fond, pe munca și dăruirea fiecăruia dintre noi, într-un timp al marilor aspirații, într-un timp al marilor împliniri, într-o epocă — **Epoca Nicolae Ceaușescu** — în care țara își află, cu bucurie și mîndrie, un loc de frunte între țările libere ale lumii, impunînd un veritabil model de dezvoltare armonioasă a patriei, a oamenilor săi. Iată că aceste realități sînt sesizate cu ușurință și de oaspeții României, constituind pentru ei — prieteni declarați ai poporului și civilizației noastre — veritabile satisfacții, îndemnuri de a depune tot mai multe eforturi pentru înțelegerea și cuprinderea universului spiritual al României eterne.

Cursurile au mai constituit și un bun prilej de a fi reliefată valoarea incontestabilă a școlii noastre superioare, cei care sînt în această perioadă — indiferent de gradul universitar pe care-l dețin, de doctoratele pregătite sau de opera scrisă — studenți, fiind realmente entuziasmați de calitatea prelegerilor, de dorința profesorilor români de a le împărtăși cunoștințe utile, folosind în acest scop tehnologii didactice adecvate, moderne.

„Sîntem, toți cei prezenți aici — ne spunea studenta **Fiona Tupper Carey** de la Universitatea din Londra —, îndrăgostiți de fascinanta cultură românească și dorim ca, întorși acasă, să facem cît mai multe pentru popularizarea literaturii românești, o literatură cu adevărat valoroasă, demnă de a fi cunoscută în lumea întreagă". Este, de fapt, opinia unanimă a participanților la aceste cursuri, discuțiile purtate cu ei — din care vom reproduce în continuare — evidențiind înalta prețuire pe care o acordă țării noastre, poporului ei harnic și inimos, noii înfățișări pe care o capătă, de la o zi la alta, meleagurile noastre.

„O țară frumoasă, cu oameni surîzători și buni"

Unul dintre cei mai volubili cursanți (consecința firească a faptului că ne-a vizitat deseori țara) este poetul și traducătorul iugoslav **Baki Ymeri**, tălmăcitor al celor mai mulți dintre poeții noștri contemporani de marcă, al unor prozatori, critici și istorici, autor de interviuri etc.

— Ce anume a determinat apropierea dumneavoastră sufletească de România, de cultura sa ?

— Sînt dintr-o țară vecină și prietenă, unde există multă dragoste pentru tot ce înseamnă România și spiritualitatea românească. Am venit pentru prima dată în țara dumneavoastră în 1971. De la primul contact cu realitățile românești și cu poezia marelui Eminescu, m-am îndrăgostit fără leac de locuri și de oameni. Am plecat, atunci, din București cu patru valize de cărți, cîntărind pe puțin o sută de kilograme. Pînă astăzi am mai venit de 15 ori aici și am descoperit, cu fiecare sosire, acel „miracol românesc" de care a început să se vorbească pretutindeni. România este, pentru mine, o țară de vis și poezie.

— Care sînt locurile din țară de care vă aduceți aminte cu drag atunci cînd vă întoarceți acasă ?

— Multe, foarte multe. Rememorez pînă și coborîrea din trenul care mă aduce din Gara de Nord, drumurile de-a lungul Căii Victoriei, presărată cu librării (în care se aduce mereu carte proaspătă și în care sînt mereu mulți cumpărători), grădina Cișmigiu, cu monumente de scriitori distinși... Îmi place aici, în această țară frumoasă, cu oameni surîzători și buni. Îmi place faptul că se construiește mult, pretutindeni fiind de văzut cartiere, ba chiar întregi orașe noi. Este un lucru formidabil acesta : asigurarea într-un climat de frumos și util a unei relații existențiale fundamentale — om-casă. La noi, în Macedonia, așezarea unui acoperiș nou deasupra unei case este un eveniment, așa cum este, de fapt, oriunde în lume. Așa încît îmi explic fericirea miilor, sutelor de mii de familii care trăiesc acum, în România, în case noi.

— Ați scris multe poezii dedicate Capitalei noastre, ați scris despre poeții noștri, ați tradus foarte mult, ne cunoașteți, cu alte cuvinte, țara. Ce vă sensibilizează în chip aparte cu ocazia revenirii aici, cu ocazia revenirii din acest an, de pildă ?

— În primul rînd, sînt bucuros cînd pot aduce vești bune prietenilor. Și iată, am chiar acum două : la **Editura Rilindja** din Priștina urmează să apară un volum conținînd circa 3 000 de versuri din opera lui Nichita Stănescu, iar la **Editura Flacăra fraternității** din Skoplje a apărut volumul „Cîntecul sturzului" de Anghel Dumbrăveanu. Ambele, firește, traduse de mine. Apoi, sînt impresionat de imensa muncă de construcție a metroului bucureștean, realizare de o rară frumusețe în peisajul european. O țară în care se muncește mult, cu elan, și se citește, la fel, mult, o țară unde accesul la carte este larg, favorizat și de prețurile foarte accesibile ale volumelor din librăriile pline — nu poate fi decît o țară fericită, încrezătoare în viitorul ei. Și, să nu uităm, o țară care se reconstruiește, adică o țară tînără.

„Bucureștiul cultural — o revelație !"

Aflat pentru prima dată în România, profesorul american **Alberto Eraso** de la „University oh the Pacific" din Stockton, California, este de-a dreptul entuziasmat:

— Bucureștiul, ca mare centru cultural, a reprezentat pentru mine o revelație. Este un oraș european în cel mai deplin înțeles al termenului. Peste tot se întîlnesc istoria și noul, monumentele din vechime și cele pe care oamenii de astăzi le ridică pline de frenezie. Am vizitat cu interes Universitatea, muzeele, bibliotecile. Am stat de vorbă cu oameni, chiar dacă nu știu încă bine românește, și am văzut că sînt deschiși, ca toți cei care au ceva de spus, de arătat, de împărtășit. Sentimentul de care m-am simțit înconjurat în permanență este omenia.

— Cum s-a manifestat, concret, această omenie ?

— În o mie de feluri. Începînd cu profesorii de la aceste cursuri — veritabili oameni de știință, dar, în același timp, oameni foarte amabili și generoși — și continuînd cu persoane necunoscute. Iată un singur exemplu. Sînt un mare iubitor de Operă (iar Opera bucureșteană mi-a lăsat o impresie de neuitat, fiind oricînd, sînt sigur, o mare și plăcută surpriză pentru spectatorii din Los Angeles, Chicago sau New York). Într-o zi, mergînd să văd un spectacol, n-am mai găsit bilet. Sesizînd că nu sînt român și că mă descurc greu, o doamnă m-a întrebat dacă am nevoie de bilet. Răspunzîndu-i afirmativ, mi l-a oferit pe al său. Este un gest care mă va urmări multă vreme, spunînd ceea ce nu pot spune cuvintele despre români. Cu puține vorbe — iubesc Bucureștiul și doresc să revin și să-l văd iarăși, ba chiar să merg să vizitez și alte locuri, din țara aceasta minunată, unde se scrie și se citește literatură bună și în care există locuri, precum parcul Herăstrău, care sînt veritabile opere de artă.

„Poporul român este un făurar de capodopere"

Activitatea intensă desfășurată în cadrul cursurilor de vară lasă foarte puțin timp neocupat oaspeților noștri. De aceea, doar în pauze sau în drumurile prin oraș am avut posibilitatea să discut cu ei despre impresiile cu care se pregătesc să părăsească, la jumătatea lui august, România. Răspunsurile au venit rapid, spontan, roade ale unor impresii deja sedimentate, ale unei afecțiuni evidente față de țara noastră, de oamenii ei, de realizările noastre în toate domeniile de activitate. Iată, spre edificare, cîteva dintre aceste opinii ● „Participînd la un spectacol dat de corul **Madrigal**, am părăsit sala realmente încîntat. Este o veritabilă minune. În puține locuri din lume poți afla asemenea perfecțiune". (**Sumiya Haruya**, Japonia — traducător, la Tokio, al romanului „Ion" de Liviu Rebreanu) ● „M-a entuziasmat tinerețea trecătorilor de pe străzile pe unde am colindat. Capitală dumneavoastră este un oraș vesel, cum n-am aflat în multe locuri prin care am trecut. Se citește pe chipurile oamenilor faptul că trăiesc un timp de care sînt mîndri". (**Joanna Porawska**, profesor de limba română la Universitatea din Cracovia, R. P. Polonă). ● „Extraordinară pasiunea românilor pentru un folclor cu adevărat unic în lume, pentru atenta studiere a acestui folclor, fapt care este iarăși destul de rar. Însă, adevărul este că acest folclor merită cu prisosință atenția ce i se acordă, el fiind — ca majoritatea celor văzute în țara dumneavoastră — o dovadă a faptului că poporul român este un făurar de capodopere". (**Maria Cristina Di Gregorio**, studentă în ultimul an al Facultății de litere și filosofie din Florența). ● „Se muncește mult în București, iar roadele vor deveni vizibile curînd. Am convingerea că în foarte puțini ani, Capitala României va fi unul dintre cele mai frumoase orașe ale Europei, ceea ce va răsplăti hărnicia oamenilor minunați de aici". (**dr. Serghei Ivanov** de la Universitatea din Sofia, R. P. Bulgară). ● „Într-o țară în care poezia este atît de iubită, unde poeții sînt înconjurați cu atîta atenție, publicați consecvent, într-o țară în care există atîta încredere în pacea zilei de mîine și unde valorile reale sînt prețuite cum se cade, nu poți să nu te simți, chiar dacă vii pentru prima dată, părtaș la bucuriile acestui popor de constructori și artiști". (**Roland Erb**, poet din R. D. Germană, traducător și îngrijitor de ediții din literatura noastră clasică și contemporană).

★

Bucureștiul și-a primit cu dragoste oaspeții. Le-a oferit sălile sale de expoziție și de spectacol, librăriile sale, imaginea unui oraș-șantier, imagine caracteristică României de azi. I-a primit cu sufletul deschis, oferindu-le o imagine vie a ceea ce înseamnă țara noastră azi. Și a primit, pentru această generoasă deschidere, gîndurile bune ale celor ce iubesc spiritualitatea românească, promisiunile de revenire și de răspîndire, prin lume, a valorilor culturale produse de poporul nostru. Țară care știe să-și găzduiască adevărații prieteni, România este, în zilele care au mai rămas pînă la sfîrșitul acestor utile cursuri de vară — la fel cum s-a dovedit și în precedentele — o gazdă ospitalieră, Bucureștiul constituindu-se într-o veritabilă capitală a prieteniei, a dorinței de cooperare, a năzuințelor de liniște planetară și fertilă creație.

DAN M. ALEXANDRU ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

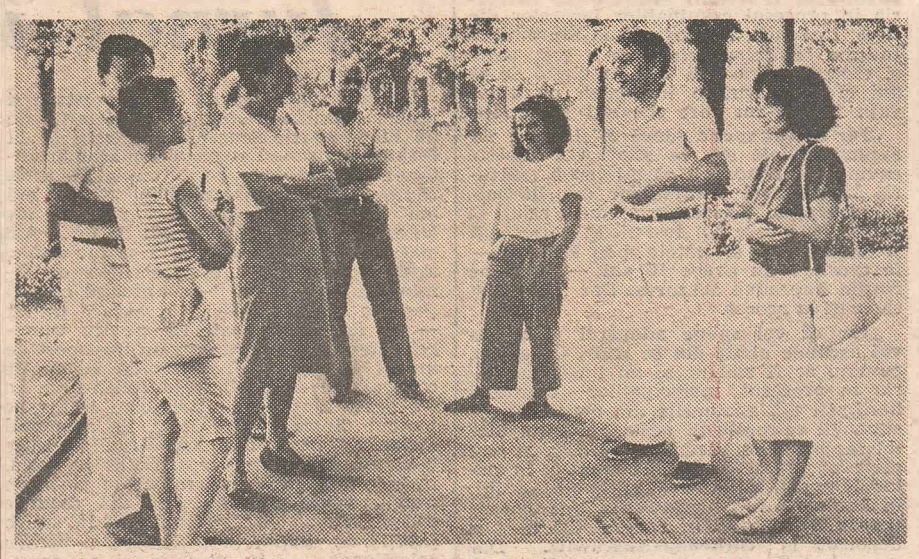

„Aici, toți vorbim românește"

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.